

moteris

1962

5

lapkritis
gruodis

LIEPULVIU MOTERU ŽURNALAS

K. Bučmys, OFM	Kalėdiniai sveikinimai	1
V. Prosčiūnaitė	Prakartėlės prieglobsty	2
	Šventasis Kūdikėlis (eil.)	4
	Prie Kūčių stalo (Sibiro poezija)	4
	Ziemos etiūdas,	
	Vienatvė (pavergtos Lietuvos poezija)	4
Dr. J. Grinius	Antroji visuotinė Vatikano santaryba	5
Stasys Yla	Maironio reikšmė lietuvių tautai	6
F. Oursler	Dangus privilegijavo mūsų tautą	10
B. Brazdžionis	Jėzaus atnašavimas Jeruzalės šventykloje	12
L. Andriekus	Angelų Lelija (eil.)	13
Pedro R. Nogueira	Bernelių Mišios (eil.)	13
I. Grabošaitė	Žmonės iš Brazilijos šiaurės	14
Alė Rūta	Jaunimas ir lietuviybė	16
	Tavo surastas žodis, Tu toli (eil.)	17
	Dar apie KKK Moterų dr-jos veiklą	18
• Vaiko auklėjimas	Veda D. Petrutytė	19
	Kalėdos ir vaikai	
• Organizacinė veikla		21
• Moterys pasaulyje		22
	A. Skrupskelienė — Alicija Rugytė	25
• Šeima ir mokykla	Pr. Alšėnas — Aš esu tik šeimnininkė	26
	Dr. V. Tumėnienė — Vaiko sveikatos apsauga	27
• Madų ir grožio pasaulis	Veda I. Kairienė	27
• Šeimnininkų kampelis	Veda B. Pabedinskienė	28

ILIUSTRACIJOS

Botticelli	Kristaus gimimas	2
Raffaello Santi	Angeliukai	
	(Sikstino Madonos detalė)	3
	Šv. Petras	5
Raffaello Santi	Madona	11
V. Stančikaitė-Abraitienė	Dievo Motina	13

"MOTERIS" Lietuvių Moterų Žurnalas Nr. 5 (30) 1962 m.
 Leidėjos: Kanados Lietuvių Katalikių Moterų Draugija.
 Vyr. redaktorė: Izabelė Matusevičiūtė.
 Meninė ir techninė redaktorė: Nora Kulpavičienė.
 Administratorė: Bronė Pabedinskienė.

Redakcijos ir administracijos adresas: 57 Sylvan Ave., Toronto 4, Ontario. Spaudė "Žiburių"
 Spaudos Bendrovė, Toronto, Ont. Viršelis N. Kulpavičienės. Atskiuro numerio kaina 75 ct.
 Prenumerata metams \$4.00. (Žiūr. skelbimą 3 viršelio psl.).

"MOTERIS", Lithuanian Women's Magazine. 1962, No. 5. Printed by "The Lights" Printing
 & Publishing Co. Ltd. in Toronto. Price 75 c.

“Šviesa šviečia tamsybėje, bet tamsybė jos neapėmė”

(Šv. Jono evang.)

Kasmet šv. Kalėdų metu klaupiamės ant kelių prie prakartėlės ir lenkiame galvą prieš tą dieviškąją Paslaptį, įsikūnijusią gležname Kūdikelio kūnelyje, ir su pagarba bei meile dėkojame Augščiausiam už šią didžią malonę, parodytą vargingam žemės keleiviui.

Skaisčioji Betlėjaus žvaigždė, švietusi krikščionijai šimtmečiais ir ro-džiusi kelią į tiesą, vėl ragina žmoniją pakelti savo širdis ir įsigilinti į tą reikšmingą angelų linkėjimą: “Garbė Dievui augštybėse ir ramybė žemėje geros valios žmonėms”.

Ir pro atomo dulkes, ir pro baisiųjų moderniškų ginklų grėsmę, ir pro rėkiančias reklamas, žadėtoji ramybė pasieks žmogaus sielą, jei jis savo žvilgsnį ir širdį atkreips į Betlėjuje Užgimusią Šviesą.

Šiomis netikrumo dienomis, kai žmogaus siela yra smarkiai sukrėsta greitai besivystančių įvykių ir nepajėgia išlaikyti pusiausvyros, Kūdikelio Jėzaus gimimas yra vienintelė šviesa apsiniaukusioje padangėje, rodanti žmo-nijai kelią į ramybę ir susitaikymą su Dievu ir savimi.

Besiartinančių šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų proga, sveikiname “Mo-
ters” žurnalo mielas bendradarbes ir bendradarbius, garbės nares, skaitytojas ir jų šeimas ir linkime skaidraus kalėdinio džiaugsmo ir žadėtosios dangiškos ramybės, švenčiant Kūdikelio Jėzaus užgimimą. Taip pat meldžiame Augš-
čiausiojo palaimos vargstančiai mūsų Tėvynei ir kenčiantiems bei išblašky-
tiems mūsų brangiems broliams ir sesėms.

“Moters” žurnalo Leidėjos, Redakcija ir Administracija.

Kristaus gimimas
Botticelli

PRAKARTĖLĖS PRIEGLLOBSTY

KORNELIJUS BUČMYS, OFM

Kai Bažnyčia violetiniuose Advento rūbuose, su Rarotų malda lūpose laukia ateinančio Išganytojo, minia neribotu linksmumu jau puošia baltomis snaigėmis Kalėdų eglutes. Visur – namuose, gatvėse, krautuvėse – aidi giesmės aidai: „Šventa Naktis, Tyli Naktis...“, nors iš tikro nedaug ten tesimato šventumo nuotaikos, o tylos, tai nė nebandyk jieškoti prieškalėdinės mugės sukuryje.

Ateina ir ta lauktoji Šventoji Naktis. Bažnyčia tvinsta džiaugsmu ir tik pradeda linksmybės perijodą, bet už jos sienų kaip tik priešingai – šiandien linksmoji mugė užsidaro ir pasaulio linksmybėms pasibaičius jam lieka tik pagirios.

Nors nepajėgsime pakeisti įsiūžusios minios linkmės, nors bus neįmanoma nematyti dar Advento laikotarpį gatvėse ir viešose vietose kalėdinių išpuošimų, nors bus sunku negirdėti per skardžius garsiakalbius išreiktų kalėdinių giesmių, bet tikrai bus galima bent savo širdyje užlaikyti Advento – Kristaus laukimo dvasią. Šventojoje Naktį, tikrai jau sulaukus Dieviškojo Kūdikėlio gimimo, bus daug prasmingesnis dalyvavimas bendrame džiugesyje.

Visur aplink skambant „Linksmų Kalėdų“ sveikinimams, perduos juos šeimos nariai, draugai, pažįstami, atsitiktinai net ir svetimieji. Ypatinga šio pasveikinimo žodžių jėga. Nors kartais ir nujaučiama, kad ne visad tai plaukia iš nuoširdumu pritvinkusios šir-

dies, bet gal tik iš įpročio, kasdieninio formalumo, ar net ir prekybinio apskaičiavimo, vis dėlto jie pajėgia pakelti nuotaiką, praskaidrinti kasdienybę.

Žmonės išreiškia kalėdinius savo sveikinimus vienokiais ar kitokiais žodžiais, Dievas gi – vieninteliu Žodžiu, tapusiu Kūnu. Kai artimieji ir draugai apipils savo asmeninėmis dovanomis, Dievas irgi suteiks dovaną – Asmenį. Betkas gali linkėti džiaugsmo ir laimės Kalėdų šventėse, bet tik vienas Dievas gali tai pilnai pažadėti ir per Įsikūnijimo paslapties atsiskleidimą tobulai užgarantuoti džiaugsmą ir ramybę ne vien Kalėdų dienai, ne vien švenčių perijodui, bet visam laikui, net visai amžinybei.

Kalėdų Šventos Nakties glūdumoje ar užtektų drąsos savęs nuoširdžiai paklausti: „Ko labiausiai trokštama gyvenime?“ Iš nuoširdaus apsvarstymo išplaukiąs atsakymas tikrai atmestų tuos laikinus ir trapius užsibrėžimus, prie kurių veržiamasi ir taip sunkiai tepasiekiamo.

Niekas iš šios žemės keleivių, nežiūrint amžiaus, aplinkybių, gabumų, skonio ar kitokių skirtumų neapsiriboja medžiaginiaisiais dalykais, kaip to tikslu savyje. Vaikas, jieškąs malonumo žaisluose; moksleivis ar studentas, besistengiąs savo protą praturtinti amžių eigoje sukaupia išmintimi; jaunuolis, besiviliąs romantiškomis vilionėmis; suaugęs, besitikią susikurti šeimos židinį, medžiaginį pasisekimą ar net ir padėti visuomenėje;

besenstantis, trokštąs vien tik saugumo ir aprūpinimo paskutinioms dienoms — visi, nors ir taip skirtingais keliais, veržiasi prie vieno ir to paties tikslo — pasiekti laimę, vidinę ramybę.

Tikslas aiškus, tačiau priemonės kartais apgaunančios. Priimant vien tik pasaulio teikiamas galimybes, būtų remiamasi greit linkstančia nendre. Siekdamai įgimto laimės ir ramybės troškimo patenkinimo, žemės sūnūs ir dukros kartais pasinaudoja ir netiksliais, net žalingomis priemonėmis. Alkoholis, narkotikai gal ir suteiks trumpą ramybę, kasdienybės užsimiršimą, bet tai tik trumpam laikui, kad po to su dar didesniu aštrumu pasireikštų mūsų pačių nepajėgumas to tikslo siekti.

Ar neatrodytų lyg ir žiauru iš Tvėrėjo pusės, jei, įdiegęs tokį laimės ir ramybės troškimą, neišgalintų savo tvarinių tai pasiekti? Ne, Dievas nėra priešingybų autorius.

Tik praskleiskime truputį istorijos skraistę. Stebėjime prieš dvidešimt šimtmečių menkučio Palestinos kaimelio pašlaitėse vykstančius įvykius — Taikos Princeso gimimą. Pranašas Izaijas iš anksto buvo nusakęs, kad tai bus vienas iš Kristaus titulių. Šis naujagimis Princas buvo apsuptas ne galingos kariuomenės būriais, bet apie jo lopšį rinkosi paprasti piemenėliai. Jis buvo pasveikintas ne patrankų šūvių salvėmis, bet angelų giesme. Šioje angelų giesmėje kaip tik ir buvo išreikšta žmogiškosios laimės formulė.

Ramybė išsilaiko vien tik geros valios žmonių sąžinėse. Ramybė paeina iš tvarkos, tvarka atsiranda iš įstatymo, įstatymas gimsta iš teisingumo; ir visi šie dalykai atgimė su Kristumi toje pirmųjų Kalėdų naktį.

Angelų giesmės žodžiai, pateikti Šventosios Dvasios įkvėpimu Šventajame Rašte, pateikia perspėjimą, o kartu ir palaiminimą, nes čia aiškiai nusakoma sąlygos įsigyti vidinei ramybei, kuri jau čia žemėje leis pajauti amžinosios laimės pragiedrilius. Angelų giesmė primena, kad neįmanoma pasiekti laimės ir ramybės laike ar amžinybėje savo pačių nusistatytomis sąlygomis, kaip lygiai negalima tvarkyti savo gyvenimo pagal savo pačių įgeidžius. Ta ramybė, kurios kiekviena žmogiška širdis trokšta, pasiekama vien tik atiduodant garbę Augštybių Viešpačiui, gi tai įmanoma

vien tik per tobulą savo luomo pareigų atlikimą. Jau pranašas Dovydas buvo užtikrinęs: „Daug ramybės tiems, kurie mėgsta Tavo įstatymą“ (Ps. 118, 165).

Šventojų Naktį, suklupus prie Prakartėlės, žvelgiant į Amžinąjį Dievą, tapusį gležnu kūdikiu, ar nebūtų vietoje asmeninis nuolankus ir pamaldus apsvartymas: „Ta ramybė, kurios pati žmogiškoji prigimtis taip trokšta, ar įieškoma Dievo įstatymų užlaikyme, ar vien tik eikvojama gyvenimo jėgos, įieškant ramybės ten, kur niekas istorijos bėgyje dar nėra jos suradęs, būtent, išdidžioje savimeilėje ir savo užgaidose?“

Tik teisingas šio klausimo išsprendimas įgalins pajusti tikrąją Kalėdų prasmę ir ramybę. Jei Kūdikėlis Jėzus iš prakartėlės ir altoriaus tabernakulio neturės galimybės pasiekti ir kiekvienos širdies, niekas už tokį užkietėjusį negalės aiškiau pajusti, kaip gyvenimas tampa šaltu ir karčiu, kaip pats egzistavimas tampa beprasmiu ir tuščiu, kai tuo tarpu tai turėtų būti malonus kelias į Viešpatį. Rimtas ir nuoširdus apsisprendimas įgalins labiau ir giliau įžvelgti Kalėdų prasmę. Veltui Kristus būtų gimęs šiurpiame Betlėjaus tvartelyje, veltui pasilikęs šaltuose altorių tabernakuliuose, jei negimtų ir pavienėse karštose širdyse. Dievas sutvėrė žmogų be jo prisidėjimo, Dievas atpirko žmonių be žmonių pagalbos, tačiau išganyti be kiekvieno laisvo apsisprendimo ir bendradarbiavimo negali. Juk Jis gimė iš moters, kad kiekvienas galėtų atgimti iš Dievo.

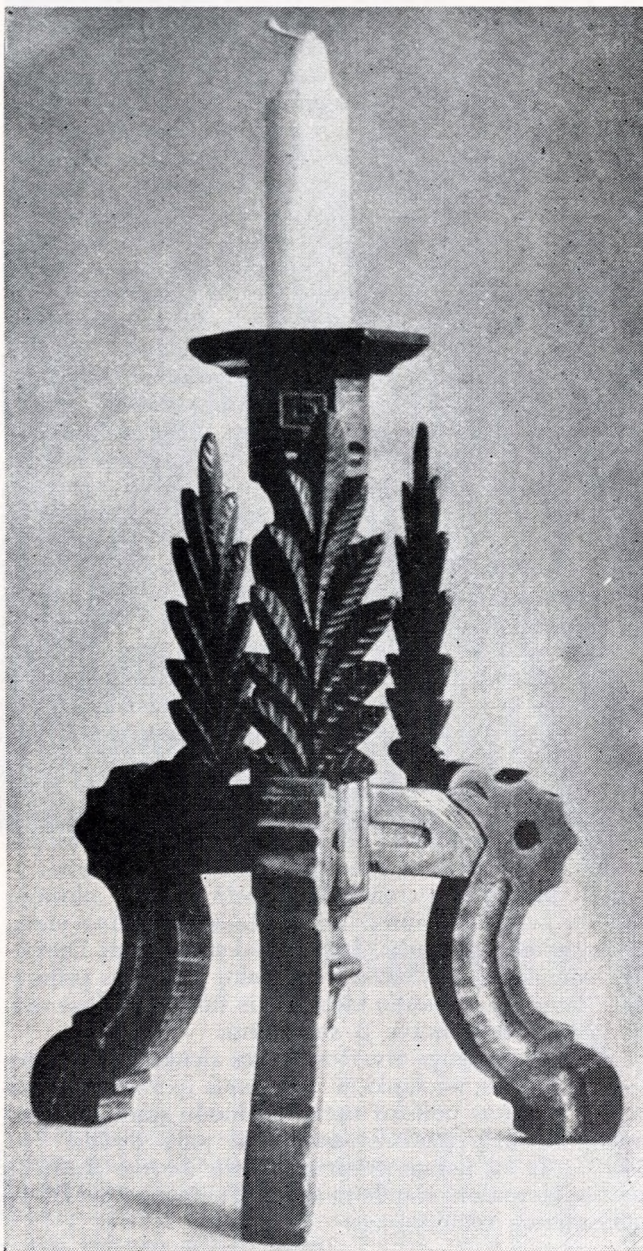
Šventojoje Naktį, kai per Bernelių Mišias Konsekracijoje Žodis vėl taps Kūnu ir apsigyvens tarp mūsų, kai gyvenamasis miestas taps tarsi anas istorinis Betlėjus, bažnyčia — tarsi Jo gimimo ola, altorius — lyg Jo prakartėlė, amžinoji lempelė — tarsi pirmųjų Kalėdų žvaigždė, nurodanti Kristaus užgimimo vietą, ar išdrįs atsirasti širdis, kuri atsisakytų priimti Dieviškąjį Naujagimį, nes tikrai ir šią naktį Jis nebus priimamas daugelyje pasaulio vietovių, ir šiose Kalėdose moderniškai Erodai norės Jį sunaikinti.

Kai Jis peržengs atvertos širdies slenkstį savo Gimtadienio vizite, nuolankioji siela pajus Jo švelnų šnabždesį: „Aš jums palieku ramybę, duodu jums savo ramybę; ne kaip pasaulis duoda, aš jums duodu“ (Jo. 14, 27). Ir tai nebus priešrinkiminėje kovoje įkaitusių partijų kandidatų trapūs pažadai. Tai bus paties Dievo neklystantis užtikrinimas.

Angeliukai (Sixtino Madonos detalė)

Raffaello Santi

Žvakidė

Lietuvių liaudies menas

VLADA PROSCIŪNAITĖ ŠVENTASIS KŪDIKĖLIS

Vieni, vieni
lyg piemens paklydę avys,
jie pražiūrėjo laukime akis į toli.
Tu ateini,
o jie — jie dar neparuošę Tau guolio
ir vaikui nenušluostę ašarėlių,
Šventasis Kūdikėli.

Tu ateini
po tūkstančio devynių šimtų metų,
ir mes jau nepražiūrime akių į toli —
milijonai mūs — mes ne vieni...
Bet mes — mes dar nespėjome paruošti Tau guolio
per tūkstantį devynių šimtų metų,
Šventasis Kūdikėli...

Iš Sibiro poezijos

PRIE KŪČIŲ STALO

Tu neverk, motule, kad prie Kūčių stalo
Viena kėdė šiemet jau stovės tuščia,
Kad nelauš iš rankos tau baltos plotkelės
Tas, kurs pernai laužė su tavim slapčia.

Mano vieton šiemet padėk eglės šaką
Lietuvos eglyno, kuris globė mus,
O prie jos uždeki Kūčių stalo žvakę,
Ir sūnaus artumas atgaivins namus.

Kai prie Kūčių stalo maldos žodžiai liesis
Ir vaikus minėsi sielvarte, tyliai,
Mane atsiminus, ašara riedės tau,
Skausmo kalavijai smigs širdin giliai.

Bet neverk, motule, mano sengalvėle,
Laisvė ir tėvynė įkvėpė taip mus.
Daug sūnų ir dukrų Kūčių paplotėlio
Jau nelaužys niekad motinų namuos.

Neliūdėk, motule, mes tėvų šalelei
laisvės ryto aušrą skelbiam ir iš čia.
Tik uždeki žvakę tu prie Kūčių stalo,
Kad vieta manoji nebebūt tuščia...

Pavergtos Lietuvos poezija

ŽIEMOS ETIUDAS

Tyliai miega pakrantėj valtis
Balta pusnimi užsiklojus.
Upės viduriu lengvas brūkšnys —
Slidžių brydę per sniegą į toli vingiuoja.

Ar ne tu čia perplaukęs gyvenimo upę
Prie amžinybės kranto sustojai?
Ar ne tavo brydė čia baigia sutirpti
Užmaršty nedėkingo rytojaus?

VIENTATVĖ

O kokia tu skaudi, vienatve,
Liūdnoji daina.
Tavieji rūbai man
Beržų šilkais žaliaisiais šlama.

O kokia tu graži, vienatve, liūdnoji daina.
Pasiilgę tavo rankos
Augštybėn tiesias
Viršūnėmis tamsių eglėnų,
O tavo akys — ežerai
Atspindi melsvą dangų plyną.

O kokia tu puiki, vienatve,
Griaustiniais ir žaibais prabilus,
Ir poaudrio tyloj ant kapo
Maldoj po kryžiumi nutilus.

Šv. Petras
Roma,
Šv. Petro bazilika

ANTROJI VISUOTINĖ VATIKANO SANTARYBA ROMOJE

Š.m. rugsėjo 11 d. šv. Tėvas Jonas XIII-sis per radiją pasakė kalbą visiems krikščionims apie visuotinę Bažnyčios susirinkimą Romoje. Jis kalbėjo Kristaus žodžiais: „Pažvelkite augštin ir pakelkite savo galvas, nes jūsų atpirkimas artėja“ (Lk. 21, 29-31). Augščiausias Bažnyčios Ganytojas priminė velykinę žvakę: „Lumen Christi — Kristaus šviesa — Bažnyčios šviesa — tautų šviesa.

Visuotinio susirinkimo tikslas yra Viešpaties testamentą vykdyti. „Pasaulis yra reikalingas Kristaus, ir Bažnyčia privalo duoti Kristų pasauliui“ — kalbėjo popiežius. Iš Bažnyčios žmonija turi išgirsti drąsų ir energingą žodį, kas yra išdėstyta Mater et Magistra — Motina ir Mokytoja enciklikoje.

Žmonijai buvo priminta Dešimties Dievo įsakymų vykdymas, pasisakyta prieš atskirų tautų ir žmonių žudymus ir vergovę. „Bažnyčia negali atsisąžinti religinės laisvės... dėl jos nesiliauja kentėti daugelyje tautų baisias kančias“. „Tiesa ir laisvė yra pastato akmenys, ant kurių stovi žmonijos kultūra“, pabrėžė šv. Tėvas.

Šv. Tėvas suminėjo, kad dabartinės visuotinės santarybos troškimas — sujungti prie visuotinės Bažnyčios visus krikščionis: stačiatikius, protestantus bei anglikonus: „Koks gražus liturginis prašymas: visai krikščionijai taiką ir vienybę duoti teikis. O koks didelis

džiaugsmas, skaitant šv. Jono evangelijos XVII skyrių: kad visi būtų viena. Viena — mąstyti, kalbėti ir veikti“ — baigė savo kalbą popiežius.

Katalikų Bažnyčia visuotines santarybas šaukdavo, kai pergyvendavo persekiojimus ar sunkumus. Per 2000 metų tokių santarybų būta 20. Pirmoji po apaštalių mirties buvo 325 m. Nikėjoje. Vatikano II-oji santaryba buvo sušaukta po 92 m. 1962 m. yra istoriniai, nes ši santaryba mūsų gyvenamame amžiuje bus vienintelė.

1960 m. birželio 5 d. per Sekmines šv. Tėvas, po vienerių metų savo išrinkimo popiežium, paskelbė 15 komisijų: centrinę, teologijos, vyskupijų valdymo, kunigų ir tikinčiųjų disciplinos, vienuolių, sakramentų, Rytų apeigų, misijų, pasauliečių apaštaliavimo ir apeigų. Buvo sudaryti trys sekretoriatų: spaudos, krikščionių vienybės ir administracijos.

Labiausiai pasauly pagarsėjo krikščionių vienybės sekretoriatas, kuriam vadovauja jėzuitas kardinolas Augustinas Bea. Konstantinopolio Rytų Bažnyčios patriarchas Atenagoras I, vadinamas antruoju popiežium pasaulyje, pažadėjo pasiųsti savo stebėtojus. Anglikonų ir visa eilė protestantiškų Bažnyčių irgi atsiuntė savo stebėtojus. Heidelbergo un-to protestantų teologijos prof. Schlink, atstovauja protestantų-evangelikų Bažnyčią Vokietijoje, ir daugelis kitų atvyko Romon kaip

stebėtojai.

Centrinei komisijai vadovauja pats popiežius arba jo legatas — kardinolas. Visi komisijų nutarimai laikomi paslapyje iki juos paskelbs popiežius.

Posėdžiai prasidėjo spalio 11 d. Pirmoji sesija baigėsi gruodžio 8 d. Atidarymo iškilmėse dalyvavo ištisa minia diplomatų iš 80-ties kraštų, jų tarpe ir Lietuvos atstovas min. Girdvainis ir sekr. Lozoraitis, jr.

Maskvos patriarchas ilgai delsės atsiuntė savo stebėtojus. Vyskupų iš sovietų pavergtų kraštų dalyvauja: Lenkijos — 17, Jugoslavijos — 7, Vengrijos — 3, Čekoslovakijos — 3.

Iš lietuvių santarybos atidaryme dalyvavo vysk. V. Brizgys, prel. L. Tulaba, kan. J. Stankevičius. Į Lietuvą per Vatikano radiją kalbėjo vysk. V. Brizgys ir prel. L. Tulaba.

Iš Lietuvos lėktuvu atskrido kan. J. Stankevičius, kan. P. Bakšys ir kan. Č. Krivaitis — Kauno - Vilkaviškio, Kaišiadorių ir Vilniaus vyskupijų valdytojai. Kan. J. Stankevičius yra specialistų-ekspertų sąrašė, kurių yra 195. Jie neturi teisės kalbėti, tik tuo atveju jei paklausama jų nuomonės.

Iš Lietuvoje esančių trijų vyskupų nė vienas į Romą negalėjo atvykti, nors Vatikano ir buvo kvieisti.

Visas pasaulis, o ypatingai komunistų pavergtų kraštų katalikai, su dideliu dėmesiu laukia Vatikano II-sios santarybos naujų sprendimų.

MAIRONIO REIKŠMĖ LIETUVIŲ TAUTAI

Dr. J. GRINIUS

Šiomet sukanka 100 metų nuo Maironio — Jono Mačiulio gimimo ir 30 metų nuo jo mirties. Ši dvejopa sukaktis mus ir skatina prisiminti to žymaus lietuvių darbus ir jo palikimą lietuviams. Tačiau tai nėra lengva atlikti įdomiai ir patraukliai, nes beveik kiekvienas lietuvis jaučiasi pažįstas Maironi iš jo skambių eilėraščių bei dainų. Beveik kiekvienas lietuvis, kur jis bebūtų, — ar pavergtoje Lietuvoje, ar tolimoje Australijoje — ši tą žino apie Maironį. Tai jau nemažai pasako apie Maironio reikšmę lietuvių tautai. Bet ar to užtenka tai reikšmei geriau suprasti?

Maironio svarba paryškėja, atsivertus kokią nors svetimą neseną enciklopedinę knygą apie Lietuvą. Ten dažnai rasime minint Maironį, kaip vieną žymiausių lietuvių poetų. Negali jo aplenkti nė rusų komunistai, kurie stengiasi ištrinti iš atminties visa, kas lietuviams ypatingai brangu. Pripažindami jį žymiu poetu, rusai 1949 metais yra išleidę Maironio poezijos vertimų rinkinį rusų kalba, o Lietuvos komunistai savo sudarytos „Lietuvių Literatūros“ II-me tome parašė, kad jie „didžiai vertina geriausiąją Maironio literatūrinio palikimo dalį“. (II, 278 psl.). Taigi, jei jau rusai, prieš kurių valdžią Lietuvoje Maironis nekartą yra pasisakęs žodžiu bei raštu, randa reikalo jo kūrybos išsiversti sau, tai juo labiau Maironį turi pagerbti ir pagrindiniausią supracelti lietuviams, minėdami jo dvigubą sukaktį.

Taigi, kuo buvo ir yra reikšmingas lietuvių tautai Maironis, kaip asmenybė ir kaip poetas.

Atsakant į šiuos klausimus, pirmiausia reikia prisiminti, kad Jonas Mačiulis — Maironis gimė ir augo tuo laiku, kai Lietuvoje įvyko didelis socialinis ir kultūrinis posūkis, kuris ir dabar dar tebeturi reikšmės lietuviams. Būtent, vieneriais metais (1861) prieš Maironio gimimą Didž. Lietuvoje rusų caras panaikino pagaliau baudžiavą, o vieneriais metais po Maironio gimimo (1863) įvyko lenkų-lietuvių sukilimas prieš rusus, o dar vieneriais metais vėliau (1864) buvo rusų uždrausta lietuviams bet kokia spauda lotynų raidėmis. Tai buvo toks smūgis, kokie Europoje tuo laiku nerasime. Šie trys įvykiai sukrėtė Lietuvą ir pažadino naujų socialinių ir kultūrinių jėgų, kurios lietuvių gyvenimą pasuko nauja kryptimi, atvedusia į demokratinę Lietuvos respubliką.

Po baudžiavos panaikinimo ir po 1863 m. sukilimo didžioji lietuvių dalis, ypač kaimų gyventojai, buvo palankiomis sąlygomis atpalaiduoti nuo priklausomybės sulenkjusiems dvarininkams. Šiuo lietuvių didžiūmai buvo suteikta laisvė ir teisė kasdieninį savo gyvenimą tvarkyti savarankiškai, be aristokratų tiesioginės valios ir lenkiškos įtakos. Tačiau tuo pačiu metu Lietuvos gyventojų didžiūmai spaudos draudimu buvo suduotas didžiulis smūgis kultūriniu atžvilgiu — Lietuva priverčiama turėti būti surusinta bei supravoslavinta per rusišką spaudą ir mokyklą, per rusų kolonistus ir caro administraciją.

Šitokiu būdu Maironio vaikystės ir jaunystės metais lietuvių sieloje vyko kova tarp dviejų frontų — tarp lenkiškai aristokratiško, su kuriuo Lietuvos šviesuomenė buvo susijusi per šimtus metų, ir tarp rusiško fronto, į kurį vertė rusų carų valdžia su savo įsakymais bei tvarka. Tuodu tarp savęs kovojo frontai ypač lieté

moksles einantį jaunimą. Tas lietuvis moksleivis ir studentas, kuris ėjo į lenkišką frontą, galėjo tikėtis lenkų paramos, galėjo susilaukti ir riebios karjeros mokslo baigęs. Sunkiausia padėtis buvo to lietuvių moksleivio, studento ar šviesuolio, kuris nenorėjo eiti nė su vienu svetimu frontu ir stengėsi pasilikti lietuviu. Tokiam teko atsidurti tarp dviejų priešingų frontų, savime tapti lenkų ar rusų priešų bei kęsti jų smūgius. O jaunasis Maironis pasirinko šį sunkiausią kelią — lietuvių kelią tarp dviejų svetimų frontų.

Į tokį kelią jis nesąmoningai linko dar būdamas vaiku. Kai lenkuojanti auklė — mokytoja Jonuką pavadindavo bajoru, būsimasis poetas Maironis atsakydavo: „Aš nenoriu būti bajoru. Aš būsiu kunigu“. Vėliau tuomet nemokėjo atsakyti, kad jis nori būti lietuvių kunigas. Jis taip apsisprendė tik tapęs studentu ir nuo tada Dievui ir žmonėms tarnavo, kaip lietuvis kunigas, lietuvis poetas ir lietuvis mokslininkas. Dėlto, kad jaunasis Maironis nenuėjo su lenkiškais aristokratais, nė su rusiškais biurokratais, o pasirinko sunkiausiąją dalį — likti su persekiojamais lietuviams. Lietuvių tautai jis tapo brangi asmenybė, lyg kokia nauja šviesi žvaigždė tarp nedaugelio kitų panašių šviesulių Lietuvos danguje, kaip vysk. M. Valančius, Petras Kriaučiūnas, Jonas Basanavičius, Vincas Kudirka, Jonas Šliūpas, Juozas Tumas - Vaižgantas, Adomas Jakštas - Dambrauskas, Vilius Storasta - Vidūnas.

Pasirinkęs vargingą lietuvišką kelią visam gyvenimui, Maironis pasirodė esąs tradicijos ir pažangos vyras, kuris brangino praeitį, bet dar labiau žiūrėjo į dabartį ir vedė į ateitį.

Maironis pirmiausia pažangus tuo, kad jis buvo demokratas. Atsisakęs lenkiškų aristokratų, į kuriuos jį traukė jo tėvų kaimynai, jis pasiryžo tarnauti ne galiūnams, bet visiems žmonėms, pirmoje eilėje paprastiesiems žmonėms, skriaudžiamiems lietuviams kaimiečiams, kurių daugelis tada nemokėjo skaityti ir rašyti. Ne tuščiai Maironis savo dainoje parašė, „kur broliai vargdieniai dejuoja nuo senų laikų“, kur jis pamėgo, pamylijo „vargdienių dūmas“. Tiems vargų lietuviams Maironis tarnavo savo gyvenimu, bet dar labiau savo raštais, kad jie stiprintų tautiečių dvasią ir keltų lietuvių kultūrą. Dėl savo demokratiškų pažiūrų Maironis buvo brangus lietuviams prieš 70 metų; toks jis tebėra ir šiandien, ypač okupuotoje Lietuvoje, kur jo eilėraščiai, kad ir sovietinių cenzorių atrinkti, yra pasklidę dešimtimis tūkstančių egzempliorių (1956-58 m. išėjo 40.000 egz.).

Bet demokratas Maironis buvo ir karštas lietuvis. Šiuo atžvilgiu jis taip pat pažangus. Prieš 60-70 metų šviesuoliui profesoriui pasisakėli lietuviu, kalbėti lietuviškai, rašyti poeziją lietuviškai, mylėti lietuvius ir Lietuvą labiau negu kitus, tada buvo retas, drąsus beveik revoliucinis reiškinys. Tokius drąsuolius tada lenkai plūdo išdavikais ir „litvomanais“, o rusų caro policija jieškojo pretekstų nubausti. Tačiau Maironis to mažai paisė. Dar tebebūdamas studentu Kauno kunigų seminarijoje, jis pradėjo slapta savo eilėraščius spausdinti „Aušroje“ ir vėliau kituose rusų valdžios draudžiamuose lietuvių laikraščiuose. Jis nesiliovė nelegaliai savo kūrinius spausdinti nė tapęs Petrapilio

Dvasinės akademijos profesorium ir vicerektorium. Pirmąjį savo eilėraščių rinkinį „Pavasario Balsus“ (1895), pirmąją savo poemą „Per skausmus į garbę“ (1895), savo „Lietuvos istoriją“ jis slapta išleido Prūsijoje, o vėliau, tapęs Kauno kunigų seminarijos rektorium, jis pirmasis lietuvių kalbą padarė oficialia iškilmų kalba toje mokslo įstaigoje.

Ar daug panašių drąsuolių buvo anais Rusijos carų laikais Lietuvoje? Labai nedaug, nes baidių, pataikūnų ir prisitaikėlių visada daugiau. Tiesa, Maironis nebuvo nei vienas, nei pirmasis, kuris tada ėjo lietuvių pasipriešinimo ir atgimimo keliu tarp dviejų priešišku frontų. Šalia Maironio ir kelių kitų kunigų buvo keli pasauliečiai: V. Kudirka, J. Šliūpas, J. Basanavičius. Tačiau šie demokratai, kurių du pirmieji buvo kovingesni už Maironį, savo rašytu žodžiu efektyviai tegalėjo pasiekti negausius lietuvių pasauliečius šviesuolius ir studentus. Šių vyrų žodžiai ir mintys lietuvių didžiūmai, jų tarpe kunigams, buvo beveik svetimi, nes jie daugiau ar mažiau buvo nukreipti prieš tradiciją ir katalikų religiją. Ta didžiūma tegalėjo išgirsti, suprasti ir atvira širdimi paversti veiksmu tik žodžius tokių vyrų, kurie buvo išaugę vysk. M. Valančiaus tradicijoje. Maironis kaip tik buvo vienas iš tų. Jis buvo lietuvių katalikų kunigas, šiuo atžvilgiu tradicijos žmogus. Kad Lietuvos pasipriešinimo laivas nepaklęstų audroje, šis patrijotas tepasitikėjo tik išskėstomis krikščioniškos kultūros burėmis, išmėgintomis tradicijomis. Todėl Maironio pasipriešinimo žodžiai ir meilė sklido Lietuvoje žymiai plačiau, negu J. Basanavičiaus, V. Kudirkos, J. Šliūpo ir net P. Kriaučiūno. Maironis neskėlbė sunaikinimo kovos jokiai lietuviui – nei aplenkėjusiam klebonui, nei sulenkėjusiam bajorui ar aristokratui. Priešingai, jis visus norėjo atversti, sutelkti kultūros darbui ir šviesesnei Lietuvos ateičiai. Ir todėl jo įtaka anais rusų carų laikais Lietuvoje buvo didelė ir plati.

Tą didelę ano laiko Maironio reikšmę mums liudija rašytojas Julius Lindė-Dobilas, buvęs Maironio mokinys Kauno kunigų seminarijoje. Po Maironio mirties J. Lindė-Dobilas „Nauji. Romuvoje“ rašė: „Jei Basanavičiui ir Kudirkai priklauso garbė, kad jie atgimimo darbą yra pradėję, tai tas kas žino, kokia anais

laikais buvo Lietuva, turės pripažinti, kad labiausiai ją galėjo paveikti toks asmuo, kaip Maironis – teologijos magistras, seminarijos, vėliau akademijos profesorius, tai vėl seminarijos rektorius, kanauninkas ir t.t. Dar viena svarbi aplinkybė visiems mums, jo mokiniams, buvo žinoma, kad jis ir un-te yra buvęs. Anais laikais tai stiprus argumentas: visą mokslą išėjęs, dvasinį ir pasaulinį“. Panašiai apie Maironio įtaką yra kalbėjęs ir Tumas-Vaižgantas.

Ta įtaka bus dar stipresnė pabrėžus, kad Maironis buvo būsimų kunigų mokytojas ir auklėtojas. Kaip P. Kriaučiūnas Marijampolės gimnazijoje savo žodžiu ir autoritetu ugdė naują pasauliečių lietuvių šviesuomenę, taip Maironis savo žodžiu ir autoritetu ugdė lietuvių religinę šviesuomenę – kunigus, kurių įtaka prieš 60 metų Lietuvoje buvo svarbesnė, negu pasauliečių šviesuolių. Maironio kartos ir Maironio auklėti kunigai daug lėmė ir nulėmė Lietuvos atgimimą ir Lietuvos valstybės atstatymą.

Kad Maironio įtaka buvo platesnė ir įvairesnė, negu P. Kriaučiūno, daug prisidėjo ir ta aplinkybė, kad Maironis buvo rašytojas ir poetas. P. Kriaučiūnas savo įtakai teturėjo savo simpatingą asmenį ir savo žodį klasėse per pamokas. Tuo tarpu Maironio garsiakalbiai buvo jautresni ir toliau siekė. Jis galėjo prabilti tokiais sparnuotais žodžiais, kokių neturėjo joks kitas ano meto lietuvis patrijotas, net nė V. Kudirka. Ir per 25-keris su viršum metus Maironis savo eilėraščiais bei poemomis bylojo savo tautiečiams apie Lietuvos garbingą praeitį, apie vargingą lietuvių dabartį ir žadino juose geresnių laikų viltį. Jis dainavo apie Lietuvos gamtos grožybes, lietuvių kalbos ir dainų grožį. Jis skelbė meilę ir vienybę tarp lietuvių, jis vaizdavo jų gražius jausmus ir jų kilnias pastangas savo tautiečių gerovei, įspėdamas:

*„Tas ne lietuvis, kurs tėvyne
Bailiai, kaip kūdikis apleis;
Kursai pamins, ką bočiai gynė
Per amžius milžinų keliais.
Tas ne lietuvis, kurs jos būdo,
Jos žemės, dainų nemylės,
Neverks, kad patys sūnus žudo,
Kas verta meilės ir garbės“.*

Ir apie visus lietuviškus rūpesčius Maironis savo poezijoje rašė jautriai ir įvairiai: čia su švelniu liūdesiu ir širdgėla, čia supykęs ir bardamas, čia pamokydamas, čia herojiškai užsimodamas, čia šviesos viltimi užsidegdamas. Ir savo viltį lietuvių tautos prisikėlimu ir jos laisvės rytu Maironis skelbė ne tuščiais žodžiais. Jis grindė ją tikėjimu į meilės ir aukos galybę, į Dievo Apvaizdą ir amžinąjį Dievo teisingumą. Lietuvos tuometiniai vargai jam nereikšė jos pražuvimą, o teatrodė tik laikine blogybe, kad žmonės susiprastų pakilti dvasia. Štai keletas tų giliaprasmių Maironio žodžių, kurie tebeturi reikšmės ir mūsų laikais.

Ižangoje į „Jaunosios Lietuvos“ poemą Maironis rašo:

*O tačiau Lietuva
Tik atbus gi kada:
Ne veltui ji tiek iškentėjo!
Kanklių balsą išgirs,
Miegą kraujas užvirs,
Nes kryžius gyvatą žadėjo.
Skausmuos jėgos išaugs,
Atgimimo sulauks:
Jau blaivosi orai aptemę.*

Šiuos žodžius sovietiniai cenzoriai Lietuvoje prieš šešerius metus dar leido išspausdinti, nors prisikėlimas per skausmo kryžių į gyvatos garbę jiems nebuvo malonus. Tačiau komunistai trimis atvejais (1947, 1956 ir 1958 m.) iš „Pavasario Balsų“ išmetė Maironio „Geresnių laikų vilties“ eilėraštį, nes jame poetas Lietuvos laisvės viltį labai aiškiai grindė amžinuoju Dievo teisingumu. Ten jis lietuviams kalba:

*Kam trokšti pridengti tą uždangą – girią,
Kur slepia kelius ateities?
Juk Dievas teisingas ir valdo ir skiria
Laikus iš augštos paslapties...
Į darbą, į darbą, kaip Dievas įsakė,
Su tekančia saule vilties!
O Tėvas Augščiausias, kurs amžiais mus plakė,
Paguodžiamą ranką išties.
Su Dievo pagalba bei mokslu šarvuoti,
Tik stokim į darbą dėl laisvės kovoti,
Išnyks palydovai nakties.*

Ar šiuos žodžius, kurie dabar komunistams atrodo kurstantieji tikėjimą Dievu ir laisve, galėjo ištarti Maironio amžininkai J. Basanavičius, V. Kudirka, J. Šliūpas? Deja, ne. Jų viltis tebuvo grynai žmogiška. Maironis ją stengėsi pagrįsti giliau: metafiziškai ir krikščionių tikėjimu. Todėl jo mintys tarp Lietuvos tikinčių žmonių galėjo plačiau aidėti, negu minėtų pasauliečių.

Tai suprasti prisiminkime, kad ligi šiol tik vieną V. Kudirkos eilėraštį „Lietuva, Tėvyne mūsų“ mūsų tautos himną lietuviai dažniau dainuoja. O kiek Maironio eilėraščių jie dainuoja? Į tai atsako J. Kreivėnas, kuris suskaitė, kad penkioms dešimtims Maironio tekstų yra apie 100 dainų ir giesmių, sukurtų 30 kompozitorių. Be abejonės, tie Maironio eilėraščiai virtę dainomis ir giesmėmis nevysi kalba apie Lietuvos meilę, grožį ir laisvės viltį: jų tarpe yra religinių, gamtinių, asmeninių. Tačiau jų žymi dalis byloja apie Lietuvą. Pagal Maironio eilėraštį „Mano gimtinė“ (Ten, kur Nemunas banguoja) kompozitoriai yra sukūrę net 7 dainas. Po 3-4 dainas turi tokie eilėraščiai, kaip „Kur bėga Šešupė“, „Kur lygūs laukai“, „Pirmyn į kovą už tėvynę“, „Eina garsas nuo rubežiaus“, „Lietuva brangi“, „Nebeužtvenksi upės bėgimo“, „Jaunimo giesmė“, „Jau slava sukilo“ taip pat skamba dainomis. Todėl galima pasakyti, kad ligi šiol nebuvo ir turbūt negrei-

tai bus kitas toks poetas, kaip Maironis, kurio mintys ir žodžiai dainų garsais būtų taip plačiai pasklidę lietuvių tautoje. Daugelis jo minčių ir jausmų buvo, yra ir bus nesuskaitomų lietuvių žodžiais ir jausmais.

Be abejonės, lietuvių dainų mėgėją Maironį dainingiausiu lietuvių poetu padarė kompozitoriai, kaip Č. Sasnauskas, J. Naujalis, A. Kačanauskas ir eilė kitų. Tai aiškiai parodo, kad joks kitas lietuvių poetas ligi šiol nepajėgė taip sklandžiai, paprastai ir vaizdingai rašyti eilėraščių, kad jie kompozitoriams pažadintų tiek daug dainų ir giesmių.

Dažnai kalbama ir rašoma, kad Maironis buvo romantikas, kuris žavėjosi Lietuvos gamta ir jos didinga senove, ją vaizdžiai apdainuodamas. Tai tik dalinai tiesa. Maironis nebuvo tik svajotojas – romantikas, bet taip pat realistas. Jis buvo nemažesnis realistas už V. Kudirką. Nors brangino praeitį, jiedu abu savo raštais sąmoningai tarnavo Lietuvos dabarčiai ir ateičiai. Tik V. Kudirka aktualius lietuviams klausimus dėstė dažniausia publicistiniais straipsniais, o Maironis eilėraščiais, poemomis ir satyromis. Eilėraščių rašymas Maironiui dažnai nebuvo gryna estetinė kūryba, duodanti tik asmeninio pasitenkinimo. Jis dažnai jam buvo pareiga ir pamokymo priemonė savo tautiečiams. Tai buvo lyg gaivus vėjas lietuviškoms burėms pakreipti viena ar kita kryptimi.

Kai „Jaunimo giesmėje“ Maironis rašė: „Paimsim arklą, knygą, lyrą ir eisim Lietuvos keliu“, poetas ne tik pats džiaugėsi Lietuvos jaunimu, bet taip pat ragino jį į ekonominę, mokslinę ir literatūrinę kūrybą bei pažangą. Nurodydamas į senosios Lietuvos didingus paveikslus vėl norėjo atsverti ir išnaikinti lietuvių širdyse menkavertiškumo jausmą, kad jie taptų drąsūs ir veiklūs pasipriešinimo kovoje dėl savo teisių. Kai jis dainavo: „Numesk, lietuvi, rūbą seną, kurį užvilko svetimi“, poetas siekė, kad lietuviai atsikvėptų baudžiamos liekanų ir svetimų įtakų, kurios buvo įsibrovusios į lietuvių gyvenimą. Tai buvo tokia reali ir teisinga mintis, kad ji ir šiandien dar tebeturi galios.

Savo „Raseinių Magdės“ poemoje Maironis su skausmingu liūdesiu juokiasi iš Žemaičių bajoraitės Magdės Buivydaitės, kad dėl tuščio susižavėjimo madomis ji pirmoji sutiko ištekti už svetimtaučio, lenkų didiko Zbignievo, pradėjo vartoti svetimą kalbą ir dėvėti svetimais ir keistais drabužiais. Tai buvo lyg romantika. Bet Maironis tuoj greta Magdės pastatė savo laiko svetimų madų mėgėją – Baltrų Bandūrą. Tas Rusijoje mokslus išėjęs ponaitis nebesirūpina Lietuvos reikalais. Iš Petrapičio sugrįžęs atostogų, jis su panieka žiūri į savo tautiečius, jiems kalba apie socializmą ir bedievybę, pats nesuvokdamas gerai svetimų minčių prasmės, bet norėdamas pasirodyti madingas bei pažangus. Ar šitoks naujoviškas Raseinių Magdė nebuvo realus? Ar sovietinamoje Lietuvoje ir išeivijoje tarp lietuvių jau yra išnykę tokie svetimų madų adoratoriai, kurie atsisako lietuvių tautos, kad sublizgėtų spalvingais burbulais ir supliukštų be garso tarp svetimųjų?

Šis pastarasis klausimas nurodo, kad Maironis lietuvių gyvenime pastebėjo tokių žmogiškų reiškinių, kurie pasilieka aktualūs ilgą laiką. Tai realistinio žvilgsnio vaisius. Pasisakydamas prieš bedieviškąjį socializmą, ateinantį iš Rusijos, Maironis anksti įspėjo didįjį pavojų, kuris grėsė jo tėvynės žmonėms. Prieš 65-rius metus savo librete operai „Kame išganymas“ Maironis vaizdžiai atskleidė, kad gyvenimo prasmės, taikos ir pažangos neduoda nei socializmas, nei hedonizmas, nei praktiškas materializmas, bet jie neša kančias ir suirutę. Šių Maironio įspėjimų lietuviai nemokėjo pakan-

kamai suprasti, kada pasirodė (1895) „Kame išganymas“, nors tai buvo jo poetinis atsiliepiamas į Rerum Novarum encikliką ir kitas XIX amž. pabaigos problemas, kaip materializmas, individualizmas ir hedonizmas. Tik dabar daugelis supranta, kad Maironis teisingai galvojo 1907 m. rašydamas:

*Kosmopolitai! Dienos milžinai,
Tėvų praeities nepažinė!
Markso ir Darvino paikūs sapnai
Jiems rūpi daugiau, nei tėvynė.*

(Jaunoji Lietuva)

Realistinis Maironio žvilgsnis ne tik įspėjo Lietuvos pavojus (Rusijos grėsmė, bedievybė, lenkų pretenzijas, svietimas paikas madas), bet jis pirmas iškėlė dvi svarbias Lietuvos epochas. Viena tų epochų buvo Didžioji Lietuvos kunigaikščio Vytauto. Maironis buvo patenkintas, kad jis pirmasis šį lietuvių kunigaikštį pavadino didžiuoju ir kad šis vardas jam prigijo. Tiesa, kad tą jo susižavėjamą Vytautą, kuriam jis parašė net tris dramas, galima išaiškinti ir jo romantizmu. Bet to negalima pasakyti apie lietuvių sąjūdį, kurį pažadino lietuvių spaudos uždraudimas. Tas visas 40 metų laikotarpis (1864-1905) nuo Muravjovo laikų iki 1905 m. Rusijos sukilimo Maironiui neatrodė viena tamsi naktis be aušros, kaip vieną nusivylimo valandą yra pasakęs pats poetas. Jo žvilgsniui tas laikotarpis – didelė svarbi epocha lietuvių tautai. Joje buvo kelianta tarp skausmų į garbę. Joje lietuvių aukos ir kančios pagimdė naują demokratinę Lietuvos šviesuomenę ir naujos dvasios tautinius vadus, kurių darbai prikėlė Lietuvą. Todėl Maironis nepasmerkė visai nė rusų generolo Muravjovo, kuris davė mintį uždrausti lietuviams spaudą. „Jaunosios Lietuvos“ poemoje Maironis rašė:

*Kas Vilniuje stabo, stovylos nematė,
Kurį Muravjovui maskoliai pastatė?
Jis tvirtas, o visgi sugrius.
Bet pats Muravjovas pastatė sau kitą,
Tvirtesnę už rausvajų suomių granitą:
Jo vardas per amžius nemirs.
Herostatis garso jieškojo sau tyčia,
Uždegęs Efeze Dianos bažnyčią,
O šis ir sapnuot nesapnavo,
Kad, Lietuvai spaudą užgynęs ir raštą,
Sau vardą įgis ir sužadins tą kraštą,
Kursai jau menkai bekvėpavo.
Lietuvi! Jei saulė ant tavo dangaus
Kada užtekės, tu nespjauk ant žmogaus,
Nors tavo netroško jis labo!
Tiktai parašyk: „Kas prieš tiesą kariauna,
Pats rankomis savo sumanymą griaua“.*

Taigi Maironiui žiaurusis Muravjovas atrodė, kaip tiesos ir teisybės provokatorius, kuris pažadino pasipriešinimo sąjūdį su teisybės, meilės ir aukos riteriais priešaky. Tie nauji riteriai – studentai ir kunigai – per 40-tį metų prikėlė Lietuvą, kuri jau silpnai bekvėpavo. Tai svarbiai epochai apdainuoti Maironis ir parašė savo poemą „Jaunąją Lietuvą“, didžiausią lietuvišką poemą po Donelaičio „Metų“.

Maironio poemos centrinis herojus Juozas Rainys atsisakė asmeninės laimės, kad galėtų atsidėti Lietuvai. Rusų kalėjime jis užsikrėtė džiova ir mirė Šveicarijos Davose, neišvydęs Lietuvos prisikėlimo.

Visi kritikai teigia, kad tas Rainys nėra ryškus, nes permažai individualizuotas. Atrodo, kad jis toks sukurtas poemoje ne tik dėl Maironio lyrinio talento, bet ir dėl sąmoningų tikslų vaizduoti ne tiek asmenis, kiek apskritai spaudos draudimo ir pasipriešinimo epochą, jos kryptį ir siekimus, idėjas, vargus ir laimėjimus.

Todėl ir „Jaunosios Lietuvos“ veikėjai tėra tai epochai charakteringi simboliai. O simboliams ryškiai individualizuoti veidai netinka. Toks yra ir Juozas Rainys, nes jame simboliškai atsispindi gyvenimas ir likimas paties Maironio, V. Kudirkos, Pr. Vaičiūčio, P. Višinskio ir kitų jaunų entuziastų, kurie spietėsi apie „Aušrą“, „Varpą“, „Lietuvių Apžvalgą“. O „Jaunoji Lietuva“ yra jų kartos ir jų epochos poetinis paminklas.

Tiesa, kad vėliau Vaižgantas „Pragiedruliuose“ Lietuvos atgimimo ir pasipriešinimo sąjūdį atvaizdavo realiau, parodydamas ryškesnių, kūniškesnių veikėjų negu „Jaunojoje Lietuvoje“; tačiau Maironiui priklausė garbė, kad jis pirmasis tarp lietuvių poetų bei rašytojų tai svarbiai epochai pastatė gražų paminklą „Jaunosios Lietuvos“ poemoje. Šios garbės jam niekas negalės atimti, kol bus gyva lietuvių tauta.

Istorinę reikšmę Maironis laimėjo taip pat tuo, kad lietuvių dailiojoje literatūroje jis tvirtai įpilietino toninę eilėdarą, konkrečiais gausiais pavyzdžiais parodydamas jos įvairias galimybes įvairiuose žanruose, sukurdamas eilę lyrinių šedevrų patrijotinėmis, gamtinėmis ir asmeninėmis temomis. Jo nuo „Birutės kalno“, „Vakaras ant keturių kantonų ežero“, „Vasaros naktys“, „Vakaro mintys“, „Išnyksiu kaip dūmas“, „Skurdžioj valandoj“, „Draugo ilgesys“ ir kiti panašūs eilėraščiai gali būti brangūs kiekvienam žmogui, jei jis neturėtų nei tautos, nei religijos. Tik klausimas ar yra toks žmogus? O lietuviui Maironio reikšmė visada paplatėja patrijotinių eilėraščių bei poemų posmuose. Ypač Maironio poezijos reikšmė pakyla, kai lietuvių tautą ištinka nelaimių ir kančių metai. Tada sunku rasti kitą tokį poetą, kurio žodis skambėtų didesne meile ir šviesesne viltimi. Tada retas kuris su Maironiui nenorėtų pasakyti:

*Kas daugel mylėjo, tas daugel kentėjo,
Tas, vyru užaugęs, nelinksta nuo vėjo:
Kančia tai didvyrių mokykla.*

Arba:

*Mainos rūbai margo svieto,
Silpnas kelias, tvirtas griūva,
Nebijokim vargo kieta,
Juk be jo galiūnai pūva.*

Šiais laikais viltingų tonų teuztinkame B. Brazdžio, L. Andriekaus poezijoje, nors tai nereikia, kad kiti mūsų poetai nebūtų patrijotai. Tik jiems sunkiau būti viltingais. Bet tai nėra jų didybė.

Maironis nėra beviltiškas ir tada, kai jis susitelkia į savo asmeninį likimą, į savo skausmą bei liūdėsį. Tada jo poezija netampa nei nihilistiška, nei chaotiška, nei uždara, nes jos autorius nori būti suprstas skaitytojo. Tai didžiulis pamokantis palikimas mūsų poetams, kurių nevienas (individualistas) kamuoja savo paranojiškame hermetizme ir savo įmantriomis abstrakcijomis atbaido skaitytojus.

Be abejonės Maironis brangesnis platesniems lietuvių sluoksniams negu poetams. Brangus savo pozityviu nusiteikimu gyvenimo vertybių ir idėjų atžvilgiu, nes poezijoje kelia ir gina tai, kas žmonių gyvenimą padaro prasmingesnį ir turiningesnį. Maironis nemėgsta neigiamų ir ekskluzivistinių temų bei idėjų. Pvz., jis neskelbia neapykantos lenkų ir rusų tautoms, nors nuo jų atstovų jis pats yra kentėjęs. Todėl Maironis tik patrijotas, bet ne nacionalistas. Mylėdamas savo tautą labiau už kitas, jis joms taip pat linki laisvės ir gerovės. Mažas tautas, siekiančias laisvės, Maironis tiesiog laimina:

*Laimėkite jaunos, pakylančios šalys!
Už laisvę kariauti padės Visagalis!
Nors jėgos gal silpnos, bet stiprins dvasia.
Kas eina su meile, su širdžia didžia,
Tam Viešpats patsai bus vadovu.*

Ir savo tautai Maironis nėra aklas. Jis mato jos žmonėse nemažai silpnųjų bei ydų. Jis tai peikia ir kritikuoja. Bet jo kritika tėra aštri satyroje. Ir jose daugiau pykčio, skausmo ir nusivylimo negu patyčios, nes poetas gina vertybes ir nesigardžiuoja žmonių menkystėmis. Jis daug mieliau ir didesniu įkvėpimu kelia tai, kas lietuviuose gera, kilnu, gražu, didinga, kur suvinta meilė ir auka kilnioms idėjoms. Už tai jo lyrika ir poemos yra išpuoštos aforizmais, vaizdžiai išreiškiančiais tokias idėjas.

Ir nurodydamas savo tautiečiams vienybės reiką, Maironis perša didžius sumanymus, pozityvias idėjas, nes gerai jaučia, kad tik pozityvios vertybės žmones

sutelkia į bendrą darbą. Meilę ir aukas idėjoms Maironis ypač matė lietuvių pasipriešinime spaudos draudimo laikotarpiu. Todėl, pats būdamas tylus ir nuošalus, jis entuziastiškai "Jaunojoje Lietuvoje" apdainavo jaunuosius šviesuolius, tautos darbininkus, keliaujančius tarp dviejų svetimų frontų Lietuvos keliu pro skausmus į laimėjimo garbę.

Todėl ir mes, pagerbdami Maironį, mūsų atgimimo epochos žymiausią ir mėgstamiausią poetą, vieną didžiausių tos epochos šulų, drauge su Maironiu tarkime:

*Gražu, kai pavasaris griaudamas ledą,
Pažadina gamtą skaisčiais spinduliais.
Gražiau, kai didvyriai mylėdami veda
Tėvynę naujais atgimimo keliais!
Palaiminti jūs atgimimo laikai!
Ir jūs išrinktieji tėvynės vaikai!*

DANGUS PRIVILEGIJAVO MŪSŲ TAUTĄ

STASYS YLA

Mūsų tautos dvasinio pjūvio istorija dar nėra parašyta. Kas ją rašys, turės atsakyti į keletą klausimų. Kodėl, sakysim, mūsų tautoje išaugo tokia kryžių meilė, kokios nematome jokioje kitoje krikščioniškoje tautoje? Kodėl religija mūsų liaudyje pasidarė tartum kasdienos apraiška, supinta su nepertraukiama malda ir giesme? Kodėl iš ponijos būta tiek daug pašaukimų į vienuolynus ir vienuolių veikla išsiplėtė, kaip retai kur, tokiu spartumu ir apimtimi? Pagaliau kodėl Marijos kultas nuo pat krikščionybės pradžios pasidarė toks gyvas ir sukūrė tokias gausias Marijos šventoves?

Žvelgiant bendrai, mūsų tautos įsijungimas į krikščionybės gelmes atrodė buvęs labai lėtas, kaip lėtas ir mūsų tautos charakteris. O tačiau jis nebuvo taip lėtas ir ramus. Būta susitvenkusio nerimo, jieškojimų, blaškymosi ir vėl didelio pakilimo, netgi ekstatiško religijos išgyvenimo.

Mažai mes žinome apie pirmuosius neofitus, kad ir tokius artimuosius Vytauto bendradarbius – Montvidus, Gedgaudus, Kęsgailas. Ar krikščionybė jiems buvo tik politinės kovos reikalas, kaip kartais pas mus galvojama ir rašoma? Neofitinis pirmųjų kartų tikėjimas rodo pakilimo ženklų. Tai buvo lyg naujas dvasinis paveldėjimas, kuriuo džiaugtasi, kurį stengtasi atžymėti konkrečiais įsipareigojimais. Pirmųjų kartų neofitai statė daug bažnyčių ir jas skyrė ypatingai Marijos garbei.

Bet atėjo kitos kartos, kurioms krikščionybė nebuvo nauja. Ji tapo lyg tradicinis paveldėjimas – brangus, bet nebe taip branginamas, kaip pirmųjų. Pirmųjų kartų užsidegimą lydėjo kitų apsipratimas, gal ir atvėsimas ypač tarp didikų ir bajorų. Liaudis, kartą įsikabinusi į krikščionybę, pamažu ir patvariai ėjo pirmyn. (Kas pamažu priimama, tas visada stipriau gilėja). 16-sis šimtmetis atskleidžia mūsų šviesuomenės religinį netvarumą. Tuo metu pakirdo religinis nerimas, persilaužimas, nauji jieškojimai ir naujos reformos visoje Europoje. Kiek tos reformos buvo naujos kituose kraštuose, tiek jos mažai buvo suprastos

mūsų tautos šviesuomenės. Bet toji šviesuomenė norėjo sekti kitus kraštus ir sekė – pradžioje Vokietiją, paskui per lenkus Švencariją. Trumpame laiko bėgyje Lietuvos šviesuomenė padarė net tris posūkius: iš katalikybės į liuteronizmą ir iš šio – į kalvinizmą. Bet tai buvo neviskas. Kalvinizmas greit pabiro į sektas, kurių istorikai priskaito ligi 57. Tokio sektų skaičiaus nebuvo net jokiam kitame reformos krašte anais laikais. Stipriausia iš sektų pasidarė vadinamų antitrinitarų arba unitarų, kurie neigė Kristaus dievybę. Tai buvo kažkas paimta iš judaizmo, nepripažįstančio Trejybės. Kitos sektos neigė moterystę, trečios atmetė viešojo gyvenimo pareigas: karinę prievolę, mokesčius ir t.t.

Lietuvos šviesuomenė pasimetė. Ponijos šeimose buvo net keletas sektų atstovų ir jie pjovėsi tarp savęs. Pasimetė net pats reformos vadas Radvila Juodasis, buvęs katalikas, simpatizavęs ir rėmęs liuteronus, apsisprendęs už kalvinizmą ir pagaliau, Simon Budny, didžiausio Lietuvos eretiko – kilme mžūro įtakoje, palinkęs į unitarizmą. Prieš mirtį Radvila Juodasis desperatiškai jieškojo būdų išsiaiškinti, kur gi yra tikroji tiesa, bet ir mirė nebeišsiaiškinęs.

Lietuvoje, kalbant apie visą valstybę, susitvenkė didelis būrys iš Lenkijos atkilusių ekskunigų, perėjusių į kalvinizmą. Jų parūpino vienas lenkų ekskvyskupas, Radvilos draugas. Susitvenkė per Krymą atslinkusios žydų kabalistų galvos. Simonas Budny, Radvilos finansuojamas, vadovavo spaudos centrui, iš kurio buvo skleidžiami raštai prieš Kristaus dievybę ne tik Lietuvoje, bet ir plačiau Europoje. Prieš tuos raštus reagavo net anglikonų ir pačių kalvinų teologai Europoje; jie laikė šią iš Lietuvos einančią kryptį pavojingą patiems reformacijos pagrindams ir visai krikščionybei.

Tokioje padėtyje, trumpai kalbant, buvo atsidūrusi Lietuva tarp 1550 ir 1600 metų. Bet jei klaustume, kas iš tos padėties Lietuvą išvedė, vargiai rastume patenkinamas natūralias priežastis. Vargiai būtų užtekę jėgų įsikūrimo, Merkelio Giedraičio pastangų, juo la-

Madona

Raffaello Santi

biau naujų konvertitų didikų, kaip Radvilos Našlaitėlio, reformatoriaus vyriausiojo sūnaus, ar Leono Sapiegos, vėliau kanclerio, ar Livonijos valdytojo Katkevičiaus. Išsklaidyti susitvenkusį tokį gumulą ir nušviesti dvasinį pasimetimą vargiai būtų buvusios pakankamos bet kurios žmogiškos jėgos. Tai viena.

Antra, kas bandys istoriškai paaiškinti, kodėl nuo 17-to amžiaus pradžios prasidėjo toks nepaprastas didikų grįžimas iš reformacijos į katalikybę — ištisų šeimų arba atskirų žymiųjų šeimų narių? Kodėl pasirodė toks pasinešimas į atgailą, toks gausus naujų bažnyčių kūrimas, naujų vienuolių steigimasis ir rėmimas, toks nuolankus, kaip dviejų Pacų — kanclerio ir hetmono — suklupimas ties bažnyčios prieangiu.

Imkime trečią reiškinį, kurį sunku natūraliai išaiškinti. Kaip toks jaunas kunigėlis Jonas Kazakevičius, kilme šiluvis, Merkelio Giedraičio globotinis, galėjo vesti teisminę kovą su magnatais reformatais dėl bažnyčių atgavimo? Visi teismai tada dar buvo reformatų rankose, ir jų žinioje — visa vykdomoji valdžia. Bet kur tik šis kunigasėjo į teismus, ten laimėjo. Bylos trukdavo po 10, 15, 20 metų; teismo sprendimai buvo sunkiai vykdomi. Bet šis kunigas nepralaimėjo nei vienu atveju. Ir kai jis, tapęs Žemaičių pavyskupu, mirė 1646 metais, buvo atgaautos visos bažnyčios, išskyrus keletą filijų ir koplyčių.

Štai kodėl mums atrodo tėra vienas atsakymas: buvo dangaus šviesa ir buvo globos rankos, ir tai susieta su Šiluvos įvykiais, su apsiereiškimu, pirmuoju žinomu Marijos apsiereiškimu pasaulyje.

Dvasia kai blaškės nerami, Marija ištiesė savo globos rankas ir atskleidė dangaus šviesą. Kur buvo garbinamas jos sūnus ir vėliau prasidėjo nusigrįžimas nuo Kristaus, ten Motina įsiterpė ir atsistojo ginti Sūnaus paveldėjimą.

Dangus privilegijavo mūsų tautą šia nuostabia Marijos pasiuntinyse. Gal būt dangus pramatė šiai tautai misiją, — kuri ir natūraliai jai teko, dėl geografinės jos pozicijos. Ar ne mūsų tauta ir valstybė saugojo Vakarų krikščionybę nuo barbarų antplūdžio iš rytų, ir rytų Bažnyčią nuo vakarietiško riterizmo, kuris, prisidengęs Kryžiaus ženklu siekė išplėsti politinę savo imperiją. Maža mūsų tauta buvo paties dangaus paženklinta išlikti teisingame Kristaus palikimo kelyje ir paruošta bandymais, kad ištvertų ateityje, sulaukusi naujų skaudžių smūgių.

Taip, mums rodo, turėtume įglaudinti Šiluvos apsiereiškimą į platesnius dvasinius mūsų tautos buities rėmus. Gaila, niekas nebandė to plačiau nušviesti. Net Šiluvos kulto istorija mažai težinoma platesniems mūsų visuomenės sluoksniams. Atrodo, tik liaudis tesidomėjusi šia vieta. Ištikro, ji lankė Šiluvą procesijomis, supo šią vietą giliu tikėjimu, laukdama ir patirdama stebuklingos pagalbos. Bet gi prie Šiluvos akmens statė vieną po kitos naujas koplyčias mūsų vyskupai — kunigaikščiai, kaip Aleksandras Sapiega ir Simonas Giedraitis; vysk. Jonas Lapacinskas užsakė granite kaltą apsiereišimo statulą Londone ir ją pargabenęs pastatydino "koplyčioje ant akmens". Vyskupai skatino procesijas į šią šventovę, ligi šias procesijas uždraudė ir Marijos kultą ėmė varžyti caristiniai rusai. Nuo 1905 m. jos vėl buvo leistos ir per visą nepriklausomybės metų viešasis kultas vėl plėtėsi. Net dabartinio pavgimo laiku kultas buvo gyvas, nors ir kliudomas. Tik nuo pernai galutinai jis uždraustas ir visiškai paralyžuotas rusiškųjų — bolševikinių pavgėjų.

Bet už tai Šiluvos Marijos kultas ypatingu būdu plečiasi kituose pasaulio kraštuose. Pirmiausia tarp lietuvių išeivių, jų bažnyčiose, vienuolių ir šeimose. Plečiasi ir tarp kitataučių, kuriems Šiluvos Marija yra "grįžtančiųjų į tikėjimą Globėja".

Jau yra keletas Šiluvos Marijos altorių lietuvių bažnyčiose Pietų Amerikoje ir čia, Šiaurės; yra statulų ir vitražų, nekalbant apie naujus paveikslus.

Pvz. Torontas pasipuošė Šiluvos Marijos bareljefu, dailininko J. Dagio darbo. Šis naujas kūrinys prisiglaudė NPM seserų vedamuose Toronto Vaikų Namuose, pas tuos mažuosius, kurių atstovams prieš 354 metus pati Marija pasirodė ir prabilo lietuvišku žodžiu.

Mūsų jaunimas, ypač mažieji, eina šios procesijos prieky. Turiu galvoj šiluvinius būrelius, kurie pradėti organizuoti prieš penkeris metus. Jaunimas meldžiasi į Šiluvos Mariją už Lietuvą ir Lietuvos jaunimą, kad jis liktų ištikimas Kristui. Mūsų jaunimas gyvai tiki, kad Marija, išgelbėjusi Lietuvą anais laikais nuo dvasinio pasimetimo, išgelbės, meldžiama, ir nūnai nuo dvasinio Lietuvos sugniuždymo. Vienos studentės, šiluvinių būrelių vadovės, žodžiais — *Šiluvos Marijos vardu mes nugalėsime!*

Lėtas mūsų įsijungimas į tas vertybes, kurios mūsų protėviams daugiau bylojo, bet patvarus — nes mes einam prie Marijos, prie jos Sūnaus vis artyn, tartum mus lydėtų šie giesmės žodžiai:

*"Būk mūsų Motina meili,
Globos rankas ištiesk!
Dvasia kai blaškos nerami —
Dangaus šviesa nušviesk!"*

JĖZUS ATNAŠAUJAMAS JERUZALĖS ŠVENTYKLOJE

FULTON OURSLER

Jėzus, Marija, Juozapas, Ona ir Joakimas paliko tvirtelę po užkeigos namais aštuntą dieną po gimimo ir jojo ant asilų šešias mylias per stačias augštumas, kurios tęsėsi iki Jeruzalės. Oras buvo šiltas ir malonus vėjelis šiureno benykstančioje saulės atokaitoje. Kalvos žaliavo, medžiai švelniai lingavo ir motinai su kūdikiu ant rankų pasaulis atrodė puikus.

Sostinės turtingumas traukė jų akis į save: išdidus mūro sienų ir bokštų miestas, su pliku balto kalkakmenio prieškalniu pietuose.

— Tik pagalvok, Marija, — pastebėjo Juozapas, — kaikurie seni Betlėjaus gyventojai, su kuriais aš esu išsikalbėjęs, nėra matę šio didžio miesto. Pagalvok: gyventi taip arti ir niekada neaplankyti!

— Aš manau, Nazaretas yra daug mielesnė vieta, — atsakė Marija.

Taip manė ir kiti keliauninkai. Jie sakė, kad Jeruzalė yra puiki vieta aplankyti, tačiau ten gyventi? Ne, jie niekada nenorėtų. Tačiau šio išdidaus miesto augštumas ir tvirtybė noromis nenoromis dilgino jų vaizduotę. Išėję iš tarpeklių ir daubų į lygumą, jie daug aiškiau matė griovius ir bedugnes, padarytas senų geologinių katastrofų. Miesto sienos dabar vėl juos pripildė išdidumo. Jiems esant tame pačiame augštyje, jos atrodė tartum raina katė: dideli rudi akmenys, sudėti vienas ant kito, eilė ant eilės, trisdešimt pėdų augščio. Toli, kiek tik akys užmato, tęsėsi siena. Jos aštuoneri vartai ir šešiasdešimt sekimo bokštų buvo saugojami Erodo galvažudžių.

Tą rytą jie į miestą įėjo pro Avių Vartus. Arkos pavidalo įėjime Marija žvilgtelėjo į kūdikio veidą. Jo atvertos akys žvelgė tokiu žvilgsniu, kad ją net išgąsdino. Atrodė, kad kūdikio protas suvokė jo pirmąjį atvykimą į Jeruzalę ir kad jis čia dar ateis vieną kartą ir pagaliau čia sutiks savo kančią.

Tačiau kūdikio akys tuojau vėl užsimerkė, ir jis užsnūdo, nekreipdamas dėmesio į pasaulio stebuklus. Kiti akylai žvalgė aplinkui į baltas stadijono arkas, vadinamas ksistais, kur jaunuoliai Erodo ir romėnų buvo skatinami atletiška mankšta stiprinti savo jėgas mūšio narsumui.

— Jėzus nebus kareivis, — Marija meldėsi savo širdyje, nukreipdama savo žvilgsnį nuo šios gladiatorių treniravimo aikštės į teatrą, kur buvo vaidinami stabmeldiški vaidinimai. Čia buvo rodomos visokios nešvarios dramos. Jų dvasinis menkumas atitiko gatvės purvą. Prasti kaimiečiai aplinkui matė turto ir vargo kontrastą: didžiuliai pastatai ir molio lindynės; plačios aikštės ir tamsios vingiuotos gatvės, pilnos ligų ir nusikaltimų; o augštai ant kalvos, greta pačios šventyklos, akį verią Erodo rūmai su trimis kariškais bokštais, pilnais bailaus karaliaus karių. Jis vis labiau ir labiau bijojo, kad žmonės nesukiltų už jo darbus.

Samuelis buvo pasakojęs Juozapui apie tų rūmų nepadorius nusikaltimus; apie karaliaus sostą, padarytą iš aukso, dramblio kaulo ir balto aksomo; apie jo žmonas ir verges, tarnaites ir tarnus, virėjus ir daini-

ninkus, šokėjus ir visą eilę parengimų jo rūmų salėse; apie kolonadas ir puotų kambarius.

Šie keturi keleiviai matė turtingumo ir malonumų ženklus iš vienos pusės ir trūkumus iš kitos: nepasitenkinimo šnibždėjimą, neplautas nuo nešvaraus dumblo ir išmatų slidžias gatves priešais turtuolių garbę. Jeruzalėje vos tik pakako vandens atsigerti, o rūmuose nusikaltimai klestėjo dieną ir naktį, gatvelėmis badas ir raupsai žygiavo ranka rankon.

Jiems buvo malonu, kai priėjo išorinius šventyklos rajono vartus ir ten rado belaukiančius giminaičius. Zakarijas, linksmas ir labai kalbus, stovėjo šalia spindinčios Elzbietos, kuri ant rankų laikė mažąjį Joną.

Dabar jie visi linksmi įėjo į šventyklą ir sustojo išoriniame kieme nusipirkti reikalingų aukų. Marija žiūrėjo į Juozapą, norėdama atspėti, ką jis nutarė pirkti.

Pagal įstatymą jie galėjo pirkti metinį aviniuką deginamajai aukai ir jauną karvelį aukojimui už nuodėmes. Juozapas nutarė pirkti du didesnius karvelius. Jis parinko vieną, o Marija kitą. Nešdamasis juos rankose, Juozapas nuėjo į šventyklos vidų.

Kai Juozapas ir Marija pradėjo eiti skersai kiemą, norėdami atiduoti aukas ir atlikti kitas apeigas, juos pasitiko svyrudamas aklas senelis, o jo šešėlis krito ant jų.

— Ko jis nori? — staiga paklausė Samuelis.

— Jis yra dievotas ir teisingas žmogus, — aiškino Zacharijas, — ir kiekvienam pasakoja, kad vieną kartą buvęs aplankytas šventosios Dvasios. Angelas jam prįžadėjęs, kad prieš mirtį jis pamatysiąs Mesiją.

Visi sustojo, kai augšta sunykusi Simeono figūra prisiartinio prie Juozapo ir Marijos su kūdikiu.

Įsiviešpatavo keista tyla, kai Simeono sulysęs, tūkstančio raukšlių išvogtas veidas prisiartinio prie jaunios motinos.

— Šis kūdikis yra pastatytas Izraelio nupuolimui ir prisikėlimui!

Jo kaulėta ranka pakilo ir rodė motinos širdį.

— Ir tavo sielą pervers kalavijas! — jis pranašavo, ir, kai Marijos akys pasruvo ašaromis, dar pridėjo, — kad būtų atidengtos daugelio širdžių mintys.

Beviltiškai mojuodamas rankomis, lyg atsisveikindamas su gyvenimu, dingo šventyklos kolonose. Tuojau iš tų pačių kolonų pasirodė keliaklūpstė moteris.

— Ji taip pat yra neįtikėtina sena, — tarė Zakarijas. — Net senesnė už Simeoną. Jos vardas Ona. Aštuoniasdešimt keturi metai, kaip ji našlė. Nuo tos dienos kai šventykla yra pastatyta, ji niekada jos neapleido.

Ona stengėsi atsistoti prieš Mariją. Žiūrėdama į miegančio kūdikio veidą, ji aiškiai tarė, kad net Simeonas girdėjo:

— Štai čia yra žmonių Išganytojas.

Iš anglų kalbos vertė L. M.

Dievo Motina

V. Stančikaitė-Abraitienė

B. BRAZDŽIONIS

ANGELŲ LELIJA

*Pro amžino pragaro tamsą beribę
Prasiskleidusi Tu, Angelų Lelija,
Kad gimtų pasauly Taika ir Ramybė,
Kad meilė žydėtų žmogaus širdyje.*

*Ir ten, kur prie antkapių motinos stovi,
Pakilo giesmė, tartum balsas varpų:
Pavasario pumpurus kryžiai sukrovė
Ir šaukė Excelsior gelmės kapų.*

*Ir šaukė ekstazėje mirštanti žemė,
Ir šaukė tamsoj ištremtųjų minia,
Ir akys išvydo, kaip švinta sutemę
Skliantai Dievo rankos stebuklų ugnia.*

*O Tu, o tautų pamintųjų Lauktoji
Nauja Evangelija skausmo širdy,
Per jūrą mirties į gyvybės rytojų,
Kaip verkiantį kūdikį žmogų vedi.*

*Į ten, kur pro pragaro tamsą beribę
Prašydusi Tu, Angelų Lelija,
Kare — duodi Taiką, o vėtroj — Ramybę
Ir uždegi laisvę vergų širdyje.*

LENONARDAS ANDRIEKUS

BERNELIŲ MIŠIOS

*Skamba žingsniai
Ant ledo,
Ant sniego —
Į Bernelių Mišias Tu šauki.
Ne Betlėjaus žvaigždė — meilė veda,
Ne žvaigždė mus prikėlė iš miego.
Skamba žingsniai
Ant ledo,
Ant sniego,
Skamba žemė jauki
Mūsų žingsniais,
Angelų giesmėmis
Ir žvaigždėm, lyg sidabro varpeliais.*

*Žinom patys
Tą kelią
Per lauką —
Stebuklinga žvaigždė nespindės.
Prakarte rasim Jėzų vaikeli,
Prakarte, Išganytojau, lauki.
Žinom patys
Tą kelią
Per lauką —
Mums nereikia žvaigždės
Keliui rodyt
Užsnigtom lygumom,
Užpustytais kalneliais, pakalnėm.*

*Ten karaliai
Gal klaidžios
Po tyrus,
Čia varguoliui švies kelią naktis.
Lydi mus Tavo akys atlaidžios,
Šildo mus apšarmojusios girios.
Ten karaliai
Gal klaidžios
Po tyrus
Ir žvaigždės nematys
Šventą naktį,
Nors jieškos danguje,
Savo balzganas galvas iškėlę.*

*Mes gi matom,
Kaip skliautą
Išpuošei
Milionais šviesiausių žvaigždžių,
Ir taip lengva šių naktį keliauti —
Lengva sielai pleventi, lyg tošei...
Mes gi matom,
Kaip skliautą
Išpuošei,
Pro šarmotus medžius
Savo girių —
Pro Betlėjaus nakties
Angelų ir snieguolių baltumą.*

ŽMONĖS IŠ BRAZILIJOS ŠIAURĖS

PEDRO RAMOS NOGUEIRA

— Tėve, garlaivis, kurs sušvilpė, tai “Curvelo”. Jam reikia malkų, švilpė jis.

“Curvelo” pasirodo tolumoje puškodamas nenoriai, taip lėtai skindamas kelią į krantą. Užpakalinis varomasis ratas meta vandenį į viršų, vandenį tamsų, kurs ore virsta baltu lyg rūku sekančiu garlaivį. “Curvelo” auga mažėjant atstumui, pasisuka ir sustoja uoste. Keleiviai ir įgulos vyrai mėlynomis uniformomis ir jūrų prekybos kepurėmis išlipa, užpildydami augštąją krantinę. Jūreiviai su maudymosi kelnaitėmis neša malkas ir meta prie garo katilo, kur pečkoriai jas sudeda. Uosto tvarkdarys, kuris kartu yra ir kerdžius (cow-boy) ir sodintojas, stebi ilgąjį kelią, pažymi vietą ilga aštria lazda, priima mokestį ir pasitraukia pailsėti. Tuo tarpu keleiviai ir mažojo garlaivio įgula, sugrįžta. Garlaivis atrišamas... sušvilpia ir tęsia kelionę toliau.

Tuo metu, kai pakraunamos malkos, mergaičiukė pilna gyvumo laksto uoste, krantinėje, bėga šen ir atgal. Gūvi ji ir protinga, stebi visus ir viską, atsako į klausimus, priima pagyras ir dovanėles — skanumynus ir šventųjų paveikslėlius. Linksmutė ji bėga laiptais žemyn ir augštin. Kuomet garlaivis pajuda, ji stovi ant krantinės šypsodamosi, mosikuoja rankutėmis... Šiame malkų uoste garlaivis — tai šventė mažylei. Gaila, kad nekasdienė šventė.

Atplaukia “Valadares”. Bet “Valadares” nesus-toja ir nešaukia malkų. Plaukia tiesiog. Septyne-rių metų mergaičiukė atsišliejusi malkų krūvos žiūri apviltomis akutėmis, žiūri, kol garlaivis dingsta tolumoje...

Pilnutėlis malkų, miško taku dainuodamas atrieda jaučių traukiamas vežimas. Malkos sudedamos į metro augštumo krūvas, kur lengvai pasiekiamos pravažiuojančių garlaivių.

Malkų vežikai atveža mergaičiukei dovanų: laukinių bičių medaus korius ir vaisių. Nėra žmogaus kurs nemylėtų šios mergaitės, kurs nepasistengtų kuo nors jai pasigerinti. Šitas mielas vaikutis, kurio veidelis nėra didesnis už rankos delną, turi neregėto grožio bruožus, jame žydėte žydi protingumas, gyvumas ir sveikata. Ji tarytum velniūkštis, kurs atrodo esantis visur tuo pačiu laiku — čia padeda, čia žaidžia ir kalba.

— Dukra, tu neik prie upės, pakriaušė slidi nuo vakarykščio lietaus. Dukra, tu nesimaudyk ežere, nes yra piranha (mėsėdė žuvis) ir rykliai.

Tėvo patarimai geri ir protingi. Tiesdamasis kalno pašonėn, ežeras savo ramiaime, veik mėlyname vandenyje, slepia keturis didžiausius pavojus, kurių baiminasi net ir drąsiausi apylinkės vaqueirai (cow-boy's): piranha, rykliai, sucuri — gyvatė ir maleita, vadinamoji malerija. Iš visų jų paskutinioji pati klastingiausia.

— Tėve, sof্রে (gražus paukštelis) čiulba nu-džiūvusioje aereoiros šakoje.

— Čiulba tau, mano vaike.

Ir tikrai jai čiulbėjo. Nekliudomi džiunglių paukščiai yra jaukūs, dažnai atskrenda prie jų lūšnelės

durų sulesti trupinius, nesileidžia paliesti, bet ne-skrenda toli, kam priartinus, tūpčioja artimais ir vėl grįžta. Tas sof্রে su savo nuostabiomis plunksno-mis turi savo lizdą čia arti, kasdien atskrenda duoti truputį savo muzikos ir pasirodyti visame savo gro-žyje, nutūpdamas belapio medžio viršūnėje. Spa-lio mėnesį, kada cigara's (melancholingai giedą vabzdėliai) ima giedoti, pranešdamos besiantinan-tį lietaus laiką, o sabia (paukštelis, kurio giesmė pri-lygsta lakštingalai), gieda rytais ir vakarais, žadin-damas sieloje liūdesį ir vienatvę, lyg to liūdesio ir vienatvės jau nebepakaktų. Mergaičiukei nėra liū-desio nei ilgesio. Bet tėvui jo daug!

Sėdi jis ant kelmo greta savo vargingos lūšnelės, pasinėręs mintyse... prisimena prieš dvejus metus mirusią žmoną, šiltinių auką. Tokią jauną ir taip mylimą!

— Tėve, žiūrėk, yra žuvų varžoje.

Spastų galvelė kruta juda, iškyla ir vėl pasineria, taško vandenį. Aiškus ženklas įkliuvusių žuvų. Žmo-gus pasiima irklus, pastumia laivelį, įlipa su mergai-te ir irkluoja. Surenka surubi's, užtaiso vėl varžą ir grįžta. Lūšnelės kampe, didelė krūva dynių ir uogų, pririnktų nusekusios upės krantuose. Jokio darbo jos nepareikalauja. Paberi sėklas, kai nuseka vanduo patreštas nuosėdų ir molio, ir grįžti po kelių mėnesių surinkti prisirpusių vaisių. Nerei-kia nei laistyti, nei šiaip prižiūrėti. Tie, kurie at-plaukia skersai upę pirogomis (piroga — ilgas, siau-ras ir greitas laivelis) arba šiaip valtimis — tie, kurie nesėja — vagia svetimųjų pasėtus, bet derlius toks gausus, kad nėra žymės, užtenka visiems ir lieka dar savininkui. Kepta žuvis su dyne ir pirao de farin-ha (iš tam tikros bulvės sumalti miltai, kurie ats-toja duoną, bulves net ir ryžius). Be miltų neapsiei-nama. Jie visada ant stalo. Kaip skanu su surubi sosu ir su jacuba ir net su arbūzais, kai valgai su šaukštu!

Vyras stiprus ir jaunas, pripratęs prie irklų ir visokiausių įrankių būdingų bežemiams. Jo darbas yra sunkus ir kietas. Turi prižiūrėti uostą ir pateikti malkų pardavimo apyskaitas. Gano galvijų bandas, priklausančias uosto savininkui. Turi kirsti malkas, žuvauti, sodinti... Dukrelė gyvena jo šiame maža-me pasaulyje, jį myli, nes nepažįsta plačiojo pasau-lio. Ji laiminga.

* * *

— Mano Dieve, kaip dar toli! — taria pervargęs, išalkęs ir šlapias nuo prakaito irklautojas.

Laiveliui iš išibėgėjimo slenkant, viename ra-miame plote pasisemia delnu vandens, atsigeria ir nusišluosto prakaitą marškinių skvernu. Paneria vėl irklą. Plaukia jis taip vieną dieną ir vieną naktį, su-sidurdamas su visokiausiomis kliūtėmis, kovodamas su srove, kelmiais ir akmenimis. Pakrančių maurai, augmenija tokia sodri, tiršta, šaknys taip susiraizgę, pastoja kelią grubiam laiveliui irtis. Tuomet turi prasiskinti kelią plačiau, daugiau į upės vidurį, tu-ri susidurti su srove. Vikriai ir stipriai neria irklą dugnan aplenkdamas kliūtį. Jei laivelis tokiu momen-

tu netenka lygsvaros, negresia pražūtis pavojus, bet atsiduriama begalinėje gilybėje ir veiksmas turi būt pakartotas dviguba jėga, nors jos mažėja... Upė pilna kliūčių, kartas nuo karto irkluotojasi yra priverstas perskrosti srovę ir irtis kitu upės pakraščiu, jei ten nėra kelmų ir akmenų. Kiek pasiyręs, laivelis vėl susiduria su tokiomis pačiomis klūtimis ir vėl grįžta kiton pusėn. Sao Francisco upė yra laukinė, žiauri upė visa to žodžio prasme. Ji tarytum tyčiojasi iš tų žmonių, kurie, nerasdami kito kelio, drįsta ja irtis. Ji klastingai ugdo visokiausias pinksles, stato klūtis veik kiekviename žingsnyje. Jos vandenys tokie nepastovūs: čia šaukia į vieną pusę, čia į antrą, į centrą ir kanalą – vairuotojas stumdomas šen ir ten. Laivelio greitis nelygus, kartais iriasi lėčiau, kartais greičiau, ypač kuomet vanduo augštas – tai būna lapkr. ir kovo mėnesiais. Ir vietose, kur vanduo gilus ir ramus protarpiais pasinėrusių medžių šakos kyšo. Tokiu atveju irkluotojasi atremia į jį savo irklą, paneria medį ir perplaukia skersai. Tokiame kelyje muskulai pailsi, nes nereikia vartoti jėgos, o tik ritmingai sparčiai irkluoti. Panašus kelias nesitęsia ilgai. Ir vėl susiduriama su naujomis sunkenybėmis. O jų tiek daug! Vėl pašėlusio srovė, akmenys, kelmai, kurie sakytum vilioja nestiprų laivelį, kuris girgžda, lyg dejuodamas nuo posukių, susidūrimų ir t.p. Vairuotojas turi būti patyręs, turėti puikią lygsvarą kūne, nes vairuojama stačiomis, irklai vartojamas lyg varomasis ratas. Tai nuolatinis irimasis priekin ir... atgal.

Laivelyje su žmogumi, kuris pašėliškai iriasi lyg bėgdamas nuo baisaus priešo, yra dar kažkas. Kažkas įvyniotas į raudoną antklodę. Kažkas gyvas laivelio dugne. Tie, kurie plaukia skersai upę ir susiduria su šiuo žmogumi, pasižiūri įtartinai. Jie galvoja, kad tai koks persekiojamas vagis. Kokia beprotiška veido išraiška! Su koku įnirtimu jis vairuoja laivelį? Argi toks sutiktas tipas neverčia žmones pagalvoti?...

– Dangiškas Tėve! Nebegaliu daugiau! Mirštu, neturiu jėgų. Bet negaliu sustoti! – beviltiškai prataria žmogus, pakėlęs irklą ir nueina prie įtartinos laivelio dugne gulinės naštos.

Mergaičiukė pasistengia šypelti, bet nepajėgia. Jos lūpytės apkepusios nuo karščio. Ežero šiltinė!... Kuomet garlais priplaukė, ji pribėgo prie pakrantės, šokinėdama kaip daili ožkutė. Garlais pasimė malkų, sušvilpė ilgai tardamas sudiev tam uostui. Paskui ji vis tebežiūrėdama priėjo prie tėvo, kuris tvarkė žuvis, jas sūdė ir kabino džiuvimui. Mergaičiukė atrodė liūdna.

– Ateik pagelbėti, dukra!

Ji neatsakė. Atsigulė arti kabančio gamako ir, lyg žuvis išmesta krantan, konvulsingai gaudė orą. Ežero šiltinė! Nieko nepadėjo maldelės, nei žynių užkalbėjimai. Vyko jieškoti pagalbos į tolimą miestą.

– Dukrele, ar tau sunku?...

Ji girdėjo ir norėjo atsakyti, kad ne, pakratydamą galvutę, bet kaip, jei net šypsis nepajėgė? Tik-tai akys – tos gražios akys, kurios dabar nuo karščio dar daugiau žibėjo, tik jos judėjo bylodamos, kad gyvybė dar ruseno šiame mažame kūne.

– Gerasis Jėzus iš Lapa'os neleis tau mirt, mano vaikel! Ne!

Šlapią vata pavilgo perdžiūvusias mažosios ligo-nės lūpas. Įdėda burnelėn gabalėlį rapaduratos (saldumynas pagamintas iš cukrinių nendrių), pa-

taiso paklodę ir vėl pasilenkia prie irklo.

– Kaip toli, Dieve mano, kaip dar toli! – dejuoja desperatiškai, – Pagelbėk man, gerasis Jėzau iš Lapos! Nei Dievo Sūnus man nebepadeda!...

Vienas garlaiviškis leidosi kanalu pilnas žmonių, grįžtančių iš vakaruškų. Vienas iš įgulos šuktelėjo:

– Tu labai susirūpinęs našta, kurią turi po raudonu skuduru. Ožy tu, lažybų einu, kad tai vogtos žuvys! Tu bėgi, nes savininkas vejasi iš paskos!

Žmogus jautė kvaitulį galvoje. Alkis ir nuovargis nežmoniškai jį kankino. Karštligiškai ėmė galvoti: “Kaip gera yra mirti, pasilsėti!”

Tur būtų tikrai gera mirti, ilsėtis, kai esi tokioje neviltyje ir daugiau miręs nei gyvas. Tai paprasta filosofija, bet visgi filosofija. Šnekėjo, lyg beprotis, kuris sau kalba. “Aš pririšiu laivelį prie kranto, paimsiu savo dukterį ant rankų ir bėgsiu. Jei daktaras nenorės gydyti, nes neturiu pinigų užmokėti, bėgsiu pas kitą. Bet paskutinytis tai nukentės... Aš niekad nesiklaupiau prieš nieką, tik prieš gerąjį Jėzų iš Lapos. Bet klaupsiuos prieš daktarą, kad jis išgelbėtų mano dukterį. Jei atsisakys, užmušiu jį... Po to pribaisiu ją. Paskui užmušiu save...”

Ten toluomoje, jau pastebimas baltasis miesto namas. Pašėlusio žmogaus irklai nesiili – pasineria vandenyje, susitrenkia su akmeniu ir praskyla, kaip gali praskilti piroga vairuojama beprotiškame nuovargyje ir karštligiškai skubančio pirogueiro, kurs kovoja su srove ištisas 50 valandų. “Ten išgelbėjimas, mano gerasis Jėzau iš Lapos, pasigailėk mano dukrelės. Neleisk jai mirti, mano gerasis Tėve.”

Horizonto linijoje miestas ryškėja vis labiau. Kiek toliau kaip už dviejų kilometrų stovi garlaviai, pirogos, laiveliai dideli ir maži, priklausą pirkliams, kurie superka prekes turgui ir krautuvėms.

– Ką čia veži, mano drauge? Perku sūdytas žuvis, miltus, rapadūrą ir bananus... moku gerą kainą...

* * *

Laivelis stipriai paliečia kranto smėlį ir sustoja. Žmogus išmeta akmenį, kurs atstoja inkarą. Padeda irklą ir paima savo brangiąją naštą.

Mergaičiukė atrodo dabar galinti šypsotis. Kas gi jai sukryžiuo rankes ant krūtinės, kuri jau nebeskilnoja? Nieks jai neuždarė akelių. Atvirkščiai, jos dar labiau prasivėrė, suteikdamos išpūdį gyvenimo, kurį gyveno prieš kelias dienas, kuomet grožėjosi sofere, kuris dainavo nudžiūvusioje aroeiros šakoje.

Žmogus žiūri nenorėdamas tikėti... paima ją savo stipriomis rankomis. Bučiuoja jos sudžiūvusią nuo karščio burnelę, kuri truputį praverta, rodydamą baltus ir gražius dantukus. Sakytum, kad ši būtybėlė šypsosi patenkinta, linksma ir nerūpestinga.

Žmogus įkelia akmenį atgalios, pastumia laivelį, pairkluoja, pasuka kanalan į srovę, Padeda irklą, pagriebia dukterį ir pasileidžia srovės valion.

– Žiūrėk! Saugokis krioklio! Tu plauki į akmenis! Mirsi! Pražūsi, kvaily, vairuok į kitą pusę! – rėkia vyrai iš kranto, mosikuodami rankomis.

Matyt, tai buvo koks nepatyręs žmogus, kuris drįso leistis upe jos nepažindamas, nežinodamas prie kokio pavojaus artėja.

Žmogus pavargęs, bet nemieguistas, girdėjo. Girdėjo, bet nekreipė dėmesio...

Iš portugalų kalbos vertė Regina Kutka

JAUNIMAS

ir

LIETUVYBĖ

IRENA GRABOŠAITĖ

Mūsų vyresnioji karta skiria gana daug dėmesio įvairių jaunosios kartos problemų svarstymui. Ji mėgina surasti tų problemų priežastis ir ieškoti tinkamos išeities. Tai jiems nevisada pasiseka, nes daugelio dabartinių jaunimo problemų vyresnioji karta *nesupranta ar neįvertina*.

Liet. visuomenės problemos išsivijoje šiuo klausimu yra didesnės, negu kad jos buvo nepriklausomybės laikais arba kad jos yra šių laikų vietinių kanadiečių šeimose. Visai natūralu, kad atsiranda konfliktai tarp vyresniosios ir jaunesniosios kartos narių, užaugusių tame pačiame krašte, panašiose sąlygose, nes kiekviena karta, progresuodama, įneša ką nors naujo, kas nevisada yra vyresniosios kartos palankiai sutinkama. Bet kai turi bendrauti dvi tos pačios tautos kartos, išaugusios ir subrendusios visiškai skirtingose sąlygose, tas skirtumas, kaip mes patys jį išgyvename ir matome, gali pasidaryti gana aštrus ir kaikuriais atvejais tiesiog neįveikiamas.

Didelė dalis senosios kartos, negalėdama svetimaime krašte pritapti socialiniu ir kitais atžvilgiais, gyvena praeities svajonių pasaulyje ir bando jaunimą įtraukti į tą pasaulį. Jie mėgsta jaunųjų nutautėjimo reikalą suversti šio krašto aplinkai ir įtakai, bet patys nesiima konkrečių, pozityvių būdų su ta negerove kovoti. Jų nuomone, pakanka jaunimui tik nuolatos kartoti, kad Lietuvoje buvo viskas gera ir gražu. Jei savame krašte auklėjimo ir mokymo reikalai buvo vykdomi jiems žinomais metodais, o čia tai atliekama skirtingu būdu, jų įsitikinimu, Lietuvoje, be abejonės, buvo daroma geriau ir todėl jaunimas turėtų pamilti visa tai, kas lietuviška ir atsikratyti to, kas nelietuviška.

Tačiau praktika parodo, kad jaunimo reakcija yra kaip tik priešinga. Tai juos dar daugiau atstumia nuo

to, kas lietuviška ir traukia prie to, kas nelietuviška, ir padaro dar didesnę spragą tarp tėvų ir vaikų. Jeigu vyresnioji karta bandytų suprasti jaunimą ir jo problemas dabartinėse sąlygose ir įvertintų šitų sąlygų ne tik blogąsias, bet ir gerąsias puses, galbūt, galima būtų daugiau suartėti besimokančiam jaunimui su savo tėvais.

Vyresnioji karta turi daug žinių ir patirties, kurių didelę dalį būtų galima perduoti jaunimui, juos aktyviai įtraukiant į visuomeninį darbą, kurį jie galėtų dirbti atliekamu nuo studijų laiku ir pagal savo protinį pajėgumą. Bet vyresnioji karta arba nepasitiki dabartinės kartos gabumais, arba bijo jiems duoti atsakingesnes pareigas lietuvių bendruomenėje, kad patys nebūtų išstumti iš garbės pozicijų. Laikraščiuose skaitome, kad jiems išmirus, nebeliks lietuvių veikėjų. Jei tai įvyks, tai bus didelė dalimi kaltė pačių aimanuotojų.

Vienas svarbiausių mūsų dabartinių uždavinių yra Kanados ir JAV-bių vyriausybėms ir visuomenei, kiekviena pasitaikiusia proga, savo tautines problemas išaiškinti, jas priminti ir jų akyse gerai užsirekomenduoti. Šį reikalą galima atlikti tik anglų kalba. Dabar jau pakankamai yra jaunosios kartos augštuosius mokslus baigusieji žmonės, kurie šitą darbą galėtų puikiai atlikti tiek žodžiu, tiek raštu. Bet mūsų vyresniosios kartos veikėjai, nenorėdami suprasti savo riboto anglų kalbos mokėjimo, jauniems akademikams retai duoda progos pasireikšti. Jie mūsų minėjimuose bei delegacijose pas vietinės valdžios atstovus bando perduoti sveikinimus ir rezoliucijas prasta, ribota anglų kalba, o šį reikalą geriau sugebėtų atlikti čia mokslus ėję jaunuolis, žinoma, kartu dalyvaujant ir vyresnės kartos atstovams.

Prieš trejetą metų teko skaityti vienos vietovės su-

rašytas rezoliucijas, kurios buvo išsiuntinėtos Kanados ir JAV valdžios pareigūnams ir J. Tautų atstovams. Siunčiant tokius raštus su anglų kalbos klaidomis ir silpnu minčių išreiškimu yra daroma gėda visiems lietuviams. Turėjau progos girdėti vieno lietuvių delegato, lankiusio JAV prezidentą J. Kennedy, įspūdžius. Jis pasakojo, kaip kitas delegacijos narys prasta anglų kalba nesklaidžiai skaitė ta proga susstatytas rezoliucijas. Jis paminėjo prezidento visai teisingai parodytą nekantrumą. Šio delegato nuomone, iš to lankymosi būtų buvę daug daugiau naudos lietuvių reikalams, jei tas rezoliucijas būtų skaitęs koks nors jaunosios kartos atstovas, gerai mokąs anglų kalbą ir sugebąs tinkamai perduoti skaitomas mintis.

Jaunimo organizacijos, norėdamos įtraukti ir išlaikyti jaunimą savo eilėse, turėtų papildyti, pajvairinti ir praturtinti savo programą ir ją padaryti jaunimui patrauklesnę. Jie turėtų stengtis savo narius padaryti ne vien pasyviais paskaitų klausytojais, bet aktyviais ir galvojančiais veikėjais. Reikėtų organizuoti moksleivių bei akademinio jaunimo debatus bei diskusijas studijų dienos. Tuo būdu jaunimui būtų duota gera proga paruošti referatus ir praveisti diskusijas lietuvių kalba. Žodžiu, reikėtų sudaryti progas tą kalbą praktiškai kuo dažniau vartoti, o ne vien jos klausytis.

Didžiausią rūpestį mūsų vyresniajai kartai jaunimo atžvilgiu teikia to jaunimo lietuvių kalbos mokėjimas, arba tiksliau pasakius — jos nemokėjimas. Pagal spaudoje pasirodžiusius vasaros stovyklų vadovų atsiliepimus, vaikai suvažiuoja į vasaros stovyklas su kasmet mažėjančiu lietuvių kalbos žodynu.

Kadangi dabartinėje aplinkoje gyvendami vaikai yra priversti nuolatos kalbėti, galvoti, skaityti ir rašyti anglų kalba, tai visai nenuostabu, kad taip yra. Ir kadangi anglų kalba yra jų stiprioji, pagrindinė kalba, todėl lietuvių kalbos dėstymo metodas turėtų būti taikomas prie dabartinės situacijos. Lietuvių kalba turėtų būti dėstoma iš pat pagrindų, pradedant fonetika, kaip kad dėstant svetimą kalbą. Taigi, mokant juos gimtosios kalbos, reikia pradėti nuo jų lygio ir su jais palaipsniui kopti augštinę, o ne su jais kalbėti suaugusio žmogaus lietuvių kalbos žodynu ir tikėtis, kad jie patys į tą lygį užkops.

Prisimenu vienos organizacijos minėjimą, kuriame vyresnės kartos veikėjas buvo pakviestas kalbėtoju. Jis ilgoje savo kalboje vaikų ir paauglių susirinkime vystė sunkią temą suaugusio žodynu. Suprantama, jaunesnieji pradėjo nerimauti, šnekučiuotis, dairytis ir žaisti. Kalbėtojas, nesuprasdamas padėties, kalbėjo virš valandos laiko. Kodėl po panašių atsitikimų mes stebimės, kad mūsų or-jose jaunimo eilės retėja? Ko jiems eiti į tokius susirinkimus, kur jiems reikės klausytis ilgų kalbų mažai suprantama kalba? Bandant kalbėti priaugančiam jaunimui reikia ypatingai kruopščiai pasiruošti tiek temos, tiek kalbos atžvilgiu.

Lietuvių kalbos mokymo srityje turėtų būti daromos tinkamos reformos, norint esamą padėtį pagerinti.

Visi suminėti faktai rodo, kad dabartinė lietuvių kalbos padėtis stato didelius reikalavimus vyresniajai kartai. Kiek ji parodys pasišventimo ir pasiaukojimo jaunosios kartos paruošime, tiek ji per jaunąją kartą padarys savo įnašą lietuvių kalbos ir tautos ateičiai.

Vilnius žiemą

ALĖ RŪTA

TAVO SURASTAS ŽODIS

B. P.

Jei užgestų šviesa, — ji švietė.

Jei miršta draugai, — jie gyveno.

*Jei brangmens pavirsta į akmenį pilką, —
jie žėrėjo kadais ir šviesino naktį.*

*Bet brangesnis už deimantą, už draugystę, už saulę
kančios jūroj skaidrioj išplukdytas,
vienių naktų išžiebtos šviesos išjėškotas
ir surastas ŽODIS*

TU TOLI

Tu toli. Tau rankų negaliu ištiesti

ir iš narvo širdį — paukštį plastantį paleist.

*Tu toli. Kurtus dundėjimas tik primena tą miestą
ir žvaigždes išbirusias klajų keliais.*

*Užmerktų akių gili ramybė
sugrąžina vasaras, žiemas
ir laukų toliųjų brangenybes,
ano miesto trobeles žemas...*

DAR APIE KLK MOTERŲ DRAUGIJOS VEIKLĄ

CENTRO VALDYBOS MINTYS, PRADEDANT SAVO KADENCIJĄ

Naujajai KLK Moterų draugijos centro valdybai perėmus draugijos veiklos vadovavimą, tenka atsakinga pareiga netik išlaikyti veiklos lygį, bet, peržiūrėjus metodus ir priemones, stengtis tą veiklą dar praplėsti ir pagyventi. Įžengus į antrąją draugijos gyvavimo Kanadoje penkmetį, tenka pasidžiaugti jau nuveiktais darbais ir padėkoti visoms bei visiems, kuo nors prisidėjusiems prie draugijos veiklos. Kartu centro valdyba prašo visas nares ir toliau likti tokiomis pat pareiginomis veikėjomis ir savo darbu bei sugebėjimu talkinti draugijos tikslams. Stenkimės būti darbščios ir nuoširdžios, kad savo pavyzdžiu pritrauktume daugiau naujų narių, kad draugijos veikla pasiektų ir tas moteris, kurios iki šiol dėl kurių nors priežasčių liko nuošaliai.

Draugijos veikla buvo gana nuodugniai apsvarstyta, ir nustatyti tolimesni ateities planai. Kalbant apie ateities planus, pravartu prisiminti, koks yra draugijos tikslas. O jis įstatuose skamba taip: "Suburti Kanadoje gyvenančias lietuves katalikes moteris, siekiant ugdyti jų asmenybę, skleisti visuomeniniame ir privačiame gyvenime katalikybės dėsnius, dirbti Lietuvos išlaisvinimo darbą, kelti kultūrinį, tautinį, visuomeninį ir socialinį moters susipratimą".

Kaip matome, tikslas yra gana plačių užsimojimų. Kad jis neliktų vien tik sausas ir šaltas draugijos įstatų punktas, pasistenkime nuoširdžiai atsidėję jį panagrinėti ir pasisavinti tai, kas kiekvienai mūsų atrodytų reikalinga ir priimtina.

Nesiimame čia nagrinėti organizacinio gyvenimo ir veiklos reikalingumo ir svarbos ypatingai mums, mažytei tautos dalelei tremtyje. Kad nepražūtume, kaip paskutinis mohikanas, šioje įvairiausių tautybių jūroje, lietuvių moterų draugija ragina visas moteris ir mergaites, kurioms nors šiek tiek rūpi tautybės išlaikymo ir savęs ugdymo reikalai, jungtis į bendrą būrį sėkmingesniai darbu. Kuo daugiau mūsų bus organizuotų, tuo lengviau galėsime pačios išsilaikyti ir padėti kitiems. Jeigu jaučiamės esančios pranašesnės už kitas, jauskime pareigą tuo pranašumu pasidalinti su kitomis, atiduodamos įnašą savo darbu, idėjomis, sumanymais. Nepasilikime užsidarę vien tik savyje, nepaskėskime individualizme, kad ateities kartų ir brolių, esančių tėvynėje, nebūtume pakaltintos egoizmu. Čia ypatingai norėtume kreiptis į tas moteris ir mergaites, kurios turėjo laimės šiame krašte išsimokslinti, beauginamos šioje aplinkoje, artimiau pažinti gyvenamo mato dvasią. Jos savo įnašu praturtintų draugijos veiklą ir būtų ateities gyvavimo laidas. O tos moterys ir mergaitės, kurių kuklumas, gal būt, neleidžia viešai joms atsiverti ir parodyti savo asmens vertę, prašomos išdrįsti stoti į narių eiles ir savo gyvenimo pavyzdžiu prisidėti prie mūsų tikslo įgyvendinimo.

Nemanykime, kad įstojus į draugiją narėmis, tuo viskas ir baigiasi. Draugijos įstatai uždeda mums di-

džiulę pareigą ne tik stengtis savyje tobulėti ir ugdyti savo asmenybę pagal krikščioniškus principus, bet stengtis tuos pačius principus skleisti ir savo artimųjų tarpe, pirmoje eilėje, šeimoje. Daug yra kalbama ir rašoma apie moters vaidmenį šeimoje ir visuomenėje, todėl čia šių dalykų neliesime, tik tiek pakartotinai priminsime, kad kiekvienos narės pareiga šiuos principus įsisąmoninti ir išreikšti praktiškai gyvenime.

Būdamos organizuotos, turėsime nuolatinių progų savo darbu prisidėti prie mūsų tautinių, kultūrinių, visuomeninių ir socialinių reikalų. O jų yra tiek daug ir niekad nesibaigiančių, kad kiekviena darbo jėga su didžiausiu džiaugsmu bus priimta ir pagal sugebėjimą nukreipta į atitinkamą darbo sritį. Iš šalies žiūrint, šie visi reikalai gal atrodytų ir smulkoki, bet atsiminkime, kad dideli dalykai susideda iš visos eilės mažųjų, o taip pat prisiminkime ir mūsų gražia patarlę, kad "Mažas kupstas didelį vežimą verčia". Yra daug darytinų gerų darbų, todėl stokime visos į vieną būrį ir savo pastangomis užsitikrinkime sau gerbiamos motinos ir moters aureolę ateinančių kartų akyse.

Rūpinantis sutraukti kuo didesnę būrį draugijos veiklon, draugijos skyrių rūpestis yra išlaikyti pastovų narių interesą visiems numatomiems darbams ateityje. Tam tikslui daromi periodiniai susirinkimai, kurių metu be tiesioginės darbotvarkės pravedimo stengiamasi narėms duoti ir dvasinio peno: paskaitų, diskusijų, susikaupimo valandėlių bei meniškios dalies parengimų. Čia jos turi progos iškelti joms rūpimus klausimus, juos išnagrinėti ir pasisavinti, kas joms naudinga.

Peržiūrėjus draugijos veiklos tikslą ir priemones, beveik galime nuspėti ir draugijos tolimesnių darbų planą. O tie darbai ir būtų: stengtis praplėsti draugijos veiklą, steigiant naujus skyrius, verbuojant naujas nares ir skatinant narių darbingumą skyriuose.

Tačiau, be kitų dalykų, vienas iš svarbiausių draugijos rūpesčių yra jos organas — lietuvių moterų žurnalas "Moteris". Šis žurnalas yra lyg draugijos iškaba, rodanti, kad draugija gyvuoja ir veikia. Tačiau draugijos tikslas yra šį žurnalą padaryti visoms lietuvių moterims priimtina, mielą ir laukiamą. Šio žurnalo gyvavimas yra mūsų tautinio ir religinio susipratimo ženklas. Todėl stenkimės kuo galėdamos jį paremti, ar tai straipsniais, iškeltiant mums rūpimus klausimus, ar prenumerata bei aukomis. Kaip žinote, šimet buvo padidintas žurnalo numerių skaičius ligi 5 per metus. Kitais metais numatoma išleisti 6 numerius. Kylant pragyvenimo standartui ir kritus kanadietiško dolerio vertei, savaime aišku, ir žurnalo leidimo išlaidos padidėjo, todėl nuo 1963 m. žurnalo kaina pakeliama vienu doleriu, taigi, prenumerata bus 4 doleriai metams.

Būdamos nuoširdžios draugijos narės ar prijaugiančios, atiduokime duoklę mūsų visų bendrų pastangų vaisiui — "Moters" žurnalui.

• VAIKO AUKLĖJIMAS

Veda D. Petrutytė,

Adresas: 3721 W. 65th Street, Chicago 29, Ill., USA

KALEDOS IR VAIKAI

D. PETRUTYTĖ

Garbė ir ramybė

Jau artinasi Kalėdos, tur būt, daugiausia rūpesčių keliančios šventės tėvams, o kartu, žinoma, ir vaikams. Šia proga norėčiau mesti keletą minčių, tikėdamasi, gal jos ras atgarsį bent vienoje kitoje šeimoje.

Kalėdų šventės vis labiau ir labiau nustoja savo gilaus prasmingumo. Tą subtilų didingumą bei dvasingumą nustelbia triukšmas, paviršutiniškumas ir tuštumas. Ypatingai tai žymu šiame krašte, kur dovanų karštligė yra apėmusi ne tik mažuosius, bet ir suaugusiuosius. Toji karštligė, gudriai pirklių palaikoma ir sumaniai jų kultivuojama, jau yra virtusi būti nybe.

Adventas, buvęs rimties ir susikau-pimo metas, pradėdamas triukšmingu "kalėdų senio" atvykimu. Tai centrinė švenčių ir advento figūra, apie kurią sukasi mažųjų lūkesčiai, suaugusiųjų skatinami. O po Kristaus užgimimo šventės — Kalėdų — visa virtinė "kalėdų eglučių", kurios seka viena paskui kita.

Raskime nors valandėlę laiko ir bent trumpai pamastykime, ar visa tai derinasi su tikrąja Kristaus gimimo šventės nuotaika? Kiek dabarties adventinės ir kalėdinės nuotaikos atspindi lietuviškumą? Jei ne, tai bandykime išibėgėjusį ratą sukti atgal. Tai darydami, vadovaukimes angelų giesmės giliaja mintimi: **Garbė Dievui augštybėse, o ramybė žemėje geros valios žmonėms**.

Nei garbės, nei ramybės negali būti ten, kur triukšmas, kur minia, kur egoistiniai ir medžiaginiai reikalai pirmoje vietoje, kur tuščias išdidumas bei paviršutiniškumas džiovina galvas ir jos, kaip tuščios rugių varpos, išdžiūiai pakyla augštin.

Bent advento metu primirškime, ką padarėme kitiems, o prisiminkime, ką gero mes esame patyrę iš kitų. Pasistenkime suprasti, jog tikrasis mūsų egzistencijos pagrindas yra ne tai, kiek mes iš gyvenimo gauname, bet kiek mes patys gyvenimui duodame, ir ką. Nors per adventą pasistenkime mažiau domėtis kitų klaidomis bei ydomis, o labiau atkreipkime dėmesį į save. Ne iš kitų, kaip įprasta, reikalaukime teisingumo bei meilės, o pirma patys būkime teisūs ir paberkime bent kelias meilumo bei džiaugsmo sėkleles į savo aplinką.

Pagaliau atsidėję pasvarstykime, ar mes nieko neesame skolingi savo mažiesiems? Ar mes stengiamės suprasti jų dvasinius reikalus? Ar mes bent kada atsidėję gilinamės į kūdikystės ir vaikystės paslaptis? Ar neapleidžiame, palikdami vienišus savo vaikelius, kurie, ilgesio ir viatvės slėgiu, nuodija savo dvasią žalingais televizijos vaizdais? Ar dėlto mūsų sąžinės neramios?

Su šiuo adventu bandykime įnešti daugiau krikščioniškumo ir lietuvišku-

mo į sąvąsias šeimas. Todėl retinkime vakarinius išėjimus į krautuves, o pabūkime, pabendraukime su savo vaikais. Nuolat tenka girdėti nusi-skundimų, kad vaikai bėga iš namų, kad tėvai jiems ne autoritetas, jie nenori kalbėti lietuviškai ir t.t.. Šio advento metu pamastykime kodėl, o ne vien tik beatodairiškai kaltinkime vaikus.

Ne vaikuose jieškime kaltės, o patys savyje, savo nežinojime arba dar blogiau savo nesidomėjime vaiko pasauliu, gyvybiniais vaiko reikalais. Kiek tėvų ramia sąžine palieka desperatiškai verkiančius vaikus, o patys eina į kiną, pasilinksminimą ar į svečius. Kas šiandien suskaitys moderniškus našlaičius, kurie, turėdami tėvus, ilgisi jų artumos? Kiek vaikų auga kurčiai ir nebyliai savo tautai tik dėl to, kad jie negirdi savų tėvų gražios kalbos!

Motina auklėtoja

Kalėdos yra tampriai susijusios su Kūdikiu ir jo Motina. Šio advento metu raskime reikalo ir noro labiau įsigilinti į kūdikio ir vaiko prigimtį bei motinos užduotis jo atžvilgiu.

Pirmieji šešeri žmogaus gyvenimo metai, tai svarbiausias amžius visame žmogaus ilgesnyje ar trupesnyje gyvenimo tarpsnyje. (Plačiau apie tai galima rasti mano straipsnyje: Pirmosios žmogaus gyvenimo dienos. "Motieris" 1961 m. Nr. 1, psl. 25 ir Nr.3, psl. 22). Šitame amžiuje vaikas padeda pagrindus visam būsimam savo gyvenimui. Nuo tų pagrindų kokybės priklauso ir būsimos asmenybės prakilnumas ar menkumas, kūrybinis ar ardamosios rūšies veiklumas. Taipogi šitame amžiuje savo pradžią turi tautiniai, doroviniai, estetiniai bei religiniai jausmai.

Žmogaus kūrimo vyksme, pagrindiniai veikėjas yra pats vaikas. Niekas šitame darbe jo negali pavaduoti. Vaikas pats per savo fizinį ir dvasinį veiklumą kuria žmogų. Tačiau jo kūrybinis sėkmingumas priklauso nuo mūsų, o ypač motinos, supratimo ir susipratimo. Motinos vaidmuo, nors ir padedamasis, bet, šiuo atveju, dažnai yra lemiamas.

Šio intensyvaus darbo laikotarpiu vaikas privalo būti apsaugotas nuo visokių kliūčių, trukdančių jo darbą. Jam būtina — jauki, rami, nuotaikinga namų atmosfera, kuri nieko bendra neturi su prabanga. Prabangoje gyvenantieji vaikai yra patys nelaimingiausieji vargšai dvasiniu požiūriu. Gyvybinės reikšmės turi mylinti ir ypatingai dvasinius vaiko poreikius atjaučianti ir suprantanti motina — MOTINA AUKLĖTOJA.

Mielos mamytės, kurios trokštate būti ne tik savo vaikų augintojos bei maitintojos, o auklėtojos, — kokia buvo Marija, supraskite ir giliai įsisąmoninkite, kokie svarbūs yra pirmieji dveji žmogaus gyvenimo metai ir, kad nuo jūsų priklausys, ar jie neš ateityje jums ir jūsų vaikams palaimą ir džiaugsmą ar nusivylimus ir skausmus.

Todėl neapleiskite savo vaikučių be rimtos priežasties, o jau ypatingai šitame kritiškame amžiuje, nes jūs esate jiems reikalingos kiekvieną minutę. Tėvai-vyrai, nereikalaukite, kad motinos eitų uždarbiauti, palikusios savo mažyčius svetimo žmogaus globai. Tatai vėliau gali daug daugiau kaštuoti, negu motinos dviejų metų uždarbis. Vaikų auklėjimo pasekmės: įvairūs atsilikimai (ypatingai tai žymu kalbos srityje), nerviškumas, įvairiarūšės baimės arba liguistas bailumas, palinkimas į visokeriopą žiaurumą bei nusikaltimus. O ką jau bekalbėti apie neatitaisomą žalą tautiniu požiūriu, nes vaikui atimama galimybė paveldėti ir organiškai įsisavinti brangiausią dvasinį savos tautos turą — kalbą.

Vaikų darželio auklėtinės ir seselė, Toronte

Dovanos

Nepadarykime dovanų švenčių tikslu. Jos turi būti antraeilis dalykas. Pirmoje eilėje garbė Dievui ir ramybė bei sutartinė namuose. Šios minties vedinos, duokite vaikams augštesnių ir gilesnių idėjų — ugdykite juose užuojautos, meilės ir pasiaukavimo jausmus iš pat mažų dienų. Kalbėkite, pasakokite, aiškinkite apie nelaimingus, ligonius, kenčiančius, persekiojamus. Temų pasikalbėjimams yra begalės. Tačiau visuomet būkite nuoširdžios ir būdėkite, kad jūsų gražius žodžius lydėtų dar gražesni veiksmai ir darbai. Nepraikite nė pro vieną vargšą, nepaakinusios vaiką įmesti pinigėlių į jo skardinėlę.

Kaip būtų gražu, jei mamytės pamokytų savo mažuosius taupyti ne sau, ne savo reikalams. Pastatykite dėželę su užrašu BALF'ui ir gražiais pavyzdžiais raginkite vaikus, ne atliekamus pinigėlius įmesti tenai, bet ko nors atsisądėjus. Ir, štai, Kūčių vakarą tarp dovanų vienas kitam, tegu stovi dovanėlė nepažįstamajam-Sibire, Vokietijoje ar tėvynėje — laukiančiam, kad kas nors jo nedalią prisimintų. Jeigu sumaniai išnaudotume vaikų geraširdiškumą, kokia nepaprasta dvasinė parama būtų jiems patiemis, o medžiaginė — BALF'ui — mūsų šalpos organizacijai.

Pirkdami vaikui dovanas, nepirkite bevečių žaislų. Pirmą apsvastykite, ką vaikas tuo ar kitu daiktu galės daryti ir kokia jo pedagoginė-auklėjamoji reikšmė. Visokie užsukami žaisliukai auklėjamuoju požiūriu yra tikrai bevečiai.

Pirkite tikrus daiktus, kurie vaikui būtini ir įgalina jį geriau vystytis. Iš tų pirmaeilų daiktų — tai tinkami ir patogūs baldai. Istikrųjų jie daug reikalingesni vaikams, negu mums. Stalas ar kėdutė vaikui nėra tik baldas, jie yra priemonės jo dvasios normaliai plėtrai.

Kalėdų senis ir eglutės

Rūpindamiesi lietuviybės išlaikymu, atkreipkite dėmesį į "kalėdų eglutės" sulietuvinimą, įvedant gražių tautinių momentų. Ši pareiga vienodai liečia ir šeimą, ir mokyklą, ir organizacijas. Būtina apriboti vaikų dalyvavimą tose be skaičiaus rengiamose vaikų "eglutėse". Pilnai pakanka, jei vaikas dalyvauja vienoje "eglutėje" ruošiamoje už šeimos ribų. Dovanų da-

lijimas turėtų būti visiškai išjungtas, tai grynai intymus šeimos reikalas. Tai nėra auklėjimas, o vaiko sielos žalojimas.

Priešmokykliniai vaikai, dėl savo skirtingos psichologijos, visai neturėtų būti vedami į viešas šventes. Jose tokie vaikai daugiau kenčia ir ožiuojasi, nei džiaugiasi. Stebėkite ir įsitinksite, kad tai taip yra. Vaikų verkšlenimas, nuobodžiavimas, nervinimasis, įvairiopi įgeidžiai — tai vis skambučiai, kad ne jų amžiui tos šventės. Priešmokykliniai vaikai nelinkę sėdėti, žiūrėti ir laukti, jie nori patys veikti. Netūraliam jo veiklumui reikštis, geriausia aplinka — šeimos židiny. Čia viskas sava, pažįstama ir miela. Todėl visai natūralu, jei toks vaikas jus maldauja: "greičiau eikime namo".

Neapgaudinėkime ir neklaidinkime vaikų, pasakodami apie nebūtus "kalėdų senius", nešiojančius vaikams dovanas. Mūsų elgesys šiuo atveju tikrai neetiškas — vaikas tiki, ką mes jam sakome, o mes jam meluojame ir džiaugiamės jo naivumu. Kaip mes nebandytume teisinti bei gražinti šį savo elgesį, vistiek melas liks melu, kuris nekartą gimdo skaudžius nusivylimus, kai vaikas supranta, kad jis buvo apgaudinėjamas.

Ne viena akylesnė ir jautresnė motina yra pastebėjusi, kokia skaudi ir neigiama reakcija įvyksta pas jautresnius vaikus, kai jie sužino, jog visa tai netiesa, ką jie šventai tikėjo. Vieni nuliūsta, kiti gailisi, kad tas miržas pasibaigė, tretį pyksta, ketvirtį nustoja pasitikėjimo savo mylima mamyte ir t. t.

Būna ir komiškų atsitikimų, kai vaikai, tariamu savo tikėjimu, džiugina savo tėvus tol, kol šiems pagaliau nusibosta ta komedija ir netekę kantrybės ima aiškinti 9 ar 10 metų vaikui, kad jau laikas žinoti, jog jokio "kalėdų senio" nėra.

Ir štai jų nustebimui vaikas sako: "Aš tatai jau senai žinau, tik nenorėjau atimti iš jūsų to džiaugsmo, kurį jums teikė ta melaginga komedija".

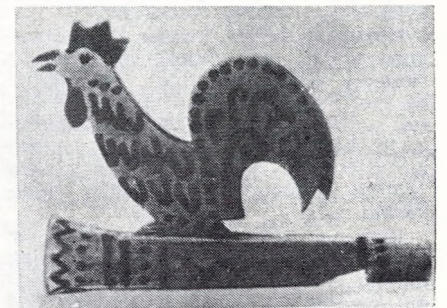
Tiesiog, keista ir nesuprantama, kai tėvai jiems priklausančią dėkingumą už dovanas, perleidžia kažkokiam "seniui". Daugeliu atveju čia slypi tėvų autoriteto menkėjimas vaiko akyse.

Vaikui būtų dar didesnis džiaugsmas ir jo akyse niekuomet nežlugytų tėvų autoritetas, jeigu visa tai paverstume gražiu vaidinimu ir vaikas žinotų, kas ir ką vaidina. Šitokiu būdu, galėtume

įnešti labai gražių ir įvairių tautinių motyvų, vaizdžių primenančių mūsų garbingos tautos praeitį. Argi vaikui mažiau lauktų mūsų žilos senovės dainiaus, kanklininko, vaidylos ar kokio kunigaikščio bei didvyrio, kuris jiems prisistatytų gražių ir estetiškų pavidalų. Jo uždavinys būtų ne dovanas dalyti, bet papasakoti, padeklamuoti ar padainuoti apie mūsų didvyrius, jų patrauklius žygdarbius. Praeityje glūdi gražiausieji tautos perlai. Tad rimtai imkimės juos atskleisti ir patraukliai perteikti mūsų tautos prieaigui.

Savo nuolatinės kalbas dėl lietuviškumo skiepijimo vaikuosna pagaliau paverskime veiksmu, rūpindamiesi gyvai, skoningai ir estetiškai perteikti jiems tautinį idealizmą. Sumaniai įtraukime ir vaikus į dalyvavimą. Gražioje vaidybiniėje formoje patiektas žinias vaikui ne tik įsimins, bet ir įsivins.

Žodžiu, įneškime ką nors naujo realaus, lietuviško, tik nebekartokime tų banalių dovanų dalijimo apeigų! Banalumas užmuša sielą — originalumas ją ugdo ir gaivina.

Svilpynė
Lietuvių liaudies menas

•••
Kl.: Ar Montessori metodas geriau tinka normaliems vaikams auklėti, ar nenormaliems ir atsilikusiems?

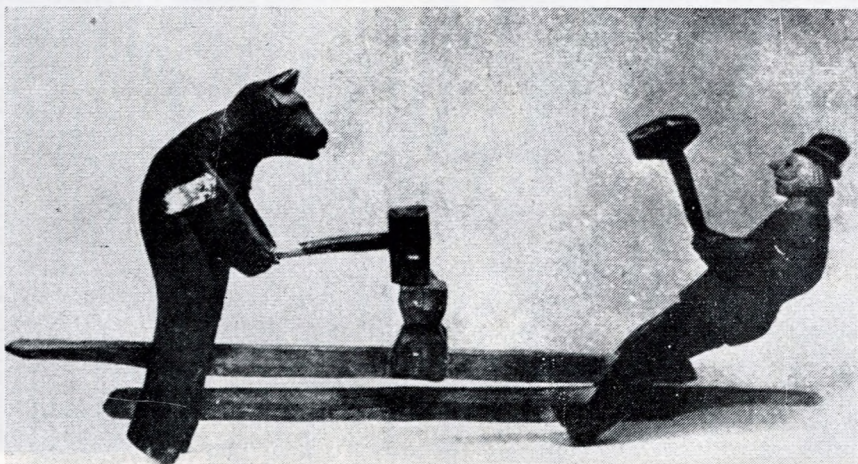
Ats.: Montessori metodas, toks kaip jis yra, tinka tik normalių ir sveikųjų vaikų auklėjimui. Visos auklėjimo priemonės pritaikintos atsižvelgiant į normalių vaikų psichofizinius reikalavimus.

Tačiau šiandien labai sėkmingai jis jau yra bandomas taikyti fiziškai ir dvasiškai nenormaliems vaikams, k. a.: kurtiems-nebyliams (New York), akliems (Italijoje), tuberkuliozinėse vaikų ligoninėse (Didž. Britanijoje), nervinių spazmų kankinamiems vaikams (Danijoje) ir t. t. Žinoma, šiuo atveju, jis yra modifikuojamas, atsižvelgiant į negalavimo rūšį, bet griežtai prisilaikant pagrindinių principų: saviauklos, tvarkos, drausmės ir laisvės.

Steigiamas vaikų teatras Chicagoje
Alvudas (Amerikos Lietuvių Vaiko Ugdyto Dr-ja) š. m. rugsėjo 8 d. Šv. Marijos gimimo ir Tautos šventės proga visiems Chicago vaikams buvo įsteigtas vaikų teatras. Spalio mėn. buvo parodytas "Mikis, Plikis, Tinginys" Jaunimo Centre.

Vaikų teatro direktorius yra akt. A. Brinka, pav. akt. E. Blandytė, muzikinės dalies vadovai: muz. J. Bertulis ir muz. F. Strolia; baletu vadovus Vėlasis, išraiškos šokio — Valeišaitė-Brusokienė; dekoratorius dail. J. Pautienius, vaikų choro — Cepienė, plastikos mokytoja — Peteraitienė.

M. Rat.

Žaisliukas

Liet. liaudies menas

• ORGANIZACINĖ VEIKLA

PO PIETŲ KRYŽIUM

Australija. Melbourne Lietuvių Katalikių Moterų Draugija

Po rugiagėlių spalvos vėliava, kurioje šviečia Aušros Vartų Dievo Motina ir žodžiai "Tiesa ir Meilė", susibūrė 59 lietuvės moterys. Įvairaus amžiaus — nuo jaunų, vos tik išėjusių į gyvenimą, iki 60 metų. Ir jau 11 metų ranka rankon einame išsivijos keliu.

Mūsų darbo vadovas ir gairės yra Katalikių Moterų draugijos įstatai ir augščiau minėtas šūkis. Jų rėmuose norim prisidėti prie bendros visų katalikių moterų veiklos, siekiant jų užsibrėžtų uždavinių ir tikslo.

Lietuviai Melbourne tikisi iš mūsų daug: ir kultūrinės veiklos, ir medžiaginės paramos. Tai ir krutame, lyg tos bitės! Susirinkimuose skaitome trumpas paskaitas, tariames įvairiais klausimais: ideologiniais ir praktiniais. Pvz.: kaip prisitaikinti prie savito Australijos gyvenimo (klimato, maisto, papročių) šeimose, viešajame lietuviškame gyvenime, kad nepaneigtumėm ir nepamirštumėm ir mūsų gražių papročių, gardžių patiekalų, lietuviško sveitumo. Skleidžiamė motinų tarpe lietuvių katalikių jaunimo organizacijų reikšmę ir reikalingumą svetimam didmiestyje augantiems vaikams ir jaunimui.

Su įdomumu skaitome gautus iš Katalikų Organizacijų Sąjungos laiškus.

Be darbo savojoje draugijoje, beveik visos narės yra įsijungusios į bendrą Melbourne katalikiškąją ir visuomeninę veiklą: eina pareigas Australijos Katalikų Federacijos, ateitininkų sen-draugijų valdybose, vadovauja ir globoja jaunesnius ateitininkus, dėsto parapijos savaitgalio mokykloje, lituanistiniuose kursuose, vadovauja tautinių šokių ir baleto grupei, daug narių priklauso parapijos chorui, platina "Salesiečių Žinias", telkia būrelį aukotojų šv. Kazimiero kolegijai Romoje paremti.

Tačiau didelė dalis užsimojimų, norų liktų tik žodžiai, jei neturėtumėm medžiaginio pagrindo — pinigų. Jokių aukų negauname ir nesitikime. Darbas negali visas kliūtis ir randame kelius: rengiam loterijas, pobūvius. Būrelis darbščių narių kas sekmadienį po lietuviškų pamaldų rengia užkandžius. Jos ne tik sušildo arbata ar atgaivina vėsiu gėrimu nuvargusius lietuviškų pamokų metu vaikučius, bet ir pavalgydina būrelį žmonių. Pelningiausias ir mėgiamiausias patiekalas yra lietuviški "cepelinai". Nors dažnai dėl jų mus net apdainuoja kupletuose, švelniai paerzina, bet mes tik nusijuokiamė. Argi nelinksma, kad galima uždirbti? Uždirbame ne kad padėtumėm į banką, bet sušelpumėm reikale.

Su džiaugsmu skaitome laišką, kuriame jaunas lietuvis klierikas iš Romos rašo, kad už gautą iš mūsų piniginių paramą išsigijo reikalingas studijoms knygas. Gauname daug laiškų iš suvargusių Punksio lietuvių. Stengiamės ir jiems padėti. Rengiame ir siunčiame drabužių siuntinius.

Nelaimė, vargas užklumpa ir Melbourne lietuvius. Ir dažnai nušluostome rūpesčio asarą nuo palinkusios galvos senelio, motinos, našlės...

Negalime pamiršti ir savo katalikiško laikraščio "Tėviškės Aidų", ir parapijos namų.

Beveik visos skaitome "Moters" žurnalą. Žinome, neprisidedame daug moraliai, dėl to nors nedidele medžiagine auka norime išreikšti leidėjoms padėką už jų darbą ir pastangas.

Per 1961-1962 metus draugijos pajamos £786, paskirstyta aukoms £640.

Rugpjūčio 19 d. atšventėme draugijos metinę šventę ir 11-kos metų su-kaktį. Organizuotaiėjome bažnyčion. Per šv. Mišias priėmėme šv. Komuniją ir, palinkus prieš altorių mūsų vėliavai, linko ir mūsų galvos, prašydamos Augščiausiąjį palaimos mūsų darbams ir Dievo Motinos globos.

Šių metų valdybą sudaro: pirm. V. Šeštokienė, vicepirm. H. Stafkienė, sekretorė Vl. Petraitienė, kultūros reikalams J. Grigaitienė, išdininkė O. Samulienė, bufetų parengėja M. Miliauskienė.

Narė

Lietuvių Katalikių Moterų Draugija Brazilijoje

J. KUTKIENĖ

Didžiausia lietuvių imigracija Pietų Amerikon prasidėjo tarp 1925-27 metų. Pirmieji lietuviai imigrantai buvo vežami Brazilijos valdžios lėšomis į plantacijas, ten jų laukė apvertkinos darbo ir gyvenimo sąlygos, jų dalia tikrai buvo nepaprastai sunki ir net skaudi. Tie, kurie važiuavo savo lėšomis, galėjo apsigyventi, kur jiems patiko ir verstis pagal savo norą ir sugebėjimus. Pastarieji spietėsi miestuose arčiau fabrikų. Daugiausia lietuvių imigrantų apsigyveno Sao Paulo priemiesčiuose arti vieni kitų. Materialinė padėtis visur buvo skurdi, buvo daug vargo, bet tarpusavyje sugyveno darniai, tačiau nebuvo organizuoti. Pradžioje lietuviai nebeturėjo savo spaudos, nebuvo vadų nei kunigų.

Pirmas lietuvis kunigas Sao Paulo mieste buvo kun. Jeronimas Valaitis, kuris apsigyveno brazilų šv. Antano vienuolynė. Kun. J. Valaitis dėl sunkių sąlygų ir silpnos sveikatos nesilėmė net pastoracinio darbo, ką ir bekalbėti apie visuomeninį.

Pirmasis lietuvių konsulas Brazilijoje buvo dr. Petras Mačiulis, berods, atvykęs 1928 metais. Su jo atvykimu pagyvėjo ir lietuvių gyvenimas. Jo pastangomis buvo išleistas pirmas lietuviškas laikraštis "Lietuvis Brazilijoje". Pastatė penkias lietuviškas mokyklas, įsteigė keletą lietuviškų organizacijų. Jo žmonos E. Mačiulienės iniciatyva buvo suauktas pirmasis moterų posėdis (1932 m.), į kurį atsilankė 5 moterys. Konsulo žmona E. Mačiulienė, mokyt. L. Majienė, Jadvyga Kutkienė, S. Čemarkienė ir dar viena moteris. E. Mačiulienė siūlė organizuoti moterų draugiją, kad esąs reikalas būti moterims organizuotoms svetimame krašte, pirm nei moterys išmoks svetimos kalbos, pamirš savąją lietuvišką. Siūlymas buvo nuoširdžiai priimtas ir šios pirmosios moterys ėmėsi organizuoti Lietuvių Moterų Draugiją.

Per mokyklos vaikus buvo moterys kviečiamos sekmadienį į pirmąjį steigiamąjį susirinkimą, į kurį atsilankė

jau 140 moterų. Pastarosios visos išrašė narėmis ir tą pačią dieną išsirin-ko valdybą. Valdybą sudarė: E. Mačiulienė — garbės pirmininkė, L. Majienė — pirmininkė, J. Kutkienė — vice-pirmininkė, Aniulienė — sekretorė, Petravičienė — išdininkė, Sinkevičienė — revizorė. Draugijos vardas parinktas: "Lietuvė Moteris Brazilijoje". Organizacija šiuo vardu veikė apie 10 metų ir buvo įregistruota į Valstybės Katalikių Moterų Draugiją, į kurią buvo priimamos visos svetimausių draugijų narės su teisėmis naudotis nemokamu gydymu motinoms ir vaikams.

Pasikeitus lietuvių konsulams Brazilijoje, į mūsų draugiją įstojo ir antrojo konsulo žmona E. Polišaitienė, taip pat garbės pirmininke.

1932 metų pabaigoje į Sao Paulo miestą atvažiavo kun. B. Sugintas ir pastatė lietuvišką bažnyčią V. Zelinoje, Sao Paulo priemiestyje. Šis įvykis lietuvių dar labiau subūrė į vieną vietą, ten kur buvo lietuviškos bažnyčios ir mokyklos. Taip susikūrė stipri lietuviška kolonija. Šis kunigas daug pasidarbavo pastatydamas bažnyčią ir daug lietuvių vaikųčių prirengęs lietuviškai prie pirmosios komunijos.

Bet daugiausia yra pasidarbavęs dabartinis tos parapijos klebonas prelatas P. Ragažinskas, atvykęs iš Lietuvos 1938 metais. Jis radęs bažnyčią nors jau pastatytą, bet neįrengtą, tik sienas. Dabar bažnyčia ne tik užbaigta statyti, bet ir išpuošta. Naujas kunigas myli savo žmones, mėgsta ir sugėba dirbti ir visuomeninį darbą. Steigia organizacijas ir uoliai lankosi į visus visuomeninius parengimus. Buvo ir daugiau kunigų šioje parapijoje, bet jie po nekurio laiko išvykdavo kitur. Jau aštunti metai talkininkauja prel. Ragažinskui jaunas ir energingas kun. Šeškevičius, kuris irgi labai veiklus organizaciniame darbe. Jis daugiau dirba jaunimo tarpe. Paskutiniu metu suorganizavo ateitininkus.

Po prel. Ragažinsko lankymosi Amerikoje prieš penketa metų į Braziliją atvažiavo iš Pittsburgh'o 5 pranciškiečių seselės. Jos dabar turi vienuolyną, pradžios mokyklą ir lietuvišką gimnaziją.

Lietuvaitės seselės lankosi moterų susirinkimuose. Jos pasiūliusios Draugijai pakeisti vardą ir pavadinti: "Lietuvių Katalikių Moterų Draugija", kas buvo ir padaryta.

Šioji draugija tebegyvuoja ir dabar šiemet švenčia 30-ties metų sukaktį. Nuo draugijos įsikūrimo esu jos narė, septyniuos metus iš eilės dirbau valdyboje ir kitus 7 metus buvau jos pirmininke, buvau išrinkta ir aštuntą kartą pirmininke, tačiau atsisakiau, dėl savo laikino apsilankymo pas dukteris, gyvenančias Toronto mieste, Kanadoje.

Lietuviai moksleiviai Romoje. Tautinių šokių grupė, vadovaujama mok. Tamošaitienės iš Vasario 16 gimnazijos lankėsi Romoje Exul Familia minėjime. Jie puikiai antru išėjimu programoje pasirodė Romos publikai, susilaukusi didelių ovacijų.

Girtinas žygis mūsų jauniems moksleiviams parodyti Romos miestą. Rūpesnius visos ekskursijos nešė Tėvas Bernatonis ir kun. Minevičius. Savo išpužius Argentinios spaudoje aprašė moksleivė Regina Tamošaitytė.

ALICIJOS MARIJOS RUGYTĖS

35 METŲ PEDAGOGINIO

DARBO SUKAKTIS

Tėvų pastogėje Švėksnoje

Ano meto papročiu, šviesuomenė dažniausiai mokė savo vaikus namuose. Ir Rugiai savo priaugančiai šeimai kvietėsi namų mokytojus. Tokiu būdu Alicija išėjo pradžios mokyklos ir pirmųjų gimnazijos klasių kursą namuose. Kalbėta lietuviškai, ir tik jau paaugę vaikai pramoko lenkų kalbos. Atėjęs I Pasaulinis karas nutraukė gydytojo Rugio veiklą Švėksnoje, ir jis su visa šeima pasitraukė į Rusiją, Moglevą, kur iki karo pabaigos ėjo atsakingas gydytojo pareigas prie rusų kariuomenės. Ten Alicija tęsė mokslą įstojusi į vietinę gimnaziją ir baigė ten 4 klases.

Grižus tuoj po karo į gimtąją Švėksną, šeima ištiko skaudi nelaimė: mirė šeimos tėvas, trumpai, bet sunkiai pasirgęs. Jis, pats nesveikudamas, nuvyko gelbėti pavojaingai susirgusio, kuriu buvo reikalinga skubi operacija. Operuodamas labai pavargo, liga atsikartojo ir iš ligos patalo gydytojas jau nebesikėlė. Šeimos materialinė padėtis po jo mirties labai pasunkėjo, juo labiau, kad tai buvo 1919 metai, pirmieji po karo, kai viso krašto ekonominė padėtis buvo bloga ir miestuose bado šmėkla buvo visai realus dalykas. Tačiau tai nesumažino Alicijos energijos ir noro mokytis, nes augo švietimoje, pažangioje šeimoje ir be mokslo savo ateities neįsivaizdavo. Pasvars-

tė kiek savo profesijos pasirinkimą: gal gi studijuoti mediciną... Būtų galima tęsti savo tėvo darbą, vėl kur nors mažam nuošaliame miestelyje, kur jos pagalba būtų labiausiai reikalinga. Tačiau pasirinko mokytojos darbą, kuris jai rodėsi nemažiau reikalingas ir taip pat mielas širdžiai: kiek čia bus galima nuveikti! Stoję į mergaičių mokytojų seminariją Kaune, norėdama pasiruošti darbui vidurinėje mokykloje. Tačiau tuo neapsiriboja. Jai atrodė, kad svarbu pažinti vaiką nuo pat pirmųjų jo gyvenimo dienų, todėl lankė vaikų darželių kursus. Užgriebia ir viena kita praktinę gyvenimo sritį — lanko ir baigia gailėstingųjų seserų samariečių ir kūno kultūros kursus Kaune, sodininkystės kursus Prienuose.

Gyvenimo ir darbo kelyje

Baigus mokytojų seminariją 1927 m., Alicija gauna darbą Garliavos pradžios mokykloje. Miestukas vos 7 km. nuo Kauno, savo pastatais išsiričiau pagal Kauno-Prienų plentą, dulkinas ir neįdomus. Bet patogus: įmanoma pasiekti Kauną kad ir kasdien. O tai labai svarbu, nes jaunoji mokytoja nebeneri tenkintis seminarijoje pasiektu mokslu ir ryžtasi lankyti universitetą Kaune. Tuoj paduoda prašymą ir pasirenka istoriją — Lietuvos ir visuotinę, Lietuvos geografiją, o taip pat ir pedagoginius dalykus, kaip savo studijų objektą. Prasidėjo intensyvūs darbo ir mokslo metai.

Kitais mokslo metais laimė nusišypojo: pavyko persikelti į Kauną tam pačiam mokytojos darbui. Dirbta keliose vietose, ilgiausiai Jono Jablonskio pradžios mokykloje, nuo 1931 iki 1939 m. Universitetinės studijos sėkmingai baigtos 1931 m. parašius diplominį darbą „Vilniaus universitetas“; sąlygos dirbti puikios mokykloje, įsikūrusioje gražioje, modernioje, mokykliniam darbui pritaikytuose rūmuose. Dirbta atsidėjus, su pamėgimu. Prieš jaunos mokytojos akis vėrėsi plačios galimybės sėkmingai dirbti savo pamėgtajai pedagoginei darbui ir pačiai naudotis ano meto kultūrine pažanga. Bet artėja seniau nujaučiama Europos politinė krizė — tie lemtinieji karo metai, sugriovę nepriklausomos Lietuvos gyvenimą. Tačiau katastrofos pradžioje tautai dar teko pasidžiaugti atgautąja savo sostine, senuoju istoriniu Vilniumi. Tai įvyko 1939 m. spalio mėn. Mokanti lenkų kalbą, patyrusi pedagoginiame darbe, jau baigusi istorinius mokslus ir turinti visas kvalifikacijas dirbti augštesniojoje mokykloje, Alicija gauna paskyrimą tuoj, nedelsiant, keltis į Vilnių ir užimti III Vilniaus berniukų gimnazijos istorijos mokytojos vietą.

Treji metai Vilniuje nejuočiom prabėgo — audringi okupacijos ir karo metai. Teko dirbti pradžioje lenkų gimnazijoje, dėstyti Lietuvos istoriją, vėliau Sovietų Sąjungos. Tačiau maloniausias darbas buvo lietuviškoje Vytauto Didžiojo gimnazijoje vokiečių okupacijos metu. Kariuomenės užimti rūmai, kuro ir maisto trūkumas, neramūs laikai ir bauginanti neiški ateitis, nuolat judęs frontas sunkino darbą. Bet kompensavo įdomus, ypač istorikai, gyvenimas istoriniame ir senų kultūrinių tradicijų mieste. Bet teko

po poros metų vėl nutraukti darbą, nes buvo paskirta gimnazijos direktore Švėksnoje, savo gimtajame mieste. Čia teko išbūti dvejus pilnus mokslo metus ir pradėti trečiuosius, 1944-45, pačioje pafrontėje, ir juos nutraukti vos po poros mėnesių, kraštą galutinai okupavus sovietų kariuomenei.

Švėksnos gimnazija turėjo dar ir savo ypatingų nepatogumų: toli nuo kultūrinio centro, sunkiai palaikomas ryšys su švietimo vadovybe, menkesnė informacija. Visa tai sunkino mokyklos personalo, o ypač jos vadovybės orientavimąsi nuolat besikeičiančioje karo meto situacijoje ar palaikant santykius su okupaciniais pareigūnais.

Tačiau naujoji direktorė griebėsi darbo su visu uolumu, o pasitaikančios kliūtys tik didino jos energiją.

Mokytoja svetur

Su skaudama širdimi teko palikti tėviškę, nes frontas pavojaingai artėjo. Palikti pamėgtąjį darbą, mielą jaunimą, bendradarbius mokytojus. Tačiau likimas lėmė ir vėl grįžti prie to pat darbo ir dar du kartus iš nieko organizuoti mokyklas. 1945 m. vasarą, dar karo griuvėsiams rusenant, jau eina Regensburgo (vėliau išsikėlusios į Šeifeldą) gimnazijos inspektoriaus pareigas, įprastu būdu pasiimdama sunkiausią našą — rūpintis patalpomis, įieškoti rašomosios medžiagos, vadovėlių, knygų, papildomo maisto mokiniams. Atvykus į JAV, ir apsigyvenus nuolat Čikagoje, Alicijai teko dirbti Brighton Park mokykloje, po metų perėjo į Čikagos Augštesniąją Lituanistinę mokyklą, kurioje tebedirba ir dabar, eidama įvairiausias pareigas. Pradėjus istorijos mokytoja, vėliau inspektore ir 6 metus direktore.

Jos vadovaujama ČAL mokykla, pavargusi kiek menkesnėse patalpose, pagaliau gražiai įsikūrė Tėvų jėgų pastatytame Jaunimo Centre. Augo mokinių skaičius, gerėjo inventorių, didėjo biblioteka. Mokykla plėtė savo auklėjamąjį darbą, nesitenkindavo vien tik pamokomis, bet stengėsi sudaryti savo gražias lietuviškas tradicijas. Tiek pačios mokyklos, jos vadovybės, jos direktorės ir mokytojų darbai laukia dar gilesnio įvertinimo ateityje. Paskutiniaisiais metais A. Rugytė pasitraukė nuo administracinio darbo, pasilikdama tik istorijos dėstytoja. Taigi, pasitraukę pailsėti. Tačiau Čikagos lietuviškoji visuomenė ir vėl mato ją dirbant: čia jubilėjinis banketas, čia žymi kokio nors veikėjo sukaktis, pažįstamųjų šeimos šventė. Alicijai vėl pilnos rankos darbo. Ir ji niekad nenurims, nes tai be galo veiklus charakteris. Tokio charakterio žmonės nemėgsta ilgai svarstyti, bet imasi tuoj vykdyti. Ją ne tiek domina problemų svarstymas, kiek pats procesas, pats darbo atlikimas ir pasiekti rezultatai.

Mūsų visuomenei Alicija Rugytė pristato savo ilgą, net 35 metus trukusiu pedagoginiu darbu pradžios mokyklose, gimnazijose, tremtinių stovyklų ir imigracijos šeštadieninėse mokyklose; pristato savo sumanių, nenuilstamų darbu organizuodama įvairiausių pobūvių, minėjimų, kurdama draugijas, telkdama lėšas lietuviškai veiklai remti.

Sveikindami mielą sukaktuvininę, prašome ją nepavargti, nes aplinkui kalnai nepajudintų darbų, kurie laukia jos energijos ir jos entuziazmo.

A. Skrupskelienė

Nora Kulpavičienė paruošė spalvota kultūrinį filmą "Vaikų Namai" iš NPM seserų vedamo lietuvių vaikų darželio Toronte, kuris pirmą kartą buvo parodytas š.m. spalio mėn. 14 d. per NPM seserų iškilmes. Filmą užtrunka apie pusę valandos; jame rodoma kasdieninis vaikų darželio pedagoginis darbas. Filmo fotografija, spalvos ir editavimas atlikti gerai. Taip pat pažymėtina vaikų labai natūrali laikysena. Ateityje filmas numatomas papildyti iš seselių darbo šeštad. lietuvių mokykloje, su ateitininkėmis ir padaryti garsiniu.

Vida Krištolaitytė gavo jaunųjų dailininkų premiją už savo kūrinių "Poilsiaujanti mergaitė". Kūrinys buvo išstatytas JAV ir Kanados lietuvių II kultūros kongreso metu suruoštoje pasaulio lietuvių dailininkų parodoje.

Jaunųjų dailininkų parodoje Čikagoje Jaunimo Centre dalyvavo M. Ambrozaitienė, Vida Krištolaitytė, Birutė Bulotaitė, Zita Sodeikienė, Dalia Virbickaitė, Giedrė Žambakienė, Danutė Kolbaitė ir Audronė Skudaitė. Visos dailės gražiai prisistatė lietuvių visuomenei.

Vyr. giedrininkės paskyrė vieną stipendiją Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentui. Ji bus teikiama kasmet, kol "Giedra" veiks. Stipendija pavadinta "Vyresniųjų giedrininkų stipendija".

E. Stein, žydų tautybės filosofė, — kandidatė į šventąsias. Nacių persekiojimo laikais ji žuvo dujų kameroje 1942 m. Iš žydų tikėjimo perėjo į katalikų 1922 m. ir įstojo į karmeličių vienuolyną. Dabar yra pradėta jos kanonizacijos byla Romoje.

Dail. Jadvyga Paukštienė šį rudenį buvo surengusi dailės parodą Los Angeles, Calif., Lietuvių Bendruomenei padedant. Po parodos atidarymo įvyko koncertas. Dainavo sol. Stasys Baras, baletą šoko V. Karosaitė ir J. Puodžiūnas, melodeklamacija išpildė Rasutė Arbaitė, pranešinėjo V. Mitkutė.

Dail. Paukštienė yra baigusi Kauno Meno mokyklą ir gavusi mokyklos premiją. Vėliau studijas gilino Paryžiuje, kur už tapybos darbus buvo apdovanojta premija ir aukso medaliu. Dabar gyvena Čikagoje ir aktyviai reiškiasi meno gyvenime.

Magdalena Avietėnaitė profesoriauja Manhattenville College of Sacred Heart. Lietuvoje ji buvo ilgametė užsienio reikalų ministerijos informacijos direktorė, vėliau ELTOS direktorė. Karo metu Vilniaus un-te anglų kalbos ir literatūros katedros vedėja. Puiki Amerikos ir Lietuvos istorijos žinovė, gera kelionių vadovė. Ji žino daug istorinės medžiagos iš Lietuvos diplomatinio gyvenimo. Dabar yra nuoširdi Putnamo seserų vienuolyno rėmėja.

Dail. A. Kamantauskienė šį rudenį debiutavo Bostone, JAV, su savo kūriniiais. Naujoji dailininkė yra vyresniosios kartos, kalbininko Kamantausko našlė. Daugiausia pasižymi peizažais ir naturmortais. Parodos atidaryme dalyvavo žymūs skaičius mūsų kultūrininkų.

Rašytojos Birutės Pūkelevičiūtės kūrinys "Aukso žasis", laimėjęs PLB premiją, bus vaidinamas gruodžio 15 d. Jaunimo Centre, Čikagoje.

Dail. Urbaitytė, jos paroda vyko Niujorke lapkričio ir gruodžio mėn.

T. Babuškinaitė - Vasiliauskienė garėja savo baletu studija Bostone, JAV. Neseniai iškilmingai atšvėstas šikūrimas naujose patalpose — 1106 Boylston St. Boston. Dalyvavo daug lietuvių kultūrininkų bei spaudos žmonių.

Dr. Birutė Ciplijauskaitė šią vasarą aplankė Europą ir Mažąją Aziją.

Stud. Karolina Adomaitytė — plaukimo garsenybė. Plaukimo sportą ji pradėjo nuo 7 m. amžiaus. Des Planes baseiną pirmą kartą ji perplaukė pasinėrusi du kartus. Swan Clearwater Lake, pustrečios mylios, ji perplaukė be pertraukos į abus krantus. Ją plačiai paminėjo amerikiečių spauda.

Alė Rūta laimėjo "Dirvos" romano konkursą

"Dirvos" metiniame vakare rugsėjo 29 d. rašytoja Alė Rūta (Elena Nakaitė-Arbienė), iš Los Angeles, Cal., gavo pirmojo "Dirvos" romano konkurso premiją \$1000, premijos mecenatas buvo Jonas Čėsna iš Omahos, Nebraska, už romaną "Kelias į kairę".

Alė Rūta jau antru kartu laimi premiją, išvykusi iš tėvynės. 1954 m. ji laimėjo \$1000 "Draugo" romano konkursą už apysaką "Trumpa diena".

Paskutiniaisiais metais Alė Rūta pla-

Jadvyga Kutkienė — didelė Brazilijos liet. kat. moterų veikėja

čiai reiškiasi savo plačios apimties romanais "Didžioji meilė" — I saulėtekis, "Zvaigždė viršum girios", iš Mindaugo laikų plačios apimties romanas. "Kelias į kairę" vaizduoja ūkininko šeimą, šikūrusią JAV-bėse, ir mūsų ūkininkų atkaklios pastangos laimėti medžiaginę gerovę. Premijuotas romanas jau spausdinamas "Dirvos" atkarpoje.

Dr. Justina Žirgulienė, Didžiųjų klinikų Čikagoje direktorė, paskirta į šį augstą postą šį rudenį. Toji valstybinė klinika turi apie 6.000 pacientų, 1.500 tarnautojų. Jos žinioje yra ligonių priėmimas, senelių bei palieguosų gydymas, socialinės tarnybos departamentas, laboratorija ir akademinė mokykla.

Ji medicinos mokslus baigė Lietuvoje ir vertėsi laisva praktika. Vokietijoje medicinos mokslus gilino Tuebingeno un-te, 1949 m. gaudama daktaro laipsnį. Į JAV-bes atvyko 1952 m., praktika atliko švedų ligoninėje Čikagoje. Vėliau buvo gydytoja Dixon valstybinėje mokykloje, kur yra 300 protškai atsilikusių vaikų.

1955-1958 m. buvo Illinois Valst. Psichiatrijos institute, dirbdama jaunimo skyriuje, o vėliau Čikagos valstybinėje ligoninėje.

Baigusi praktiką buvo paskirta ten pat jaunuolių vyrų, o vėliau ir mergaičių gydymo skyriuje.

1960 m. gauna American Board Psychiatry and Neurology diplomą. Ji yra vienintelė moteris daktarė Illinois valstybėje pasiekusi tokį laipsnį. Nuo 1959 m. Lojolos un-te Stritch medicinos mokykloje dėsto klinikinę psichiatriją.

Ji yra energinga entuziastė, malonaus būdo. Su savo vyrų Kaziu Žirguliu ir dviem sūnum gyvena ligoninės rezidencijoje. Jų dukrė Dalia yra baigusi Northwestern un-tą ir studijas gilia Paryžiaus un-te.

Dail. Vlada Stančikaitė - Abraitienė šį rudenį suruošė savo kūrinių parodą Detroit. Visoje parodoje dominavo paveikslas "Vaidila". Ekspresyviai veido išraiška, su tradicinėmis kanklėmis. Naturmortai daryti prieš 10 metų ir naujesnieji paveikslai: "Puota pelkėse", "Neramu" ir "Beprasmi kova".

Vyt. Alantas savo apžvalginiam straipsnyje "Dirvoje" nr. 125 vadina ją filosofuojančia dailininke. Stančikaitė — yra daugiaveidė dailininkė. Jos tematika plati. Ji iliustravo 40 knygų vaikams, nevengia peizažo ir fantazijos pasaulio. Ji ir techniniu atžvilgiu yra įvairi: tapyba, tempera ir grafika. Kitoje parodoje būtų įdomu pamatyti jos knygas iliustruotas vaikams.

Nekaltai Pradėtosios Marijos seserys Putnam, Conn., veda nemažą spaustuve, kurioje be žurnalų ir knygų spausdina ir vaikams laikraštį "Eglutė". Švenčių proga jos kreipėsi į liet. tėvus, mokyklas bei jaunimo organizacijas plačiau susidomėti vaikų laikraščiu.

Skaudi nelaimė ištiko stud. Salviniją Geštautaitę, kuri žuvo automobilio nelaimėje netoli Čikagos rugsėjo 21 d. Kartu keliavusios Jūratė Geštautaitė ir Sabina Barzdaitė buvo sužeistos. Visos trys praėjusį pavasarį yra baigusios Marijos Augšt. mokyklą ir jau pradėjusios studijuoti. Salvinija buvo gimusi 1943 m. balandžio 27 d. Vilniuje.

ITAKINGIAUSIOS MOTERYS ŠIŲ DIENŲ PASAULYJE

J. GOBIS

Žmogaus įtaka visuomenei gali būti teigiama ir neigiama, gali kiti širdis kelti į geresnį gyvenimą ir į blogesnį. Čia įtaka laikoma populiarumu.

Bene itakingiausia moteris šių dienų pasaulyje yra maloni Didžiosios Britanijos karalienė Elzbieta II, 36 metų (gimusi 1926 m., karaliauja nuo 1952 metų). Britų monarchų politinė įtaka yra maža, bet autoritetas didelis. Elzbieta charakteringa savitvarda ir taktingumu. Per 10 savo karaliavimo metų ji įneša tam tikro asmeninio žavumo, šarmo (charm) ir tradicinį Britų karalių vaidmenį. Ji kelia po pasaulį daugiau negu bet kuris kitas Britų valdovas istorijoje; ji bus padariusi apie 100.000 mylių. Jos sūnus Charles lanko mokyklą, o ne privačių mokytojų mokomas, vadinasi, būsime Britų karalius mokosi kartu su savo būsimais pavaldiniais. Jos šiltos šventadieninės prakalbos per radio į savo valdinius yra išverčiamos į kelias dešimtis kalbų ir mielai išklašomos milijonų žmonių, net tokių, kurie nėra Britų tautų bendruomenės nariai. Anglai savo karalius myli, o ypačiai myli dabartinę savo valdovę; Britų meile karalienei užsikrečia ir natūralizuotieji Britų tautos bendruomenės piliečiai. Net griežčiausi Anglijos priešai nėra ir karalienės Elzbieta II priešai. Nors ji yra anglikono bažnyčios galva, tačiau katalikai tiki, jog ji esanti jiems palanki, ir jei nebūtų karalienė, tai gal pereitų į katalikybę.

Nors ir kitoje plotmėje yra populiarūs prancūzų filmų aktorė Brigitte Bardot, 27 metų. Ji vadinama "Sex kitten" ("seksinga katytė"), "Sex bomb" ("seksinė bomba"). Ji vaidina filmuose pikantiškas roles ir yra populiarūs; filmai su Brigitte Bardot užsienio perkami ir tuo būdu ji įtraukia daug svetimos valiutos į Prancūziją. Sakoma, kad Prancūzija daugiausia turi pelno iš šampano, kvėpalų ir filmų su Brigitte Bardot eksporto. Šiuo atžvilgiu prof. dr. J. Mačernis pasakytų, jog Br. Bardot — tipinga nuodėmės ir nusikaltimo aukštintoja kinoteatruose ir per tai žmonių tvirkinėja. (Plg. jo kn. "El Hombre un enigma". Buenos Aires. "Fides" leidinys, 231 psl.). 1961 m. gale meksikiečių dienraštis "La Opinión" paskelbė savo korespondento Paryžiuje Raul Andrade str. "Demolicion de Brigitte Bardot". Jis rašo, jog prancūzai komunistai pradėję vieningai šaukti "Užtenka nešvarių istorijų!", "Užtenka nepadorių nuotraukų!" Paryžiaus ištekęsios moterys ėmė skustis, kad Brigitte Bardot paveržianti iš jų vyrų meile savo žmonoms, bet Prancūzų finansų restauratorius Pinau nesivaržė ir viešai pagyrė Br. Bardot, nes filmai su ja įtraukia į Prancūziją daug svetimos valiutos. Kiekvienas naujas filmas su Brigitte Bardot padidina Prancūzijos iždą ir padeda išlaikyti pusiausvyrą Prancūzijos ekonomijoje šiais sunkiais laikais. Betgi šitos Prancūzų ūkio stiprinimas nėra švarus ir doras. Ir pati Br. Bardot ne vien patraukliai vaidina seksualines scenas, bet ir pati yra vyrų keitėja, kaip ir Hollywood'o kino žvaigždės. Pagaliau ji jau populiaru, kad apie ją daug spaudoje rašoma ir gatvėje kalbama. Ji populiaru ne vien savo vaidyba, bet ir savo įtaka

merginų madoms: visame pasaulyje merginos seka Brigitte Bardot suknelių fasonus — "mažų mergaičių" sukneles, išpūstus, "parašiotiškai" sijonus, skarytes, palaidų, papurusių, negarbanuotų plaukų šukoseną. Simone de Beauvoir rūpestingai tyrinėjo Br. Bardot asmenybę ir priejo išvadą, kad ji esanti "nemoralumo monumetas", "ištvirkusi mergina", turinti trągingą intensyvumą — gyvenimo karštį ir greta to jaučia mirties artumą, artimos mirties jausmą. Savo vaidybinėmis idėjomis ji yra maištinga lyderė neramiam, išdykusiam pasauliniam jaunimui.

Amerikoje yra populiarūs valstybininkė, 78 metų Eleanor A. Roosevelt-enė (gimusi 1884 m.): 12 metų išgyveno Baltuosiuose Rūmuose "pirmosios damos" (first lady) titulu. Ji visą laiką pasižymi veiklumu, energija; sakoma, kad jai būdinga "kalnų ožkos energija". Kaipo "pirmoji dama", ji savo energiją panaudojo tolerancijai, užuojautai žadinti vargšų, nuskriaustųjų atžvilgiu visame pasaulyje. 16 metų praėjus nuo jos išėjimo iš Baltųjų Rūmų, ji tapo savotišku pasauliniu lyderiu. Greta visuomeninės veiklos ji įstengia rašyti knygas, vedamuosius straipsnius laikraščiuose, publicistinius straipsnius žurnaluose, skaityti paskaitas klubuose ir kolegijose, moderuoti diskusijas televizijoje ir demokratų partijos susirinkimuose, veikti Jungtinių Tautų Organizacijoje, keliauti savo krašte ir užsienyje. Ji yra lyg neoficiali JAV ambasadorė visam pasauliui. Ji yra iškilius per save, per savo energiją ir gabumą; vaikystėje augo kaip našlaitė, tad vėliau buvo drovi mergina; ištėkėjo už paralyžiuotą vyrą; ji palaikė savo vyro F. T. Roosevelto politinius žygius. Š.m. spalio 7 d. ji mirė.

Prancūzės Gabrielės "Coco" Chanel (78 metų, bet dar neištekėjusios) pavardė nėra plačiai žinoma, bet jos madų braižiniai yra itakingi visame moterų pasaulyje: milijonai moterų, nežinodami jos vardo, dėvi jos sukurtos stiliaus sukneles, eilutes, sijonus. G. Chanel yra paleidusi kelias sentencijas, kurios aidai apie buduarus visame pasaulyje: "Drabužiai turi būti natūralūs", "paprastumas nereiškia biednumo", "žavumui pirmenybė prieš grožį".

Indijos dama 60 metų Vijaya Lakshmi Pandit yra pasaulinio garso moteris. Ji yra prityrusi diplomatė ir savo 415 mil. tautai atstovavo Sovietų Sąjungoje, Airijoje, JAV ir Jungtinių Tautų Organizacijoje. 1953-1954 m. ji pirmininkavo Jungtinių Tautų Asamblėjai. Nors ji ateina iš tokio pasaulio sektoriaus, kur nuo seniausių laikų moterys nelaikomos pilnu žmogum ir todėl laikosi nuosaliai nuo visumos akių, tačiau Vijaya Lakshmi turi tvirtus įsitikinimus; 1940 metais ji buvo įkalinta už antimilitaristinių, pacifistinių nuotaikų skleidimą. Ji yra humanistė, pacifistė, bet ne emancipantė; ji yra garsiai pareiškus: "Aš nevertinu moterų, kurios nori, kad pasaulis būtų moterų valdomas; aš negalėčiau nieko biauresnio įsivaizduoti kaip tokį pasaulį".

Plataus masto įtaka yra 81 metų amžiaus Helen Keller, gimusi 1880 m. Ji yra padariusi daugiau, negu bet kas kitas aklųjų mokymui. Ji pati nuo kūdikystės akla ir kurčia, pasidarė garšenybė jau prieš 61 metus.

Dar nebuvo Braille'o alfabeto akliems, o Helen Keller savo mokytojos Sullivan Macy buvo išmokyta penkių kalbų — anglų, prancūzų, vokiečių, lotynų ir graikų.

Keliaudama per pasaulį, laikydama paskaitas ir rašydama knygas apie savo "neįsivaizduojamos dilemos triumfą", ji tapo "gryno gėrio jėga" (a force of pure good), rašo Eleanor Harris savo str. "The Six Most Influential Women".

Dar didesnė gryo gėrio jėga yra stigmatizuotoji Therese Neumann'aitė iš Konnersreuth (Vokietijoje), mirusi šių metų rugsėjo mėn., sulaukusi 64 metų amžiaus. Therese Neumann'aitė nėra "Show girl", ji nesutiko būti filmuojama kančios metu, kai stigos atsiveria ir kraujuoja, bet apie ją daug knygų parašyta, per ją veikia metafizinė Jėga, ji yra daug nusidėjėlių ir netikėlių atvertusi į gėrio kelią; ji tai darė ne savo vaidyba ar iškalba, o savo nepaprastu gyvenimu, savo skausmingomis stigmomis, savo klarividencija, ypač žmonių praeities matymu. Ar ji bus Bažnyčios pakelta į altoriaus garbę, tuo tarpu nežinome, bet ji katalikų pasaulyje yra plačiai žinoma, jos gyvenamoji vieta buvo daugelio lankoma ir daug kas, pamatę jos kančias, — ne už savo klaidas ar nuodėmes, bet iš meilės Dievui ir už kitų žmonių nusikaltimus, — susigraudindavo, apsiaverkdavo ir tuoj eidavo išpažinties. (Plg. J. Mačernio "El Hombre un enigma?" 226-234 psl.).

Lituanistinė mokykla ir tėvų atsakomybė

Lituanistinė mokykla, kaip lietuvių bės išlaikymas ir Lietuvos laisvinimo kovos vedimas, privalo mūsų visų supratimo, ypač tėvų sąmoningo jos remimo. Mokinių skaičius visų šalių lituanistinėse mokyklose yra nevaisingai pakankamas. Jei mūsų tarpe tebūtų tiek jaunimo, kiek jo lanko lituanistinės mokyklas, mes būtume po vienos ar dviejų kartų pasmerkti nugrimsti užmarštin. Tačiau, jei didelė lietuviško jaunimo dalis palikta be lietuviško auklėjimo dėl tėvų apsideidimo, tai būtų tikrai blogas mūsų tautinio sąmoningumo liudijimas. Tai reikštų, kad nemaža lietuvių tėvų palieka vaikus svetimoms įtakoms ar tiesiog atiduoda tiems, kurie mūsų tautos reikais nemato reikalo rūpintis.

JAV-bių valdžios viršūnės supranta, kad svetimų kalbų mokėjimas yra žmogaus vertumo ženklas, kad svetimos kultūros atsinešimas į naująją tėvyne ir jos palaikymas yra šio krašto kultūros praturtinimas. Dėlto net vyriausybės vairuotojai ragina mokyti šių svarbių dalykų, kad nepasitų jų kilmės, visi piliečiai būtų savoje kultūroje iškilūs. Juo labiau mūsų tautos pagrindas — šeima turėtų dėti visas pastangas, nesigailėti net didesnių aukų, kai reikia iš toliau palydėti vaikus į lituanistinę mokyklą. Mūsų tautai labai svarbu, kad jaunoji karta išliktų lietuviška ir, būdama arčiau savo tautos, galėtų perimti lietuviškų darbų vadovavimą tol, kol bus reikalinga vesti kovą už lietuviybę ir Lietuvos laisvę. Lituanistinė mokykla nūnai atsiremia tik tėvų atsakingumo pajautimu, ir šios pareigos, be tautos ir tautinių pradų išdavimo, niekas negali atsisakyti.

Pr. Gr.

AŠ ESU TIK ŠEIMININKĖ!...

PRANYS ALŠENAS

Ar daugelis moterų šitaip supranta savas pareigas?

Mūsų šventoje Lietuvoje lietuvės moterys tikrai žinojo, kas esančios, bet ar jos žino tą patį svetur gyvendamos — kitas dalykas.

Lietuvės motinos tikrai mylėjo moterišką gyvenimą ir tam gyvenimui širdimi ir siela buvo atsidavusios. Pasikeitę gyvenimo sąlygos, pasikeitė ir daugelis mūsų moterų, deja, dauguma į blogąją pusę. Na, ir ką gi padarysi? Pusiausvyrą rezignaciniu tonu norėjusi pasakyti: „Kaip kas pasiklos, taip išsi-miegos“...

Čia norėjusi pateikti žiupsnį įdomių samprotavimų, kuriuos yra išreišiusi moteris ir motina, Julia Young, laikraštyje „Our Sunday Visitor“ apie moters pareigas, jos paskirtį, darbus ir rūpesčius bei džiaugsmus. Gal, sakau, tie samprotavimai padės, gal atves į tiesesnę kelią ir mūsų šios laikų moteris ir motinas.

Minima autorė pirmiausia klausia: „Ar jūs kada nors jautėtės bestovinti šalimais paties gyvenimo ir bestebinti gyvenimą lekiantį pro jus ir, kas svarbiausia, be jūsų? Ar įsivaizdavote, kad kažkas ir kažkur yra, tiesiog, statyte statas gyvenimą, daras istorinius žygius ir kurias pačią istoriją, kai jūs, prastutė namų šeimininkė, klojate savo bute lovas ir tvarkote kambarius?“

— Jeigu jūs kada nors tai įsivaizdavote, — toliau teigia ši moteriškė, — tai aš, visa širdim su jumis, nes ir aš esu tokia pati, taip galvojanti ir, svarbiausia, esu tik namų šeimininkė...

Beje, ji prisipažįsta, kad jos gyvenimas ir mąstysena — keitėsi. Pirmiau, esą, tikrai ji galvoję, jog josios pasaulis — auginti vaikus, švarinti namus, o taip pat — mylėti savąjį vyrą — yra toks mažutis, toks nereikšmingas, kad, tiesiog, jis nevertas jokio ypatingesnio dėmesio.

Šitokios galvosenos, bent kurį laiką, nepakeitėsi nei aplinkuma, nei žmonės, kurie ją mylėjo ir jautė, kad ji jiems reikalinga.

Toji nesibaigianti nešvarių lėkščių plovimo operacija, nešvarių baltinių ir vystyklų plovimas, kartais, tiesiog, veddavęs ją iš kantrybės. Pradžioje jai rodėsi, jog josios tas mažutis „pasaulis“ — šeima, esąs visiškai skirtingas nuo tikrojo, didelio, plataus ir stebuklingai gražaus pasaulio, kuriame yra tiek daug lankytinų vietų ir tiek daug dalykų, vertų pamatyti ir padaryti.

Josios „sukilimas“ prieš tą „mažąjį pasaulį“, esą, nesąmoningai buvęs norėtas padaryti vos devynetai mėnesių prasliskus po vedybų. Iš pradžių, girdi, su vyru ji nuvykusi į valdžios įstaigą gauti žvejiojimų leidimo. Kai anketėleje raštininkas priejęs grafa „užsiėmimas“ ir klausiamai pažvelgęs į ją, ji sumišusi. Tada raštininkas paklausęs: „Šeimininkė?“ Ji atkirtusi: „Ne, ne šeimininkė, o... namų tvarkytoja“. Po to ji visą laiką galvoję, kad ji yra namų tvarkytoja, nes jai rodėsi, kad į šitokią sąvoką geriau gali itilpti ir žmonos, ir motinos, ir pagaliau, šeimininkės pareigos. Atseit, kaip anglai sako: „Jack of all trades and master of plenty“...

Vėliau praėjęs ilgesnis laikas, pakol jos mintyse realizavėsi ir tikresniu pasirodęs senas posakis, jog: „Roma — ne viena diena buvo pastatyta“. Kai toji išmintis šiek tiek paaiškėjusi, ji tą išmintį ėmusi taikyti ir savam gyvenimui, savam siaurajam „pasaulėliui“. Ji pradėjusi savam gyvenimui taikyti visokius palyginimus: centai sudaro dolerius, dienos — metus, veiksmas — gyvenimą, dviejų žmonių pažadais ir sutartimis prie altoriaus — vyras ir žmona, pagaliau ir šeima ir t.t. Tie palyginimai, esą, jos gyvenime turėję milžiniškos reikšmės. Iš to ji supratusi ir įsisąmoniusi, jog jos darbas, anaipatol, neveltui. Kasdieninė ruošia apie namus sudaro džiugią ir jaukią aplinkumą ne jai vienai, bet ir jos vyrui, o vėliau — ir vaikams, visai šeimai. Kitos pareigos — taip pat svarbios ir teikiančios ne tik jai, bet ir kitiems nauda ir malonumą.

Kitas josios „atsivertimo“ įsidėmėtinasis, bet kartu ir „slaptas“ punktas (kuris esąs net arogantiškas) — jos noras derinti ir lyginti jos darbą su garsųjų pasaulio žmonių darbu: filosofų, humanistų, daktarų nuolat ir nepailstamai tarnaujančių žmonijai. Taipogi — su gyvenimu garsųjų politikų, kurie eina savo pareigas, nežiūrint nei laiko, nei sąlygų aplinkybių. Taip, ji galvoja, savo, nors mažutį, darbą sujungus su žmonių darbais, visvien sudaranti harmoniją, nes moterų, ypač motinų, darbai ir praktika — taip pat rikiuojasi į didingų darbų eilę.

Pasitaikymo momentams sunkių, labai sunkių dienų. Tada lieka ir namų švara neprižiūrėta, ir nieko kito geresnio nenuveikta, bet ir nepailsėta. Ji sėdi dienų dienas prie sergancio vaiko lošio ar lovutės. Sėdi pervargus, akių miegui nesudėjęs, nieko neapsitvarčius. Ir tuomet, atrodo, jog viso pasaulio debesys užslinko jos padangę. Pagaliau, vėl atmosfera pragiedrėja, vėl saulutė pasirodo, o jos širdyje vėl ramu ir gera.

Minėtosios dienos — sunkios ir ilgos motinų dienos. Kai kiekviena motinos gyvenimo minutė aukojama kieno nors kito gyvenimui — nėra lengvas reikalas. Bet pasaulyje dar nebuvo tokios motinos, kuri turėtų teisę būti pateisinta, tos aukos nepakelusi.

Anot jos, gal būtų lengva leisti gyvenimą diena po dienos — apatiškai, neskiriant toms dienoms jokios ypatingesnės reikšmės, dargi, skaitant tąjį gyvenimą labai nereikšmingu, bet, girdi, tai nebūtų tikrasis gyvenimo kelias ir nebūtų tikras jo supratimas. Kilnieji žmonės savo kilnius darbus nudirbo žengdami anaipatol ne rožėmis klotu keliu. Taip ir motinos — savo kilnumą turi pasiekti per vargą, rūpesčius ir daugelį nemiegotų naktų.

O tai daryti, girdi, verta, teisinga ir garbinga, nes iš motinų išeina prezidentai, karalienės, rašytojai, kunigai, šventieji ir t.t.

Ir štai toji autorė, šitaip „atsivertusi“, dabar net besistebinti: kur gi dingę pirmakščiai jos sapnai, kur dingę jos noras „sukilti“?

Ji stebisi, kaip ji tapusi pasitenkinanti savuoju „siauru pasaulėliu“, sa-

vo nedideliais darbais ir pareigomis? Ji suprato, kad tas pasitenkinimas atėjo tik tuomet, kada ji savo dirbamus darbus ir pareigas suidealistino, paverė idealais ir suprato tikrąją jų reikšmę.

Tie „sapnų laikai“, esą, likę gana toli. Jau, maždaug, dvidešimties metų atstume. Šitokiame nuotolyje ji, žvelgdama atgalion, vieną tik išsiaiškinimą teturinti: „Augščiausias ir Geriausias Dievulis jai padėjo surasti tikrąjį gyvenimo kelią ir teisingai padėjo įsisąmoninti savųjų pareigų reikšmę“.

Kiekvieną dieną ji dėkojanti Dievui už tai. O gyvenimas jai džiugus ir netgi linksmas.

Stebėdama ši moteris savo vaikų augimą, daugeliu atvejų turinti netik patitenkinimo, džiaugsmo, pasididžiavimo, bet... ir skanaus juoko.

Esą, kai jos antrasis kūdikis buvęs vos dviejų savaitių, ji palikusi miegamajame vyresniosios sesutės globoje ir išėjusi į virtuvę papildyti buteliuko pieno. Nepraėjus nei minutei laiko mergaitė ėmusi šaukti: „Mama! Mama!“

Jūs galite įsivaizduoti, girdi, kokios baimės apimta, ji skubėjusi atgal į miegamąjį. Atskubėjus jai prie kūdikio lovutės, vyresnioji, pilna pasitenkinimo, rodydama pirščiuku, taria motinai:

— Žiūrėk, mama, ir jis turi liežuvi!

Motinos išgąstis ir baimė pavirtęs ilgu ir nuosirdžiu juoku. Vaikai, tai tikri, nemeluoti juokdariai. Ir kas kitas jų „komedijas“ gali pamatyti, į jas įsijaušti? Tik motinos, tos „namų tvarkytojos“, šeimininkės.

Mūsų šios moteriškasis darbas, esą, bent taip atrodo, niekad nėra padaromas, niekad nėra užbaigiamas. Tačiau, girdi, tenėmėgina niekas mūsų įtaigoti, kad mes neturime laiko pasiklausyti švelnios muzikos, ar paskaityti geros knygos. Moterys esančios įgudusios tiek daug darbų ir idėjų sukaupiti į vieną vietą ir taip trumpu laiku, kaip niekas kitas. Todėl moters toje srityje esančios tikri ekspertai.

Moterų gyvenimas, esąs pripildytas labai skirtingomis nuotaikomis ir vyksmais — drama, tragika, bet kartu ir dideliu džiaugsmu, kuris anuos du visada viršija, atsveria. Taigi, girdi, niekas iš mūsų moterų neturėtų teisės pasakyti: „Aš esu tik šeimininkė“, kai tuo tarpu ji užima vieną iš vitaliausių pozicijų pasaulyje. Ar ne šitaip, moterys? Pagalvokite ir atsakykite, jei ne kitiems, tai bent sau...

PAGARBA ŠEIMAI

KUN. J. BUDZEIKA

Senajo Įstatymo žmonės turėjo gausias šeimas. Bevaikės šeimos buvo laikomos Dievo atmetomis ir paniekos vertomis. Dievas buvo jiems įdiegęs paniekos jausmus bevaikėms šeimoms ir pagarbos — gausioms šeimoms dėl Jėzaus Kristaus ir jo motinos Marijos atėjimo į šį pasaulį. Jei tada žmonės būtų žiūrėję į gimimus, kaip jie šįandien žiūri, tai būtų susidaręs natūralus pavojus ir tautai sunykti ir pačiam Kristui gimti.

Bevaikiškumo paniekos baimė saugojo jų šeimas nuo moderniškų laikų dvasios ir išlaikė juose pagarbą kūdikiui dėl paties Jėzaus Kristaus. Ta-

VAIKO SVEIKATOS APSAUGA ŠALČIAMS ATĖJUS

Prof. V. TUMĖNIENĖ
(Patarimai tėvams)

Silta, saulėta vasara, su visais malonumais, žaidimais, sportais suteikia vaikui daug jėgų, atsparumo. Jis užsi- grūdinęs, tvirtas sutinka šaltą, drėgną rudinį, pakelia gerai temperatūros svyravimus ir apsisaugoja nuo įvairių kataralinių susirgimų, kaip slogų, bronchitų, anginų.

Bet jaunesni, silpnescni vaikai, ypač kūdikiai prieš laiką gimę, dvynukai sunkiau pakelia rudens orą, greičiau nušala, o nuo to, atsparumui sumažė- jus, susergera.

1. Natūrali kūno apsauga

Vaiko organizmas, kaip ir suaugusių- jų, turi natūralias priemones reguliuoti kūno vidutinę šilumą; orui atšalus, mažiau jos išskirsto. Oda yra svarbiausias šilumos reguliavimo centras; veikiant periferiniams nervams, odos kapiliarai susitraukia, paduoda mažiau kraujo ir su juo mažiau šilumos atiduoda aplinkon. Kūdikiai, kurių šilumos reguliavimas nėra pakankamai išsivys- tęs, sunkiau reaguoja į oro atmainas.

2. Pratinimas šaltam orui

Esant šaltam orui, natūralios kūno apsaugos nepakanka, reikalingos yra išorinės priemonės: judėjimas, buto

čiau žmonės dėl savų patogumų kar- tais Dievo valios nepaiso.

Kristus, tapdamas žmogum, pašven- tē žmogų. Ir ši vos prasidėjusi kūdi- kio gyvybė yra tikra žmogaus gyvybė ir tikras žmogus. Kas kėsina prieš šią gyvybę, kėsina prieš žmogų ir nusi- kalsta penktajam Dievo įsakymui: "Ne- žudyk".

Tačiau gyvenime, jei kas nužudo gi- musį žmogų, jį teisia žmonių teismas, bet jei kas nužudo negimusį, tai išski- riant Dievą, jo niekas neteisia. Be to, yra valstybių, kaip pvz. Švedija kurios negimusio žmogaus nužudymą laiko le- galiu net dalyku.

Keista, žmonės gailisi mirtimi nu- baustų piktadarių, kurie jiems blogą darė, bet nesigaili nekaltų kūdikių.

Bažnyčia, saugodama Dievo teises į žmogų, negimusio žmogaus žudymą laiko ypatinga žmogžudyste. Todėl vi- sus, kurie bet koku būdu prie jo nu- žudymo prisideda, išskiria iš savo na- rių tarpo.

Šeima yra Dievo sukurta tam, kad tėvai bendradarbiaudami su Kūrėju, dalyvaudų Jo dieviškoje kūryboje ir palaikytų žmonių gimimą žemėje. Visi kiti tikslai, kurie kyla iš žmonių yra tiek geri, kiek jie nesipriešina šiam pirmajam šeimos tikslui.

Nusikaltimai šeimose yra ne krikš- čioniškas, bet pagoniškas reikalas. Jie paliečia šeimas ir visuomenę. Tėvų nuodėmės tiesiogiai slepia pačius tė- vus. Seimų nusikaltimai yra lyg bai- sūs kirminai, kurie, pakandę augalo šaknis, sunaikina visą augalą.

Todėl šv. Dvasia kalba į visas mū- sų šeimas: "Štai aš duodu jūsų akivaiz- doje palaiminimą arba prakeikimą: pa- laiminimą jei būsite klusnūs Viešpa- ties paliepimams..." (Pak. 26-28).

šildymas ir drabužių pritaikymas; daug reiškia įpratimas šaltam klimatui, oro atmainoms. Silpnescni jauni kūdikiai privalo būti pratinami šaltame ore ir nešami laukan, pakankamai šiltai ap- rengti ir pakloti vežimelyje; dides- niems šalčiams esant, patariama dėti prie kojų molinį su karštu vandeniu šildytuvą, jį apgaubus, kad neperstip- riai šildytų. Stiprūs, vyresni vaikai, turėtų naudotis oru, kiek galima dau- giau, lauke bėgioti ir žaisti.

3. Butų temperatūra

reikia palaikyti pastovią, nemažinti jos naktį, nes tas pavojinga, ypač kūdi- kiams ir silpniesiems, palinkusiems per- šalti. Buto temperatūra didesniems vaikams neturėtų viršyti 65-70 F., o kūdikiams 70 F ir naujagimiams, silp- niems 70-75 F. Buto vėdinimas pora kartų dienoje yra labai svarbus. Geri- nama kraujo apytaka ir pratinama vė- sesniam orui.

4. Aprengimas

Vaiko sveikatos apsaugai didelės reikšmės turi jų aprengimas, pritaiky- tas oro temperatūrai ir nevaržas jų ju- desių, nes judėjimas yra svarbus jo vystymuisi ir saugoja nuo nušalimo.

Dažniausia tėvų klaida yra peršiltas vaikų rengimas iš baimės, kad nenu- šaltų.

Šiltoje patalpoje vaikai turi būti lengvai aprengti, laisvai judėti ir žais- dami, bėgiodami neturėtų prakaituoti, kas įvyksta, jeigu butas peršiltas, ar aprengimas persunkus. Tiesa, sušalęs kūnelis nustoja atsparumo, lengviau apsikrečia ir susergera. Bet peršiltas ir sunkus savo svoriu aprengimas, taip pat varžantis judesius, yra negeras, nes persilęs vaikas suprakaituoja, o prakai- tas garuodamas atima daug šilumos nuo odos paviršiaus, todėl šalčioje ap- linkoje lengvai įvyksta peršalimas. Rengiant vaiką reikia taikytis oro tem- peratūrai; atsiminti, kad šaltas, drėg- nas oras daugiau šaldo, negu sausas ir šaltas. Reikia skaitytis su vaiko atspa- rumu ir jo įpratimu šaltam klimatui su dažniais oro temperatūros svyravimais.

5. Drabužių pritaikymas

Svarbu yra, kad drabužiai būtų ge- rai pritaikyti kūnui, neperdideli, bet patogūs, nespauštų kūno, ypač galūnių, kad vaikas galėtų laisvai bėgioti ir mankštintis. Jauniems vaikams ir kū- dikiams ypač yra svarbu, kad nebūtų suvaržyta krūtinė ir liemuo, nes jie alsuoja netik krūtine, bet ir pilvu. Jei- gu drabužiai yra persunkūs ar varžo kūną, tai vaikas nuvargsta, per daug su- šyla, suprakaituoja, tuomet lengvai persišaldo.

6. Medžiagos reikšmė

Klausimas, kokia medžiaga būtų ge- riausia vaiko drabužiams?

Vilnonė medžiaga yra šilta ir lengva svoriu, panašios yra ir kitos dirbtinės medžiagos, pvz. orlonas, benlonas ir kt. Netiek svarbu kokių siūlų medžiaga, o kaip ji austa, svarbu, kad nebūtų su-

spaušta, o turėtų daug porų, kuriuose laikosi oras, padėdas reguliuoti odos šilumą. Žiemos viršutiniai drabužiai privalo būtinai turėti keletą sluoksnių: vidutinį, arčiau odos, palaikantį šiltą orą ir išorinį, nepraleidžiantį šalčio, ypač šalto, stipraus vėjo.

7. Tarptautiniai drabužių vienetai

Kūno izoliavimas nuo šalto oro yra skaičiuojamas vienetais — "Clo". Vie- netas yra 1 kalorijos šilumos pralei- dimas į valandą per kub. metrą prie 0.18 C temperatūros. Normalūs žiemi- niai drabužiai turi 1 Clo izoliacijos (labai šaltame klimate vartojama 4 Clo drabužiai). Pirštinės 1.5, o kojines 2.5 Clo.

8. Praktiški patarimai:

Vartoti pirštines 2-jų sluoksnių, minkštai austas, laisvas; geriau šildo bepirštės (su vienu pirštu). Svarbu yra, kad kojos būtų laisvos, ypač jų pirštai, žemi batukai, geriau odiniai su šiltu pamušalu, arba gerai pritaikyti lengvi botai, kad neapsunkintų judėji- mo. Ne visiems vaikams tinka nešioti trumpas kojines, tikslu užsigrūdinti. Mergaitės, kurios nedėvi ilgų kelnų, turėtų vartoti ilgus kojines virš kelių, kad apsisaugotų nuo peršalimo ir su- sirgimų.

9. Odos švara

Sveikatos apsaugai svarbu yra šva- rus odos laikymas, maudymas, ypač kasdienis kojų plovimas, tai pašalina prakaitą ir gerina kraujo apytaką, o tuo būdu saugoja nuo peršalimo. Taip pat patartina nevertoti drėgnų nuo prakaito drabužių, kojinių ir batų.

#

Prof. Dr. V. Tumėnienės knyga "Vaiko sveikata"

Paskačius šią knygą norisi į ją at- kreipti tėvų dėmesį. Autorė savo kny- goje nagrinėja visus vaiko augimo tarpsnius iš mediciniškos pusės, o ypatingai plačiai paliečia psichologi- nes ir emocišnes vaiko problemas.

Tėvų ir visuomenės yra didžiausia pareiga išeivijoje išauklėti sveiką vai- ką. Jis yra mūsų tautos išlikimo pa- grindas, kuris turės išlaikyti mūsų gražią lietuvišką kalbą ir kitus lietu- vių paveldėtus, geras tiek dvasinius, tiek fizinius savitumus.

Norėdami išauklėti idealų žmogų ir kilnų lietuvi, turime pažinti dvasinę ir fizinę vaiko prigimtį ir pagal ją sudaryti pritaikintas gyvenimo sąly- gas kiekviename jo augimo tarpsnyje.

Šių laikų medicina tvirtina, kad dvasios sužalojimai, įgyti pirmajame vaiko augimo tarpsnyje, palieka vi- sam gyvenimui. Tėvų nepasiruošimas iš anksto tinkamai auklėti vaiką gyve- nimo pradžioje, dažniausiai yra prie- žastimi įvairių psichinių ligų.

Susipažinimui giliau su šiomis idė- jomis, vertėtų paskaityti prof. dr. V. Tumėnienės knygą "Vaiko Sveikata" ne vien mūsų jauniems tėvams, mo- kytojams, bet ir visiems jaunimo va- dovams.

Rita Slapšienė

ATKREIPIAME malonų prenumerato- rių dėmesį, kad nuo 1963 m. "Moters" mėtinė prenumerata kaikiuriose valsty- bėse pakeliama. Smulkiau skaitykite skelbimą 3 viršelio psl.

Madų • ir grožio pasaulis

Veda IRENA KAIRIENĖ

RUDENS NAUJIENOS MADŲ PASAULYJE

Moterų elegancija

Kaip gi pasiekama elegancija? Pirmiausia pažvelk į save ir nuspręsk, kokio tipo moteris tu esi. Tai nėra taip labai lengva. Labai maža moterų žino, kaip jos atrodo kitiems. Jei jūs galėtumėte pamatyti save filmoje — jūs gautumėte lygiai tokį pat išpūdį, kaip klausydama savo balso iš patefono plokštelės. Tai ne jūs, tai kažkas kitas „svetimas“! Šis nesugebėjimas matyti save kitų akimis ir veda moteris klaidingu apsirengimo keliu. Moterys dažniausia perka, kas joms patinka, bet ne kas joms **pritinka**. Joks rūbas nevertas pirkti, jei jis jums nieko neduoda. Pirmas žingsnis save pažinti — atsistok prieš didelį veidrodį apatiniuose rūbuose ir gerai išžiūrėk, koks mano ūgis? Trumpas kaklas? Platus klubai? Ar aš turiu liemenį? Storos kojos? Permaža ar per didelė krūtinė? Blyški veido spalva? Pažink save ir įsidėmėk, ko turi vengti. Antrasis žingsnis — tvarka ir švara. Trečia — niekada neapsikrauk papuošalais. Viena sagtis atlape daug geriau, negu karoliai, auskarai, keletas žiedų ir apyrankių. Jei abejoji ką užsidėti — nieko nesidėk.

Ką dėvėti ši rudenį?

Ši sezona madingas siauras apsiaustas, labai gerai tinkantis mažo ūgio moterims. Paryžius patiekė visą eilę tunikų (ilgų švarkų). Bet tunika netinka žemoms, tik liesoms augstoms

Naujos ...

Paltas šaltesniam orui

moterims. Vakarinės suknelės labai dekoltuotos. Bet prieš pirkdamos smarkiai iškirptą suknelę, nuspręskite, ar turite tikrai idealius pečius ir nugarą. Iškirptos suknelės netinka per daug apskritom ir perliesom.

Eilucių švarkai šiek tiek ilgesni. Jie tinka moterim su didesne krūtine ir trumpu liemeniu. Bet ilgis turi būti individualiai pritaikytas. Jei moteris yra mažo ūgio ir švarkas bus neproporcingai ilgas, palyginus su sijonu, ji atrodys kaip dėžė. Jei jūsų kaklas trumpas — pirkite apsiaustą mažą apykaklę. Rankovės ši sezoną yra ilgos, nebe trijų ketvirčių, ir siauros, labai elegantiškos.

Skrybėlės Paryžiaus kolekcijoje nuvylė daugelį moterų, jos sunkiai pritaikomos — mažos, arti prie veido ir visiškai netinkančios prie išpūstų šukuosenų. Tos skrybėlės puikiai tinka klasiškam veidui, bet kiek iš mūsų turi klasiškus bruožus? Šalia tų mažų puošnių skrybėlačių dėvimi ir „katiliukai“, turbanai ir visada moderniški maži bryliukai. Taip pat daugelis apsiaustų ir švarkų turi prisiūtus kapišonus, kurie ir šilti ir praktiški.

Spalvų pasirinkime moterys taip pat dažnai klysta. Tai kas kad tau patinka rausva, raudona ar ryški oranžinė. Jei tavo veidai rausvi — neliesk tų spalvų. Jei nori spalvos — pasirink mėlyną, žalią, bet niekad neimk „karštų“ tonų. Taip pat tų spalvų turėtų privengti labai baltos odos moterys, tai tik paryškins jų išbalimą. Jos turėtų pasirinkti pastelines spalvas. Netinka labai ryškios spalvos ir vakarui, nes prie šviesų jos darosi dar ryškesnės. „Saugios“, o taip pat madingos spalvos vakarui yra samaninė žalia, šilta smėlinė ir turtinga mėlyna spalva.

Dieną dabar labai madoje pūkuotos vilnos, atrodančios beveik kaip šiurkščios antklodės. Bet, moterys, kurios esate apvalios ar mažo ūgio — palikite šiurkščias vilnas ramybėje. Pasirinkite mažesnę raštą ir trumpesnę plauką.

Vakarui dėvimos taip pat vad. trijų dimensijų medžiagos — parcha, otomanas ir brokadai. Vakarinės suknelės puošiamos minkais ir kitais žvėreliais. Taip pat naudojamos stručio plunksnos. Papuošalai dėvimi labai šykščiai, jei dedi karolius — nedėk auskarų. Išsirink iš dėžutės seniai užmirštus kuklius perlus. Jie vėl madoje.

VISISKAS PASNINKAS SVORIO SUMAŽINIMUI

Daugeliui žmonių, kurie sunkiai kontroliuoja savo svorį, patariama keletui dienų susilaikyti visiškai nuo valgio. Taip nusprendė Pensilvanijos universiteto gydytojai. Jie išbandė efektingai šį svorio mažinimo būdą ir gavo gerų rezultatų. Tai esąs sveikėnis suliesėjimo būdas, negu speciali dieta. Po pirmos dienos pacientai praranda apetitą ir visdėlto jaučiasi gerai. Pasninko metu leidžiama gerti vandenį, silpną kavą, arbatą, pasaldintą sacharinu ir prirašomi vitaminai. Pirmutinis pasninkas gali tęstis tarp 5 ir 14 dienų suaugusiems, bet jauniems pacientams neleidžiama pasninkauti ilgiau kaip savaitę.

Išeinantiems iš ligininės pacientams prirašoma 1.300-1.900 kalorijų dieta.

Vėliau, atitinkamais tarpais, patariama pasninkauti 1-2 dienas iki pasiekiamas normalus svoris. Tarp „pasninkinių“ pacientų buvo 60 metų amžiaus moteris, kuri sumažino savo svorį nuo 303 svarų iki 225, devynių mėnesių laikotarpyje.

KORSETAI

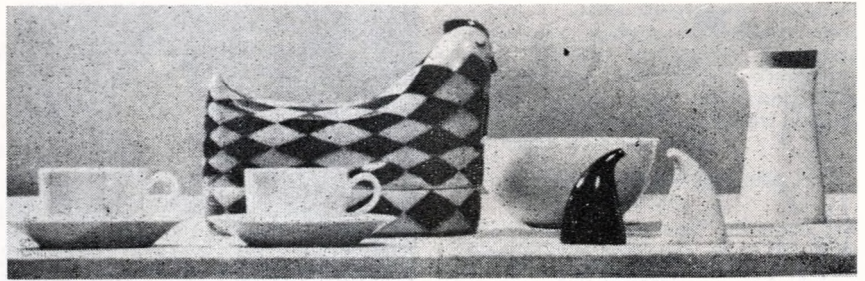
Daugelis moterų išleidžia daug pinigų suknelėms ir eilutėms, bet retai pagalvoja, kad viršutiniai rūbai tik tada gerai guli, jei apačioje dėvimas geras pagrindas. Geros siuvėjos atsako siūti tokioms klientėms, kurios neįsitaiko gero korseto. Net ir 200-300 dolerių suknelė gali atrodyti baisiai ant figūros, kuri panaši į perrištą virvelę bulvių maišą. Ir pigiausia suknelė atrodys elegantiška, jei ji uždėta ant gero pagrindo. Elegantiškas apsirengimas pradėdamas nuo korseto. Ypatinai geras ir pritaikytas korsetas turi būti dėvimas po vakarinę suknelę. Tad, pirkdamos vakarinę suknelę, prjunkite jos sąskaiton ir pirmos rūšies korsetą.

... šukuosenos

• Šeimininkų kampelis

Veda BRONĖ PABEDINSKIENĖ

Obuolių saldusis

$\frac{3}{4}$ puod. cukraus,
1 puod. vandens,
2 arb. šaukš. citrinos sunkos,
4 dideli obuoliai,
4 šaukštai aviečių uogienės.
 $\frac{3}{4}$ puod. cukraus ir 1 puod. vandens virti nuo užvirimo 5 min. ir pridėti citrinos sunką. Tuo laiku perplauti obuolius skersai per pusę, išimti vidurius, tik saugoti nesugadinoti žievės. Sudėti obuolius į kepimo indą, į kiekvieno obuolio duobutę įdėti po pusę šaukšto uogienės, užpilti išvirtu cukrum, uždengti ir kepti 1 val. arba kol obuoliai bus minkšti prie 400 F. Išimti obuolius į gilų puslindį, sunką dar pavirti — patirštinti ir vėl užpylus ant obuolių atšaldyti.

Užkepti obuoliai

6 obuoliai,
1 arb. šaukš. nutarkuotos citrinos žievės,
1 šaukštas citrinos sunkos,
 $\frac{1}{2}$ puod. rudo cukraus,
 $\frac{1}{4}$ puod. sviesto,
 $\frac{1}{2}$ arb. šaukš. cinamono.
Nulupti, nuvalyti ir supjaustyti plonomis riekutėmis obuolius. Iškepti keptuvę sviestu arba alyva, sudėti pjaustytus obuolius, apibarstyti citrinos žieve ir apšlakstyti citrinos sunka.

Sumaišyti miltus, cukrų ir sviestą kol pasidarys trupiniai, pridėti cinamoną. Apibarstyti tais trupiniais obuolius ir kepti 30-35 min. prie 350 F. arba kol obuoliai bus minkšti. Valgyti karštus su grietine.

Rūgščios grietinės pyragas

2 kiaušiniai,
1 puodukas cukraus,
1 puod. rūgščios grietinės,
 $1\frac{1}{2}$ puod. miltų,
1 arb. šaukš. kepimo sodos,
1 arb. šaukš. kepimo miltelių,
 $\frac{1}{2}$ arb. šaukš. cinamono,
1 arb. šaukš. muškatinio riešuto,
 $\frac{1}{2}$ puod. maltų riešutų,
1 puod. razinkų (nebūtina).
Išplakti 2 trynius su cukrum, pridėti grietinę ir išmaišyti. Miltus, kepimo miltelius, cinamoną, ir muškatinį riešutą kartu persijoti, sumaišyti su riešutais ir razinkomis ir sudėjus į išplaktus kiaušinius lengvai išmaišyti tik tiek, kad visi miltai susivilgytų. Išplaktus kiaušinių baltymus sujungti su paruošta mase, supilti į formą ir kepti vidutiniame pečiuje 350 F. apie 35-45 min.

Vaisių šaldyta mišrainė

1 pokelis vyšnių prieskonio jello,
 $\frac{1}{2}$ puod. vandens,
2 šaukštai cukraus,
2 šaukštai šalto vandens,
 $\frac{1}{2}$ puod. riekutėmis pjaustytų persikų (galima ir kitų vaisių),
 $\frac{1}{2}$ puod. varškės,
truputis druskos.

Padaryti vyšnių jello ir duoti ataušti (tik neduoti sustingti). Tuo tarpu, du šaukštus cukraus ir du šaukštus vandens užpilti ant paruoštų vaisių ir duoti pastovėti 15 min. Atskirti pusę kiekio padaryto jello ir užpilti ant vaisių, supilti į formą, atšaldyti. Likusį jello gerai ataušinti iki pradės stingti, išplakti į putas, pridėti pertrintą per sietą varškę, sumaišyti palengva ir užpilti ant atšalusio vaisių. Šaldyti, kol sustings. Duodant papuošti žalumynais.

Sūrio ir aviečių mišrainė

Sūrio dalis:

1 pokelis citrinos skonio jello,
1 puodukas verdančio vandens,
8 oz grietininio sūrio,
2 kiaušinio tryniai lengvai išplakti.

Vaisių dalis:

2 pakučiai be jokio prieskonio žaleltinos,
 $\frac{1}{2}$ puod. verdančio vandens,
6 oz koncentruotos, šaldytos vynuogių — citrinos sunkos,
2 kiaušinio baltymai,
1 puodukas šviežių sutrintų aviečių arba 10 oz šaldytų, atšildytų ir nusunktų.

1. Išleisti citrinos jello verdančiame vandenyje, pridėti supjaustytą sūrį ir kiaušinio trynius. Gerai išplakti, kad būtų lygi masė. Sudėti į didelės formos dugną, istačius į šaltą vandenį 20 min., kad stingtų bet kad masė būtų minkštai judri.

2. Išleisti žaleltiną vandenį puode ant garų. Užkaitinti ant atviros ugnies nuolat maišant, kol žaleltina ištirps galutinai. Supilti vynuogių — citrinos sunką, pastatyti puodą ant ledu ir šaldyti nuolat maišant apie 2 min. kol pasidarys neplakto kiaušinio baltymo tirštumo. Saugoti, kad perdaug

nesukietėtų. Įkulti kiaušinio baltymus ir plakti stipriai laikant ant ledu su elektriniu plaktuvu arba koks yra po ranka. Plakti kol mišinys padvigubės ir sutirštės. Tada sudėti avietes, lengvai išmaišyti, išlengvo supilti su šaukštu ant stingstančios sūrio masės. Duoti stingti 6 val., galima ir per naktį. Išverčiant iš formos pirma apipjauti smailiu peiliu aplink ir staigiai įmerkti į verdantį vandenį vienam momentui. Greit išversti į lėkštę ir duodant papuošti vaisiais ir žalumynais.

Vištienos kukuliai

1 sv. vištienos mėsos be kaulų ir be odos,
1 puod. grietinės,
1 kiaušinis,
1 kiaušinio baltymas,
druskos, pipirų ir žalių petruškų lapelių pagal skonį, truputis miltų apibarstymui ir riebalų kepimui.

Įdarai:

1 šaukštas miltų,
1 šaukštas sviesto,
1 puod. pieno,
1 puod. grybų,
1 kiaušinio trynys,
druskos pagal skonį.

Mėsą gražiai nuvalyti nuo odos, sausgyslių ir plėvių, supjaustyti gabaliukais ir permalti porą kartų. Sudėti į dubenį ir ištrinti, pridėti kiaušinio baltymą ir vėl plakti pilant po truputį grietinę. Plakti tol, kol masė bus puri. Pridėti druskos ir kvepiančių pipirų. Daryti kukulius dedant į vidurį grybų įdaro. Padarytus kukulius apvolioti miltuose, pavilgyti plaktame su pienu kiaušinyje ir apvolioti pailgai pjaustytose baltos duonos juostelėse. Paruoštus kukulius kepti dideliame kiekyje riebalų, ir dėti į krosnį, kad baigtų kepti.

Įdaras: Miltus paspinginti svieste iki geltonumo, praskiesti po truputį pilant pieną ir pavirti apie 10 min. Nukelus nuo ugnies įdėti plaktą kiaušinio trynį ir gerai išplakti. Į padažą sudėti virtus ir svieste spingintus grybus, pridėti druskos pagal skonį. Masė turi būti tiršta. Į įdarą galima dėti džiovintų ir virtų obuolių, smulkiai kapotų. Prieš valgant kukulius apipilti karštu sviestu ir duoti prie jų riebaluose virtas bulves, salotas ir marinuotus vaisius.

Virginia kumpis

1 kumpis kokio norima didumo, gali būti rūkytas arba nerūkytas,
1 galionas obuolių sunkos (cider),
12 gvazdikų, cinamono, rudo cukraus pagal skonį, maltų gvazdikų,
1 puod. shery vynu.

Jei kumpis rūkytas, jį reikia mirkyti šaltame vandenyje 24-36 val. Gražiai apvalyti ir virti užpylus sidru ir tiek vandens, kad kumpis būtų visiškai apsemtas, verdant pridėti čielus gvazdikus. Virti labai palengva, apie 20

Romantiški indai

min. svarui. Kai kumpis išviręs, kaulas truputį išlenda.

Išvirus duoti ataušti sunkoje, kurioje virė. Ataušinus išimti iš sunkos ir nulupti odą, paliekant visus riebalus prie mėsos. Sumaišyti maltus gvazdikus su maltu cinamonu lygiom dalim ir apibarstyti kumpį. Ant tų prieskonių barstyti rudą cukrų labai storai, tiek kiek laikosi jį gerai prispaudus, aplaistyti šerry vynu. Ikišti į krosnį 20-15 min., kad pasidarytų glazūra. Valgyti šaltą, pjaustyti labai plonai. Tinka valgyti su garstyčių padažu: 1 bonkutę garstyčių sumaišyti su ¼ puoduko majonezo ir ¼ puoduko rugšios grietinės.

Juodos duonos sriuba

4 riekių džiovintos juodos duonos, 1½ puod. džiovintų vaisių, 1 puod. vaisių sunkos, 1 puod. cukraus, 1 puod. grietinės, 4 puod. vandens (jei per tiršta sriuba, galima daugiau), ½ puod. razinkų.

Džiovintą duoną užplikyti verdančiu vandeniu ir palaikyti, kad duona visai suminkštėtų. Tada pertrinti per sietelį. Džiovintus vaisius atskirti tamsius nuo šviesių ir atskirai išvirti su prieskoniais: gvazdikėliais, cinamonu ir citrinos žievele. Razinkas virti kartu su šviesiais vaisiais. Vandenį, kuriame virė vaisiai, perkošti, sudėti cukrų, vaisių sunką, pertrintą duoną, vaisius ir grietinę. Gerai viską išmaišyti ir duoti į stalą.

Kepta žąsis su kamšalu

12 svarų jauna žąsis, 12 valgomųjų kaštanų — chestnut, ½ sv. maltos versienos, ½ sv. maltos liesos kiaulienos, ½ puod. pjaustytų griežinėliais svogūnų, ½ puod. smulkiai kapotų svogūnų, 1 riekiutė piršto storumo veršio kepenėlių, 1 riekiutė rūkyto virto kumpio, 1 kiaušinis, 1 puod. mažais kubikais pjaustytos džiovintos duonos, ⅓ puod. aperitivo (sherry), ½ puod. raudono stalo vyno, 1 puod. sultinio — buljono.

Žąsį išvalyti iš viršaus ir iš vidaus, ją gerai išplauti ir nusausinti. Prikimšti dieną prieš kepimą, kad kamšalas ir žąsis gerai išsikonėtų.

Kamšalui: Įpjauti kiekvieną kaštaną peiliu ir pakepti krosnyje prie 350 F. apie 15 min. Išėmus iš krosnies nulupti ir pavirti mažame kiekyje vandens apie 10 min., nusunkus kiekvieną kaštaną perpjauti per pusę. Maltą versieną ir kiaulieną pakepti svieste 5 min. Kapotus svogūnus apkepti svieste iki geltonumo, apvirinti veršio kepenis ir sumalti. Visus paruoštus kamšalui dalykus: maltą versieną, kiaulieną, kepenis, rūkytą kumpį, kaštanus, duonos džiuvėsius, kiaušini, aperitivą ir druską bei pipirus lengvai sumaišyti ir duoti gerai atšalti šaldytuve.

Ištrinti žąsį iš viršaus ir iš vidaus citrinos sunka, prikimšti ir užsiūti. Suvinoti į vaškinį popierį ir palaikyti šaldytuve per naktį. Išimti iš šaldytuvo 2 val. prieš kepimą, kad būtų kambario temperatūros. Ištrinti dar kartą citrinos sunka ir lengvai pabarstyti druska ir pipirais. Kepti neuždengtą prie 325 F. apie 1 val. Išimti iš krosnies, nupilti visus susidariusius taukus. Į keptuvės dugną pridėti pjausty-

tų svogūnų, morkų ir kitokių daržovių, padėti žąsį ir vėl kepti, dažnai laistant vyno ir sultinio mišiniu. Svarui žąsies skirti 20-30 min. kepimo prie 350 F. Per pustrėčios val. turėtų iškepti. Jei iškepa greičiau, tuojau išimti iš krosnies, kad neapdžiūtų.

Laistymui sultinį išvirti iš žąsies liekanų, pavirinus jas mažame kiekyje vandens su prieskoniais ir daržovėmis apie ½ val.

Padazą daryti iš susidariusios sunkos žąsį kepat. 1½ šaukšto krakmolo sumaišyti su žąsies taukais (kad sudrėgtų), pridėti ¼ puod. raudono vyno, užpilti sunką nuo žąsies kepimo ir pavirinti 2 min.

Kumpis su padažu

Įpilti į puodą samtį sultinio (jei jo nėra — vandens ir į vandenį idėti mėsos ekstrakto), pridėti 1 puod. madeiros vyno, bulione virtų ir riekutėmis supiaustytų: dvi morkas, salierų šaknelės pusę, ir kas mėgsta kitokių šakninių daržovių. Pavirti ant labai lengvos ugnies apie 30 min., pridėti šaukštą sviesto ir 3 šaukštus grietinės arba kondensuoto pieno. Pridėti druskos ir pipirų. Gale idėti arb. šaukš. maizenos išleistos vandenyje, kad sutirštėtų padažas. Duoti užvirti ir tuojau nuimti nuo ugnies. Kumpį išvirti, arba turint išvirto, jį patroškinti svieste, kad būtų karštas. Sudėti į pusblūdį ir užpilti paruoštu padažu.

Nauja "Moters" prenumeratos kaina

1963 m. "Moters" žurnalo metinė prenumerata JAV-bėse ir Kanadoje \$4; Australijoje \$3; Pietų Amerikoje ir Europoje žurnalo prenumerata nepakeliama.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Kan. Ant. Steponaitis, "Tėvynėje ir pasaulyje", prisiminimai ir apybraižos. Spausdino Tėvų pranciškonų spaustuve Brooklyn, N.Y., 1932. Tai istoriniai atsiminimai iš netolimos praeities. Net jaunesnioji lietuvių karta ras save šioje knygoje. Patartina knygų mėgėjams ją įsigyti.

Petronėlė Orintaitė, "Daubiškės inteligentai", I ir II dalis. Dar neprikli. Lietuvoje išleistas romanas perspausdintas su mažais pataisymais. Puikus satyrinio stiliaus romanas iš provincijos inteligentų gyvenimo. Autorė sugeba išvėlgiti žmonių menkystę ir kartų jų galisi. Knyga išleido "Nidos" spaustuvė Londone. Kaina abiejų dalių \$3.

Balė Vaivorytė, "Nardžio pulkas". Spaudė Tėvų saleziečių spaustuvė Italijoje 1962 m. Labai vertinga knyga mūsų mokyklinio amžiaus vaikams. Turinys iš kaimo mokyklos gyvenimo Lietuvoje. Knyga pasižymi didele auklėjimo mintimi ir augšta morale. Tai

viena gražiausių ir vertingiausių knygų vaikų literatūroje išeivijoje. Veikiama ne į vaiko fantaziją, bet į realybę ir moralinį vaikų atsakingumą. Kalba gyva ir graži. Gale pridėtas dar ir sunkesnių žodžių žodynėlis. Gera kalėdinė dovana mūsų vaikams. Kaina nepažymėta.

Laiškai Lietuviams; religinės minties mėnesinis žurnalas. 2345 W. 56th Street, Chicago, Ill., USA.

Atgarsiai; Venezuelos Lietuvių Sąvišalpos Bendruomenės dvimėnesinis leidinys. Leidžia Caracas apylinkės valdyba. Redaguoja: B. Domeikienė, I. Staškevičienė ir J. Klovaitė. Viršelis archit. Juozas Mazeikos.

Lietuvių Dienos. Vyr. red. Bern. Brazdžionis, literatūros skyriaus — Juozas Tininis, anglų kalbos — Milton Stark ir Dalilė Polikaitis. Adresas: 4364 Sunset Boulevard, Hollywood 29, California, USA.

Viltis — A Folklore Magazine. Leidėjas ir redaktorius V. F. Bieliajus. Eina anglų kalba.

Ateitis, lietuvių katalikiškojo jaunimo žurnalas. Kiekvienam lietuviui moksleiviui patartina skaityti.

Eltos Informacija leidžiama VLIKO vykdomosios tarybos — informacinės tarybos. Adresas 741 Reutlingen, Gratiunas Strasse 11, W. Germany.

LAIŠKAI

Gerbiamoji Redaktore,
Tenka Jums padėkoti už kilnų, gražų, brandų ir labai vertingą redagavimą "Moters" žurnalo. Iš visų gaunamų žurnalų ir laikraščių — "Moters" man yra mieliausia ir laukiamiausia. Linkiu Jums sveikatos ir Dievulio palaimos! **Marija Aukštaitė, Kanada**

PADĖKA

Ilgametei "Moters" administratorėi Br. Pabedinskienei, parodžiusiai tokį didelį "Moters" žurnalo reikalą supratimą paaukojant \$150, žurnalo leidėjos nuoširdžiai dėkoja.

GARBES PRENUMERATOS

Ambrazevičienė S., Cleveland, Ohio; Bitlerienė S., Detroit Mich.; Burbienė M., Bridgewater, Mass.; Danienė D., Ottawa, Ont.; Gataveckienė A., Toronto, Ont.; Gobienė G., Dearborn, Mich.; Jakubauskienė L., Chicago, Ill.; Juodėnienė B., Cleveland, Ohio; Kazragienė O., E. Chicago, Ind.; Ketvirtis A., Toronto, Ont.; Krasauskienė E., Chicago, Ill.; Mališkienė D., Montreal, Que.; Masaitienė E., Havre de Grace, Md.; Matiukienė J., Detroit, Mich.; Petronienė E., Philadelphia, Pa.; Pocienė E., E. Chicago, Ind.; Šcepavičienė A., Toronto, Ont.; Smetonienė B., Cleveland, Ohio; Šmulskštys L., Chicago, Ill.; Šoliūnienė A., Lemont, Ill.; Sukienė K., St. Catharines, Ont.; Vėžienė L., Chicago, Ill.; Žiogienė J., Tillsonburg, Ont.; Žumbakienė S., Chicago, Ill.

ŽURNALUI AUKOJO

Aukštaitė M., Chambley, Que. \$10.
Po \$1: Alminienė R., Chicago, Ill.; Ciparienė I., Rodney Ont., Jasienė P., New London, Conn., Kasčiukienė B., Chicago, Ill., Kasputienė E., Detroit, Mich., Kemežaitė B., Chicago, Ill., Narbutienė O., Albuquerque, N.M., Šaltmeras V., Toronto, Ont., Stoškienė M., Chicago, Ill.